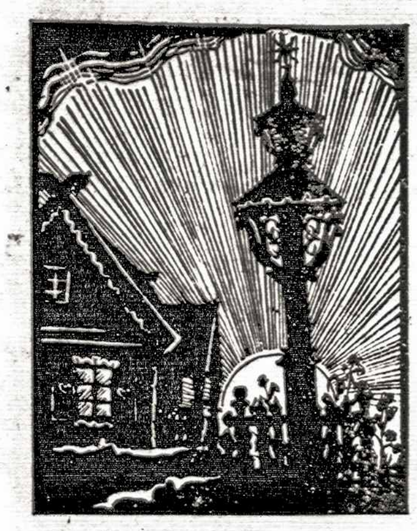

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

Nr. 4 (57) TORONTO, Ontario, 1951 m. SAUSIO (January) mėn. 25 d. Kaina 10c

1704

The Lights of Homeland
Lithuanian Weekly
Published by the Lithuanian R. C. Society of Canada
Authorized as Second Class Mail Post Office Department Ottawa

SAVAITRAŠTIS
Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
941 Dundas St. W., Toronto

Ukrainos problema

Sausio 22 d. viso pasaulio laisvieji ukrainiečiai švenčia savo krašto nepriklausomybės paskelbimo 33 metų sukaktį. Švenčia ne prisimindami laisvo gyvenimo palaimą, kuria jiems ramiai neteko džiaugtis, bet minėdami nenutrūkstamas kovas ir ugdydami pasiryžimą ištverti iki galutino laimėjimo.

Didžiąją, mums taip draugingai nusiteikusią rytų Europos tautą, vis dar su pasigėrėjimu minінčią Didžiosios Lietuvos kunigaikštijos tautų bendruomenės skaidriuosius laikus, sveikindami jos istorinėje šventėje, mes linkime jai iš tos didžiosios savo dienos semtis nuolatinės stiprybės ir kuo greičiau pasiekti laisvės, o lietuviškajai visuomenei ta proga skelbiame jų žodį pasauliui, žodį tiesos, kuriame trumpais bruožais aptarta nūdienės Ukrainos problemos ir aktualumas.

Tai yra Niagara Falls radio angliškosios ukrainiečių transliacijos komentatoriaus **Roman Rachmanny,** Toronte išeinančio savaitraščio "Gomin Ukrainy" redaktoriaus, žodis, paskelbtas sausio mėnesio 14 dieną.

"Demokratiniai vakarai neprivalo nedavertinti sąjungininkų, kurių jie turi Sovietų imperijoje. Vakariečiai turi juos paremti jų kovose su Kremliaus tiranija".

Tai buvo pagrindinė mintis, kurią pateikėme mūsų komentaruose 1951 metams. Mes nurodėme, kad Vakarai, o ypač JAV, yra išvakarėse didžiausio žmonijos istorijoje konflikto — grumtynių su Sovietų Rusija.

Iš kitos pusės, mes girdėjome užtikrinimus vadovaujančių amerikiečių, kaip prezidentas Trumanas, o vėliau senatorius Taftas, kad JAV parems tautas, kurios gina savo suverenumą arba dėl jo kovoja.

Ir kas turi daugiau teisių gauti šios paramos, kaip tautos, kurios yra pavergtos pačioje Sovietų Sąjungoje? 32 metus jos kovoja prieš rusiškojo komunizmo agresiją.

Pavyzdžiu paimkime Ukrainą. Prieš 33 metus, 1918 m. sausio 22 d., šita 40 milijonų tauta per demokratiškai išrinktą vyriausybę Kijeve paskelbė nepriklausomą Ukrainos respubliką. Anuo metu caristinės Rusijos armijos frontuose buvo patyrę didelės nesekmės, o pačioje Rusijoje vyko revoliucija. Rusijos pavergtoms tautoms tai buvo tinkamas momentas pasinaudoti tautų apsisprendimo principais, paskelbtais prezidento Wilsono. Kaip Ukraina, taip ir Pabaltijo šalys (Lietuva, Latvija, Estija), Suomija, Gudija, Gruzija, Vakarų Sibiras ir kitos pasiskelbė nepriklausomomis respublikomis.

Rusija betgi nenorėjo matyti nepriklausomomis tų tautų, kurios jos agresyviuosiuose planuose stovėjo pirmoje eilėje. Ypač tai lietė Ukrainą, kuri garsėjo ir dabar tebepasižymi žmonių gausumu, pramoninėmis gėrybėmis ir karinėmis strateginėmis bazėmis prieš Vakarų Europą ir Artimuosius Rytus.

Dėlto tai Leninas ir Co. pripažino Ukrainos respubliką ir... tuojaus ją puolė. Iš už sienos įsiveržė raudonoji armija, o viduje pradėjo Ukrainos respubliką ardyti komunistinė penktoji kolona.

Istoriniai duomenys įrodo, kad Ukraina net tada būtų galėjusi sėkmingai ginti savo nepriklausomybę, jei Vakarai būtų supratę Ukrainos problemą. Bet jie buvo priešiški.

Prancūzija ir D. Britanija suorganizavo ir apginklavo rusų nacionalistų armiją, vadovaujamą generolo Denikino, ir sutarė iškelti savo kariuomenės dalinius Juodųjų jūrų pakrantėje Ukrainoje. Dėlto tai rusų antikomunistinė armija pradėjo atvirą kovą su Ukraina, kuri gynėsi nuo Maskvos komunistų.

Vašingtono laikysena ukrainiečių atžvilgiu buvo tokia pat kaip Londono ir Paryžiaus. Anuometinis Valstybės Sekretorius Lansing ukrainiečių delegacijai Versaille 1919 m. pareiškė, kad ukrainiečiai turį pasiduoti Denikinui. Atvirai tariant, ukrainiečiams tai reiškė grįžti į Rusijos jungą, kurio jie buvo tik ką atsikratę 1918 m. sausio 22 d.

Pagaliau, šioje sunkioje padėtyje Lenkų armija, Prancūzų gerai apginkluota kovai su komunistine Rusija, puolė Ukrainos vakarines sienas, kai Rumunijos kariuomenė nelauktai įsiveržė per pietines sienas. Vėl du nauji frontai buvo sukurti Ukrainai. Aiškus dalykas, kad Ukrainos respublika šitokį koncentruotą puolimą atremti buvo nepajėgi. Taip nugalėtojai — Rusija, Lenkija ir Rumunija — pasidalino Ukrainos teritoriją.

Ukrainiečiai betgi nepasidavė. Per 30 metų Vakarų tautos dažnai išgirsdavo apie Ukrainos pasipriešinimą. Šiandien tie patys Vakarai stebisi kovomis Ukrainos Sukilėlių Armijos, kuri ant savo pečių Ukrainoje neša naštą kovos už tuos idealus, kurie buvo paskelbti 1918 m. sausio 22 d., kuriuos Vakarai jiems paneigė.

Betgi komunistinė Maskva niekad nepamiršo šitų ukrainiečių tautos siekimų ir juos neva patenkino: sugriovusi Ukrainos respubliką, Sovietų Rusija pripažino paskelbė Ukrainos Sovietų Socialistinę Respubliką. Ta pirmoji iš sukurtų 16 sovietinių respublikų, kurios sudaro Sovietų Sąjungą. Po Vokiečių—Rusų karo savo satelitinę sovietinę Ukrainą Maskva įvedė į Jungtines Tautas.

Tai įrodo, kokios didelės svarbos turėjo 1918 m. sausio 22 d. sukūrimas nepriklausomos Ukrainos respublikos. Sekantieji 33 metai įrodė, kad nei Lenkija, nei Rumunija, kurios puolė Ukrainą pačiose sunkiausiose dienose, nei kitos Europos tautos, kurios Ukrainos problemai buvo abejingos, nebegali būti laisvos suverenininės valstybės, kai Ukraina nėra nepriklausoma ir kai Rusija liko galinga slavų imperija.

Lenkija, Rumunija, Vengrija, Bulgarija, Jugoslavija ir Čekoslovakija atsidūrė toje pačioje padėtyje, į kurią leido įpulti Ukrainai prieš 30 metų. Jos dabar taip pat yra Maskvos satelitės.

O kaip gi su Prancūzija ir D. Britanija, kurios neįvertino Ukrainos problemos ir savo viltis sudėjo į nacionalistines rusų pajėgas? — Šiandien jos stovi prieš problemą savo nepriklausomybės apgynimo nuo Rusijos agresijos.

JAV savo Valstybės sekretoriato 1919 m. klaidas turi brangiai apmokėti. Gynimuisi turi būti skiriami bilijonai dolerių. Amerikos vyrai šiandien lieja kraują Korėjoje, o rytoj gal lies Vakarų Europoje.

Kas verčia juos kariauti? — Sovietų Rusija, kuriai prieš 30 m. JAV leido pavergti Ukrainą ir keliolika kitų Rytų Europos ir Azijos tautų!

Jeigu Vakarai kaikurių dalykų nesuprato tada, gal supras šiandien. O vertingiausias būtų pritaikymas tautų apsisprendimo teisės visoms Sovietų Rusijos tautoms. Rusija tai labai gerai supranta, nes čia mato savo didžiausią silpnybę. Vakarai tą taip pat privalo suprasti, nes čia yra jų galutinės pergalės raktas".

Ar Kinija agresorius?

Kinijai atmetus pasiūlymą sustabdyti karo veiksmus, JAV, kaip buvo žadėjusios, paskelbė pateiksiančios pasiūlymą paskelbti Kiniją agresore. Pirmiausia tai pareiškė JTO politiniame ir saugumo komitete JAV delegatas Austin. Jis nurodė, kad greta to dar Kinija turi būti paraginta išvesti iš Korėjos savo kariuomenę, visos JT valstybės paragintos remti kovą ir susilaikyti nuo parėmimo agresoriaus, o kartu pavesti specialiai komisijai ištirti padėtį ir plenumui pasiūlyti, kokios kolektyvinės akcijos turi būti imamasi, numatant taip pat valstybes, kurios turėtų dalyvauti pasitarimuose, jei kinai sutiktų derėtis.

Betgi šią JAV poziciją atvirai tuojaus pat parėmė vos 6 valstybės: Belgija, Filipinai, Graikija, Nac. Kinija, Peru ir Turkija, nors prieš pasisakė vos vienas Sovietų atstovas, siūlęs naują taikos planą, paremtą kom. Kinų atsakymo reikalavimais.

JAV atsidūrė prieš didelį rūpestį, kaip surinkti daugumą. Daugumą valstybių aiškiai pasisakyti vengia. Arabų lygos ir Azijos valstybės tuojaus pradėjo pasitarimus, bet sprendimo praeitą savaitę nepriėjo, ypač, kad dar nebuvo grįžęs iš Paryžiaus Indijos atstovas Benegal N. Rau, kuris ten nuvyko pasimatyti su premjeru Nehru.

JAV ypač rūpinasi, kad teigiamai pasisakytų D. Britanija ir Prancūzija, bet jos neskuba. Londone manoma, kad šitokis siūlymas esąs rizikingas, nes galįs suardyti vakariečių bloko vienybę, parodyti jo silpnumus, ir savo atstovams įsakė nesiskubinti, laukti kitų pasisakymų ir ypač kreipti dėmesio į Kinų atsakymą, kuriame reikią ieškoti pagrindo sekmingam sprendimui. Britai, nepatenkinti JAV vadovavimu Tol. Rytų politikai nurodo, kad paskelbus blokadą visa našta tektų Commonwealtho kraštams, nes jie, o ne JAV, daugiausia prekiaujančios su Kinija, atsiet bijo, kad atsilieps į kišenių.

Sekančią dieną vėl didelio rūpesčio sukėlė žinia, kad Azijos ir Arabų valstybės esą nusistačiusios siūlymo Kiniją pripažinti agresore neremti ir kad Nehru ir Pakistano premjeras Ali Khan, grįždami namo, sustosią Kaire pasitarti su arabų politikais, kurie ten susirinkę į prasidedančią Arabų lygos konferenciją.

JTO nariai beabejo nesivaržytų priimti JAV peršamą rezoliuciją. Svarbios iš jos sekamos išvados, svarbu, ką po to daryti. Šitų išvadų daugumas ir bijo. Blokados daugumas kraštų bijo. Bijo, kad turės nuostolių, kad praras Kinijoje rinkas, kurias užims tos valstybės, kurios nepriside. Britai dar bijo, kad kinai gali pulti Hong Kongą. Numatoma, kad prie blokados tikrai neprisidės Indija ir Ceilonas. Blokada tada nebūsianti efektyvi.

JAV visdėlto apsisprendė nebelaukti ir šeštadienį įteikė žadėtą rezoliuciją JTO. Jos mano, kad rezoliuciją tikrai parems pirmiausia visi Atlanto pakto nariai, o taip pat daugumas kitų valstybių ir reikalaujamus du trečdalius balsų bus galima surinkti.

Rezoliucija yra iš 5 punktų ir, kaip mano JAV, neužkertanti durų deryboms dėl taikos, bet patempianti uždangą:

1. Paremdama š. korėjiečius kare prieš JT, Kinija pasidarė agresorium.

2. JTO kviečia Kiniją išvesti savo kariuomenę iš Korėjos, o visas pasaulio tautas kviečia Korėjojs agresoriams neduoti jokios paramos.

3. JT patvirtina savo sprendimą kovoti Korėjoje prieš agresiją ir visus savo narius kviečia tą kovą remti.

4. Nesenai sudarytam "kolektyvinių priemonių komitetui" — jį sovietai laiko nelegaliu — pavedama apsvarstyti, kokių priemonių reikia imtis prieš agresorių ir pateikti savo siūlymų plenumui.

5. JT pakartoja savo nusistatymą pasiekti taikos Korėjoje ir palieka plenumo pirmininko ir dviejų narių komisiją keliams į taiką ieškoti.

Rezoliucijos trečias punktas diplomatų tarpe buvo sukėlęs būgštavimų, kad juo remiantis gali būti pradėti karo veiksmai prieš Kiniją už Korėjos ribų, c taip pat pradėti Kinijos bombardavimai. JAV užtikrina, kad to neturima galvoje ir MacArthuro įgaliojimai kovoti su agresoriu nepraplečiami.

D. Britanija norėtų, kad rezoliucija būtų padalinta į dvi dalis, kad atskirai svarstomi akresoriu paskelbimo ir JT veikimo klausimai. Indijos atstovas Rau, kuris šeštadienį grįžo iš pasitarimo su Nehru Paryžiuje, pasisakė prieš rezoliuciją, pavadindamas ją nelemtu posūkiu, kuris Tolimųjų Rytų problemų neišspręsiąs. Deryboms esą galima rasti daug pagrindo ir Peipingo atsakyme į trijų komisijos paruoštą pasiūlymą.

Indijos vyriausybė per savo ambasadorių Peipinge vis dar stengiasi išsiaiškinti ar negalima būtų karo veiksmus sustabdyti anksčiau negu bus išspręsti visi Tol. Rytų klausimai ir anksčiau negu bus išspręstas Kinijos vietos JTO klausimas. Indijai tikisi gausianti teigiamą atsakymą, po kurio agresorium paskelbimo rezoliucija pasidarytų nereikalinga.

Kam išleis milijonus

Karo ministeris Claxton sausio 18 d. Halifaxe pasakė kalbą, kurioje nušvietė kiek kam Kanada išleis organizuojant gynimą.

Sekančių metų karo biudžetas sieksiąs $1.500.000.000.

1. JAV ir Kanada bendrai įrengsią tinklą sustiprinimų ir stočių visomis Labradoro ir Newfounalando pakrantėmis.

2. Kanada pasisiūliusi gaminti radarą ir radio tinklus, vidutiniuosius ginklus ir Atlanto pakto valstybėms oro pajėgas paruošti, kam esą naudojami parlamento paskirtieji $300.000.000.

3. Laivynas paskubinsiąs sutvarkyti ir gerai apginkluoti esamus laivus ir statomus 27 naujuosius.

4. Jau esąs duotas įsakymas pakeisti fabrikų mašinas gamybai amerikietiško tipo motorvežimių ir kit. karinių priemonių.

5. $60.000.000 būsią išleista apginkluoti Olandijos divizijai.

6. Atlanto pakto valstybėms Kanadoje būsią gaminami F-86 ir CF-100 kovos lėktuvai.

7. Lėktuvų pramonė Kanados esanti labai užimta gamyba naujų lėktuvų arba senųjų tobulinimu.

8. Daugiausia Kanada pasireikšianti elektroninėje bei elektros srityje. Greta didelių užsakymų saviems reikalams, esą laukiama taip pat didelių užsakymų iš užsienių.

9. Gynimo tarnybos personalas nuo 50.000 esąs padidintas iki 85.000 ir dar reikią didinti, o tam reikią lėšų.

Isigali Genocido sutartis

United Nations (LAIC). Sausio 12 d. įsigaliojo Tarptautinė Konvencija Tautžudystės Nusikaltimui Išvengti ir Bausti. Jungt. Tautų sekretoriatas tą dieną išleido proklamaciją.

Į iškilmes pakviesti, tarp kitų, patsai Genocido termino nukalėjas ir vienas pagrindinių sutarties autorių, prof. Raphael Lemkin, ir jo artimi bendradarbiai — LAIC personalas.

Dr Lemkin, kilęs iš Gardino apylinkių, šiuo metu yra tarptautinės teisės profesorius Yale universitete. Kai 1939 metais vokiečiai ir maskoliai parbloškė Lenkiją, prof. Lemkin rado globą Lietuvoje ir šiek tiek pramoko lietuviškai. Po to jis atvyko Amerikon ir nuolat rūpinosi "genocidą" paskelbti tarptautiniu nusikaltimu. Sutartį pagaminus, jo dėmesys pakrypo į jos ratifikaciją. JAV Senatas kol kas dar neratifikavo. Kovoje už ratifikavimą, geriausi prof. Lemkino talkininkai pasirodė esą ALT-LAIC ir Amerikos Ukrainiečių Kongresas.

Rusų kariuomenė Kinijoje

Vykstant kovoms tarp komunistų ir Čiangkaišeko, ne vieną kartą tai viename tai antrame fronte buvo užregistruotos sovietų pajėgos, dalyvaujančios kautynėse. Karui pasibaigus buvo manoma, kad jos pasitraukė, bet dabar iš Formozos pranešama, kad tenykščiomis saugumo žiniomis, Mandžiūrijoje tikrai yra keturios sovietų divizijos. Trys šarvuočių divizijos, aprūpintos T 34 ir Stalino sunkiausiais tankais, esančios išdėstytos paliai Čangčun geležinkelį, o ketvirta nešarvuota divizija esanti netoli Tsiangtao, Geltonosios jūros uosto. Tai labai svarbi pakrantė, kurioje anksčiau, pasibaigus karui, stovėjo ir JAV 7 laivynas, dabar dengiąs Formozą. Ten pat JAV laivynas kūrė Čiangkaišeko laivyną.

Yra taip pat žinoma, kad 100 tūkstančių sovietų instruktorių yra pietų Korėjoje, kur tarp kitko apmoko vietnamiečius, puolančius Indokiniją.

Pakeisti vadai

JAV armijos štabo viršininkas Collins pranešė, kad Korėjoje pakeičiami dar dviejų divizijų vadai: 24-osios gen. Church ir 7-osios gen. Barr. Abu būsią paskirti karo mokyklų vadais, o Korėjoje būsią duota progos jaunesniems generolams pasireikšti. Kas jie tokie bus, nepasakė. Kažin ar tai nereiškia, kad anų generolų veikla prastai įvertinta?

Kinų dalis traukiasi iš Korėjos

Į Tokio ateina iš įvairių šaltinių žinių, kad stambūs kinų kariuomenės dainiai iš Korėjos grįžta į Mandžiūriją. Esą, jie traukiąsi dėl to, kad Sovietų Rusija atsisakiusi duoti aviacijos, be kurios sunku kariauti. Kinų likę tik prie Seoulo, o iš rytinės dalies pasitraukę. Vašingtone tai betgi laikoma tik gandais.

— **Peiping.** — Kinų užsienių r. ministerio Čou per radio pasakė, kad jokis Aziją liečiąs susitarimas, nedayvaujant Kinijai, neturįs jokios vertės.

SAVAITĖS APŽVALGA

JTO pavojingoje kryžkelėje

Paskutinis JTO bandymas pradėti taikos derybas su komunistine Kinija, kaip ir galima buvo tikėtis, nuėjo niekais. Nesugundė Kinijos valdovo Mao-tse-tungo ir JTO pažadas iš pagrindų išnagrinėti visas Azijos problemas. Pirmoji JTO siūlomų pasitarimų sąlyga buvo karo veiksmų sustabdymas. Po to jau turėjo sekti pačios derybos. Tačiau kiniečiai kaip tik atsisakė nutraukti karo veiksmus. Jie netgi apkaltino JTO, kad toks siūlymas turi vieną tikslą: duoti laiko atsikvėpti nuvargusiems JT kariuomenės daliniams Korėjoje. Šiaip jau kiniečiai sutinka derėtis, be derybos turėtų prasidėti nenutraukus karo veiksmų. Be to, Kinija tuojau norėtų būti priimta į JTO.

Jau pats JTO mėginimas derėtis blaiviau galvojančių žmonių buvo pavadintas nepateisinama nuolaidų politika. Per dvejus mėnesius nuo kiniečių agresijos pradžios JTO diplomatai neišdrįso agresorių pavadinti tinkamu vardu. Argi ne juokinga kada dabar tie laisvojo pasaulio galiūnai mušė telegramą į Peipingą. Mielasis Mao, susimildamas sustabdyk karo veiksmus—mes tau atiduosime Korėją, Formozą ir tave patį priimsime į savo tarpą. Nenustebk, kad tau tiek daug siūlome, bet juk tavo nuopelnai neeiliniai — tokį didelio agresoriaus po antrojo pasaulinio karo mes dar neturėjome...

Ne be reikalo respublikonų senatorius Taftas, pasmerkdamas JAV vyriausybės prisidėjimą prie anos abai nelogiškos rezoliucijos įgyvendinimo, šūktelėjo žurnalistams: "Geriau jau būtų matyti JAV kariuomenę visiškai pasitraukiant iš Korėjos, negu tokiomis sąlygomis mūsų diplomatus pradedant derybas su komunistine Kinija".

Dabar tas nelaimingas nuolaidų politikos padiktuotas pasiūlymas susilaukė tragiško finalo: Mao-tse-tungas išdidžiai žvilgtėjo į suklupusius prieš jį JTO diplomatus ir šalčiausiai atrėžė — galime tartis, jeigu jau jūs taip labai norite, bet tegu tie pasitarimai netrukdo mano kariuomenei mušti jūsų vyrus...

Jau ir amerikiečių spauda pradėjo pulti JTO, lygindama ją su liūdnos atminties Tautų Sąjunga. Žurnalistai netgi konstatuoja, kad Tautų Sąjunga bent jau nepabijodavo agresorių pavadinti jam prideramu vardu, nors ir nepasiųsdavo kariuomenės ginti užpultus kraštus. Dabar gi JTO daro atvirkščiai — pirma pasiunčia savo kariuomenę, kuri nepajėgia atsispirti agresoriui, o jau paskui, kada vyrai miršta fronte už demokratijos idealus, diplomatai svarsto ar agresorių vadinti agresorium ar, gal būt, tik paprastu geraširdžiu avantiūristu...

Kada po šio paskutinio nelaimingo bandymo amerikiečiai pasiryžo pravesti rezoliuciją, kuri pagaliau Mao-tse-tungui uždėtų agresoriaus atiketę, jų diplomatai susidūrė su didele kliūtimi: kitos valstybės JTO nenori atsistoti šalia JAV. JAV mėgino sudaryti didžiųjų valstybių bloką, įtraukdamos į jį D. Britaniją ir Prancūziją. Jos visos kartu turėjo pasiūlyti agresoriaus rezoliuciją JTO. Deja, šiandien Dėdė Samas liko vienas ir pasidairęs į visas puses, savo dešinėje rankoje laikydamas agresoriaus rezoliuciją, ją vis dėlto įteikė.

Tikėkimės — ji bus priimta. Kada būna padarytas drąsus pasiūlymas, iš po kopūstlapių išlenda bailiau nusiteikę zuikiai ir bendros nūotaikos pagauti balsuoja už pasiūlymą. Šiuo atveju JAV vis dėlto yra vertos pagarbos. Jeigu ne D. Britanija ir kitos taikos biznio agentų valstybės, JAV jau prieš mėnesį Mao-tse-tungą būtų pakrikštijusios agresorium. Labai galimas dalykas, naujų priemonių dėka karas Korėjoje būtų įgavęs kitokį pobūdį, o pati JTO būtų išvengusi skandalingos kompromitacijos...

JAV žada nesikraustyti iš Korejos

Tuo tarpu JT kariuomenė Korėjoje vis dar tebestovi prieš labai liūdnas perspektyvas. Kiniečių puolimą, tiesa, jai pavyko apstbdyti, bet komunistų masės ruošiasi naujiems puolimams, kurie gali prasidėti kiekvienu momentu. JAV armijos štabo viršininkas J. L. Collins, su savo aukštaisiais karininkais atsilankęs Tokio ir Korėjoje, užtikrino, kad JAV kariuomenės daliniai nepasitrauksią iš Korėjos. Tačiau jau ir mažam vaikui yra aišku dabartinės JT pajėgos Korėjoje be rimtesnės paramos karo Korėjoje niekada nelaimės. Collins pagalbą pažadėjo atsiųsti už 2-3 mėnesių. Didžiausias klausimas — kokią pagalbą Collins turėjo mintyje, nes JAV vis dar nėra naujų divizijų ir, jeigu mobilizacija taip lėtai vyks, jų nebus iki šių metų pabaigos. Vienintelis skubios paramos šaltinis galėtų būti Čiangkaišekas Formozoje, bet jį neapsimoka siųsti į Korėją. Jau daug geriau būtų jį iškelti kur nors pietinėje Kinijoje. Ten jo vyrai turėtų didesnį norą kariauti ir mirti.

Karo korespondentams Korėjoje įvesta gana griežta cenzūra. Dabar jie jau ne tik negali savo rašiniuose žymėti fronto vietovių ir kovojančių dalinių pavadinimų, bet jiems netgi uždrausta vartoti žodį "retreat" (pasitraukimas kaip pralaimėjimo išdava), vietoj jo įsakyta pasitenkinti kitu žodžiu — "withdrawal" (taktinio pobūdžio atsitraukimas)... Čia nejučiomis prisimena Hitlerio vyriausios būstinės pranešimai, kur visada galėdavai rasti vieną labai diplomatišką sakinį: "Mūsų kariuomenė, trumpindama fronto linijas, pergalingai pasitraukė į naujas pozicijas"...

Smarkios kovos Indokinijoje

Indokinijoje komunistai pradėjo ilgai lauktą ofenzyvą, mėgindami užimti šiaurinės Indokinijos sostinę Hanoi. Pirmą kartą Indokinijos ketverių metų karo istorijoje jie į kovą metė 30.000 kariuomenės. Kautynės vyksta 30 mylių į šiaurės vakarus nuo Hanoi. Tuo tarpu prancūzams puolimus pavyko atmušti.

Indokinijos karas labai primena Korėją, nes ir čia komunistai turi didelę persvarą žmonėmis. Tačiau prancūzai juos viršija Junkers tipo senstelėjusiais bombonešiais, ellcat, King Cobra naikintuvais ir savo sunkiąja artilerija. Šiaip jau komunistų kariuomenės apsiginklavimas nesiskiria nuo prancūzų.

Pastebima ženklų, kurie duoda pagrindo manyti, kad kiniečiai jau ruošiasi įstoti ir į Indokinijos karą. Jie ima kaltinti prancūzus kadaise pabėgusių į Indokiniją Čiangkaišeko karių panaudojimu fronto linijose. Juk ir į Korėją kiniečiai atėjo pirma apkaltinę amerikiečius agresija. Jeigu jie dabar prancūzus kaltina Čiangkaišeko karių siuntimu į frontą, atrodo, sąmoningai ruošiama dirva jų pačių įžygiavimui į Indokiniją.

Vyt. Kastytis.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

SAVAITRAŠTIS

Redaguoja Kolektyvas. Redaktorius Dr. A. Šapoka

Leidžia Kanados Lietuvių Katalikų Kultūros Draugija
Published by Lithuanian R. C. Cultural Society of Canada

Prenumerata Kanadoje ir JAV metams su priedu $4,00, pusmečiui be priedo $2,50. Kituose kraštuose metams su priedu $4,50, pusmečiui be priedo $2,50.
Įmokėję nemažiau $10,00 skaitomi garbės prenumeratoriais

Adreso pakeitimas 25 ct. (smulkiais pašto ženklais)

941 Dundas St. W., Toronto, Ont. Canada. Telefonas EM 3-4265

Laikas pasispausti

Pradėjome Naujuosius 1951 Metus. Stovime jų angoje ir dairomės tarytum į atverstą švarutėlį knygos lapą. Ką į jį įrašysime — tą laikui bėgant ir rasime. Taigi, metas sukrusti ir pasispausti visiems lietuviams, nežiūrint kur mes gyventume: JAV, Kanadoje, Brazilijoj, Argentinoj, Venecueloj, tolimoj Australijoj, Britanijos salose, Kolumbijoj ar dar kur nors kitur. Laikas suderinti mūsų gretas, atnaujinti pasiryžimą ir stoti su dar didesniu užsidegimu į Tėvynės laisvinimo darbą.

Štai, spaudoje jau skaitėme Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomojo Komiteto atsišaukimą Laisvės Mobilizacijos Vajaus reikalu. ALT Vykdomasis Komitetas yra nusistatęs kuo greičiau surinkti Lietuvos laisvinimo reikalams $100.000.

Tai gražus užsimojimas ir pagirtinas žygis. Nūdien, kada pasaulinės politikos katilas nebe verda, bet kunkuliuoja, ir mūsų aktyvumas turi būti išvystytas iki aukščiausio laipsnio. Juk ir mūsų Tėvynės laisvės reikalas turės išsirišti kartu su viso pasaulio surizgusios politikos išryškėjimu ir brutaliausio žmonijos priešo — komunizmo sunaikinimu. Kaip matome, dviejų išeičių nebėra. Mes stovime prieš dilemą: arba komunizmas, vergija, Sibiro kacetai ir visiškas žmonijos nužmoginimas, arba demokratija ir žmogaus laisvė.

Taigi, šiuo atveju, mums lietuviams, manau, labai tiktų žurn. Cicėno žodžiai:

"Neturime čia savo finansų ministerijos, nėra anstolių ir mokesčių policijos. Skolos mokėjimas turi būti sąžinės reguliuojamas. (O skolingi mes daug esame savo Tėvynei! Pr. Al.). Tautos Fondas turi būti lyg šventykla, kur neština, suneština, visa kas gražiausia; ten turčiaus ir vos išsiverčiančio centas, ten viengungių ir našlių skatikai, ten ir pinigėlis vaikų, kurie tėvų pamokyti, kartas nuo karto atsisako saldainių ar žaisliuko"...

Taip. Tai yra gražūs žodžiai ir gražus raginimas. Visi turime aktyviau spiestis apie ALTo kasą arba apie Tautos Fondo skyrius, nes, atrodo, greitai bus sprendžiamas klausimas: žūti ar būti? ne tik viso pasaulio, bet ir mūsų kryžiuojamos, sužeistos ir nukraujavusios tautos gyvybės.

Prie šios minties tik dar norėtųsi įnešti vieną kuklutį pasiūlymą. Ar nenaudinga būtų ir lietuviams, sekant lenkų pavyzdžiu, įsteigti kokius nors aukų atžymėjimo pasus?

Gal panašiai kaip buvo Vilniui Vaduoti pasai, klijuojant į juos piniginius ženklelius ir vedant tų ženklelių griežtą atskaitomybę? Gal tuos pasus pavadinti Laisvės Mobilizacijos pasais ar kitaip. Lenkai, berods, jau išplatino 80 tūkstančių vadinamų "geležinių pasų", už kuriuos surinktos aukos bus naudojamos Lenkijos gelbėjimui iš komunistinės vergijos.

Atrodo, kad šį klausimą reikėtų pasvarstyti ir tai, žinoma, kuo skubiau. Tokių pasų ir ženklelių atspausdinimas neužimtų begaliniai daug laiko ir nepareikalautų milžiniškų lėšų. Tačiau, reikia manyti, aukotojų ir aukų skaičius — galėtų žymiai padidėti. Juk kas gi nenorėtų įsigyti tokį pasą, kuris vestų į Tėvynės laisvės vartus?...

Šis pasiūlymas, žinoma, yra visiškai privataus pobūdžio, bet vajaus organizavimo reikalu reikėtų itin pasispausti ne tik visiems lietuviams — aukotojams, bet ir vajaus pravedimo organizatoriams. Tebūna išklausomos visų tuo reikalu reiškiamos nuomonės.

Žinokime, kad mūsų šiuo reikalu padėtos pastangos ras pritarimą ir tarp didžiųjų galiūnų. Ir ALTas savo atsišaukime sako, jog visos laisvosios tautos aiškiai mato gresiantį pavojų ir paskutiniu laiku ėmė mobilizuoti visas turimas pajėgas kovai prieš plėšikišką Kremliaus imperializmą. O Jungtinės Amerikos Valstybės, kurios niekad nepripažino Lietuvos aneksijos, stovi šito galingo sąjūdžio priešakyje.

Taigi, minėto atsišaukimo žodžiais tariant, atėjo laikas ir mums ryžtingai mobilizuoti savo pajėgas!

Pradėkime tuojau ir stokime į darbą visi!

Pr. Alšėnas.

Kaip gyvena Vokietijos lietuviai?

Šiuo metu jų yra apie 11.000, liks 6.000. 321 šeima prašo savų sodybų. Kaip dirba vad. vargo mokyklos.

— 1950 m. Balfas galėjo padėti pačiam didžiausiam lietuvių skaičiui pasiekti N. Pasaulį ir ten jiems įsikurti, — sako Balfo Europoje direktorius p. J. Valaitis Jūsų bendradarbiui. — Čia tame darbe talkininkavo Vlikas, vyskupai, Sielovados Tvarkytojo Įstaiga, dvasininkai, R. Kryžius, Lietuvių bendruomenė, lietuvių spauda ir atskiri asmenys. Ypač daug padėjo Balfo pirmininkas prof. B. Končius, savo patyrimu, pažintimis ir autoritetu padėjęs išnarplioti visą eilę pirmaeilės svarbos dalykų.

Iš Balfo metinės apžvalgos aiškėja, kad Balfo įstaiga Europoje padėjo surasti garantijų 374 asmenims. Nei NCWC, nei IRO jų nesurado, tada buvo kreiptasi į Balfą ir šis jas surado.

Užkliuvusios bylos taip atrodo: Frankfurto vyr. DP komisijoje jų būta 130. Iš jų išspręsta teigiamai ir yra svarstymo stadijoje 24, galutinai atmestų — 30, atmestų galutinai dėl neturėjimo DP statuso 11, persiųsta į erijas ir CIC naujai apklausinėti 25, stengiantis sumažinti užkliuvusių bylų skaičių iki minimumo. Frankfurte visdėlto dar lieka 40 neišspręstų bylų. INS ir konsulų sulaikytų dėl 1000 dol. neturėjimo yra apie 45 asmenis, bet jiems gavus reikalingas garantijas, vietoj jų atsiranda naujų. "Atnarpliotieji" betgi nė vienas nesiteikė pranešti, kad jų bylos atsinarpliojo...

IRO ir konsulatų daktarų sulaikytų dėl tbc ir kt. ligų — 544, teismo baustiems už kriminalinius ir pan. nusikaltimus pagelbėta 48 asm., kuriems bausmės dovanotos. Nedovanota bausmės dvylikai.

Dėl emigracijos ir DP statuso atgavimo parašyta apeliacijų į IRO centrą Ženevoje 158, iš jų teigiamai išspręsta 28, parašyta apeliacijų į HICOG — 231, iš jų teigiamai išspręsta 11, išversta dokumentų, prašymų etc. 140, dalyvauta visose zonose IRO konferencijose 70 k., Ženevoje 2 k., lankytasi DP komisijoje Frankfurte 124 k., įvairiose per. stovyklose — 367 k., be to, lankytasi vokiečių valdžios įstaigose. Įvairiose stovyklose Balfo atstovai lankėsi emigracijos ir šalpos reikalais 180 kartų. Įteikta DP komisijai ir IRO įstaigoms memorandumai dėl repatrijantų. Lietuvoj veikusių organizacijų ir prof. sąjungų bolševikmečiu.

Klaipėdos krašto lietuvių Vokietijoj yra apie 4000, Balfo registracijos daviniais Britų zonoje jų esama apie 3300, Amerikiečių — 700 ir Prancūzų apie 60. IRO stovyklose iš jų gyvena tik apie 300. DP statusą ir išlaikymą gauna 1500, iš jų galės išemigruoti apie 900.

Pavykus sušvelninti nepalankius klaipėdiečių atžvilgiu emigracinius nuostatus, išemigruojančių skaičius pakiltų iki 9.000-10.000. Jų masę sudaro daugiausia našlės su mažais vaikais ir senesnio amžiaus žmonės; šių daugumas yra Vokietijos piliečiai. Esama gražių pavyzdžių, kai tėvai savo vaikus, jau nekalbančius lietuviškai, yra atidavę į vieninteles Diepholzo liet. gimnaziją. Tie, kurie dėl įvairių priežasčių negalėjo išemigruoti, ligoniai, priėmę Vokietijos pilietybę repatrijantai, seno amžiaus žmones ir M. Lietuvos lietuviai turės įsikurti Vokietijoje. BALFui teks ir toliau padėti jiems.

Amerikiečių zonoje Bavarijoje yra stovyklose gyvenančių lietuvių 2734, privačiai gyvenančių 635. Hessene—200 (darbo kuopos vyrai), Wuertemberge Badene — 527, iš viso USA zonoj 4.114 (didžiausi centrai yra Schweinfurte, Traunsteine, Memmingene, Bamberge, Muenchene). Britų zonoj: Schleswige — Holsteine iš viso lietuvių yra 3243; Žem. Saksuose — 2621, N. Rein — Westfaluose 523, iš viso Britų zonoje yra 6.837 lietuviai, iš jų žymus skaičius gyvena privačiai. Didžiausi centrai yra Luebecke, Neustadte, Spakenberge, Rabely, Diepholze, Wehnene, Lebenstedte, Augustdorfe. Prancūzų zonoje — 534; daugiausia lietuvių yra Kaiserslautene, Tuebingene, Reutlingene. Iš viso Vokietijoje ir Austrijoje (ten jų yra 290) yra 11.325 lietuviai. "Hard core" — negalinčių emigruoti — skaičius sieks apie 2.400, Mažosios Lietuvos lietuvių ir klaipėdiečių — 4.000. Dar galės išemigruoti apie 5.500.

Šalpa

Iš viso gauta rūbų 96.000 svarų, avalynės — 13.826 sv., riebalų 2.548, kiaušinių miltelių 35.-992, pieno miltelių 70.215, sūrio 20.000,sviesto 30.000, muilo ir kitų gėrybių iš viso 145.178 dol. vertės. Be to, Britų zona gavo tiesiogiai rūbų iš Švedijos 9.700 sv., Anglijos — 3.000 sv. Tos visos gėrybės padalintos proporcingai tarp visų 3 zonų. Iš Care gauta 454 pakietai, 6.100 gabalų muilo ir 60 svarų rūbų. Rūbais, maistu ir pinigais sušelptųjų mėn. vidurkį sudaro 1.721 šalpos reikalingas į vargą patekęs lietuvis tremtinys. Vidutiniškai kas mėnuo išsiunčiama po 146 pakietus. Tarp "hard core" grupės asmenų svarbiausią skaičių sudaro šie: tbc sergančių 396, chroniškų ligonių 514, įvairių kitų ligonių 117, senelių 985, našlių su mažais vaikais 298, psichiškai nesveikų 42, invalidų 79, iš viso 2.431. Šios kategorijos lietuviai buvo ypatingai šelpiami. Jiems piniginių išlaidų per metus susidarė apie 17.300 DM. Tarp tbc ligonių turime ilgametį Dachau kacetininką kun. J.P., vieną iš geriausių Lietuvos režisierių Ip. T., emigracijoje užkliuvusių profesorių, žurnalistų, muzikų, rašytojų ir tt.

Geresniam šalpos uždaviniui įvykdyti įsteigtas **Caritas tinklas,** apimąs visą Vokietiją, nes kai kurios amerikiečių šalpos organizacijos nenori duoti šalpos kitoms amerikiečių organizacijoms. Lietuvių Caritas reikalais BALFas yra susitaręs su J.E. vysk. V. Brizgiu ir V. Padolskiu, taip pat su tėvu A. Bernatoniu, kurių žinioj yra Lithuanian Caritas. Tam tikslui Amerikiečių zonoje yra paskirti 9 dvasininkai. Britų — 3, Prancūzų — 2.

BALFo tarnautojai atlyginimą gauna iš IRO, taip pat dalį susisiekimo priemonių, benzino etc., o BALFo siuntoms pervežti nemokamai vagonus. Emigracijos reikalais BALFas padėjo išrūpinti 970 asmenų bilietus, be to, bendradarbiams gauna nemokamus geležinkelio bilietus. BALF suteikė čia didelę pagalbą visoms lietuvių organizacijoms.

Stovyklų uždarinėjimas ir kilnojimai daug rūpesčio sudarė. Likviduotos didžiulės stovyklos kaip Schwaeb. Gmuend, Kemptenas ir Hanau. Britų zonoje likviduota tik viena stovykla. Daug lietuvių išmesta į vokiečių ūkį, kur jie atsidūrė labai sunkiose sąlygose. Daugumas apgyvendinti senuose aplūzusiuose barakuose. Tai buvusios nacinės Vokietijos vergų gyvenviečių vaizdai. Jie labai nelinksmi.

Beveik 80% visų Vokietijos lietuvių gyvena iš pašalpų ir gaunamų per BALFą maistu, drabužiais ir pinigais JAV ir Kanados lietuvių dovanų.

Norima neemigruojančius, o jų bus apie 6.000, pastatyti ant savo kojų. Pasilieka silpniausias elementas fiziškai ir intelektualiai. Nėra pasiruošusių amatininkų. Tenka su didžiausiu vargu organizuoti darbo galimumus. Stengiamasi kurti kooperatines dirbtuves, tačiau visa bėda su meisteriais. Daugeliu atvejų dėl jų stokos tenka panaudoti inžinierius. Lietuviškų sodybų statybą norima koncentruoti apie Stuttgartą, Wuertemberge, Hessene ir prie Frankfurto. Iki šiol Bonnos vyriausybei suteikta žinių, kad savas sodybas statytis norėtų 321 šeima, bet iš to skaičiaus apie 40% tegali prisidėti tik darbu, likusiems teks ieškoti kreditų. PLB numato imtis iniciatyvos steigti statybos reikalams taup. kasą, į kurią galėtų savo įnašais dėtis tremtiniai, šiuo laiku turį tarnybas. Darbo ir sargybų kuopų vyrai gyvai tam pritaria.

Švietimo reikalai

Nutautinimo darbas varomas didelis. Iš 11.035 liet. tremtinių V. Vokietijoje apytikriai 30% (3.500) yra jaunimas iki 18 metų. Lietuvių švietimui taip pat yra pakenkusi Aukštųjų Komisarų instrukcija, kuri uždraudė vokiečiams laikyti tautines pabėgėlių mokyklas. Visos liet. mokyklos, išskyrus Ž. Saksoniją, ir Š. R. Westfalus, buvo likviduotos. Liko tik vienintelė gimnazija Diepholze, kurios likimu labai sielojamasi. Joje yra 50 mokinių ir 3 mokytojai. Jei ji negaus pagalbos, teks ir ją uždaryti. Be jos, veikia dar kelios pradžios mokyklos, kurių kai kurios gauna vokiečių paramą. Vokiečių šelpiamos pradžios mokyklos yra Diepholze ir Augustdorfe, privačios — Memmingene, Muenchene, R. — Westfaluose ir Seedorfe; pusiau privatūs vaikų darželiai — Ulme, Muenchene, Wehnene, Diepholze. Padėti vok. mokyklas lankantiems, steigiamos vargo mokyklos, kurių šiuo metu yra penkios su 100 mokinių. Dar numatytos įsteigti 3. Labai pasigendama vadovėlių. Kai kurie iš jų, dar kadaise siųsti iš Lietuvos į užsienį, dabar vėl grąžinami į Europą.

Baigiančių mokslus studentų JAV zonoj yra 28, Britų — 18 ir Prancūzų — 37. Vokietijoje universitetus 1950 metais baigė 28 lietuviai. Našlaičių yra 28, iš jų 2 nominuoti, kitų 26 bylos eigoje.

Santykiams tarp 1 milijono Amerikos lietuvių, padidėjusių 25.000 naujų emigrantų skaičium, ir Europos lietuvių pagerinti, sako p. Valaitis, nepaprastai daug padėjo BALFo pirmininkas prof. kan. B. Končius savo apsilankymu ir 3 mėnesių darbu Europoje. Jis čia praskynė kelią į visas reikalingas įstaigas. Radęs visą eilę pažįstamų ir draugų pirmaeilių įstaigų viršūnėse, turėjo progą, palyginti trumpu laiku, atlikti tai, ko didesnės ir turtingesnės organizacijos nesugeba iš viso atlikti. Jis ne tik padėjo dar daugiau paspartinti emigraciją, bet taip pat gauti žymesnius šalpos kiekius ir iškovoti geresnes sąlygas pasiliekantiems Europoje. Net kitų tautybių atstovai, pvz., lenkų šalpos fondo iždininkas, ukrainiečių fondo pirmininkas ir kt., kreipėsi į BALFą, prašydami jiems padėti ir patarti. Lietuviams ir čia lengviau, nes jie vyksta pro "The Fighting Father Končius Organisation". Pats p. Valaitis laikomas jo ambasadorium, todėl ir prie bylų gali lengviau prieiti.

BALFas iš savo pusės, kiek sąlygos leis, padės visiems, kaip kad pagal turimus išteklius ir galimybes darė tai praeityje. Noro ir nuoširdumo netrūko ir netrūks nes visų tikslas — padėti lietuvių tautai būti kuo laimingiausiai.

A. P-nis.

Gyvosios torpedos

(Pabaiga)

TREČIOJI GYVŲJŲ TORPEDŲ ATAKA

Iš Gibraltaro britams gerai matėsi "Olterra" Algeciro uoste. Britų žvalgyba įtarė, kad šis italų laivas tiesioginiai ar netiesioginiai dalyvauja operacijose, bet agentai vis dar neturėjo pakankamų įrodymų.

Ernesto Notari ėmė ruoštis trečiai atakai. Jam talkininkavo Elvio Moscatelli. Dienos metu, vaidindami ispanų žvejus, jie apžiūrėdavo Gibraltare stovinčius sąjungininkų laivus, pasirinkdami būsimuosius taikinius. Ataka buvo įvykdyta 1943 m. rugpiūčio mėn. Jai vadovavo pats Notari. Vėl trys toredos išplaukė per slaptąsias "Olterra" laivo duris. Apsukę dideli ratą Ispanijos pakraščiu, jie ėmė artėti prie Gibraltaro.

Pasiekęs savo taikinį — JAV transporto laivą "Harrison Grey Otis", Notari susidūrė su apsaugos tinklu. Tačiau jis nenusimine: panėrė torpedą iki pat jūros dugno ir laimingai pralindo apačia tinklo. Jo padėjėjas Giannoli neturėjo didesnio patyrimo su "gyvosiomis" torpedomis. Giannoliui niekaip nesisekė pritvirtinti užtaiso prie laivo apačios. Torpeda netikėtai ėmė kilti į vandens paviršių. Susijaudinęs Notari, beskubėdamas, perdaug atidarė tankus, torpeda kaip akmuo nėrė į jūros dugną ir jos jau nebuvo įmanoma suvaldyti. Nuo pragariško vandens spaudimo 112 pėdų gylyje jiems ėmė svaigti galvos ir skaudėti plaučius.

Po kiek laiko torpeda vėl ėmė kilti į vandens paviršių. Notari atgavo jos kontrolę. Jo padėjėjas Giannoli buvo nuplautas nuo torpedos. Tačiau sargybiniai vis dar nieko neįtarė, kad po jų laivais švaistosi italai. Notari vienas be savo padėjėjo vėl pralindo pro apsauginį tinklą ir laimingai pasiekė "Olterra".

Tuo tarpu jo partneris Giannoli, nuplautas nuo torpedos, iškilo kitoje amerikiečių laivo pusėje. Dvi valandas jis iškabojo ant laivo vairo, duodamas pakankamai laiko kitų torpedų įguloms sugrįžti į savo bazę. Kada ėmė artėti sprogimo valanda, jis pradėjo šauktis pagalbos. Giannoli buvo užtrauktas ant laivo denio. Britų specialūs narai atskubėjo apžiūrėti laivo apačios, bet tuo metu, kai jie dar tik leidosi į vandenį, kitoje laivo pusėje jau sprogo Giannoli prikabintas užtaisas. Kitas italų užtaisas perskėlė į dvi dalis norvegų tanklaivį "Thoushoudi". Vandens paviršiuje pasiliejo tiršta alyvos valka. Trečiasis užtaisas smarkiai sužalojo britų 6.000 tonų laivą "Stranridge". Visi italai, išskyrus Giannoli, tada jau buvo pasiekę "Olterrą".

Kada 1943 m. rugsėjo mėnesį su italais buvo pasirašytos karo paliaubos, vienas iš "gyvųjų" torpedų narių ispanų valdžios organams atskleidė tikrąjį "Olterra laivo vaidmenį. Nusigandę ispanai liepė sunaikinti visą įrodomą medžiagą, kad sąjungininkai nekibtų prie jų dėl neutralumo pažeidimo. Tačiau italai dėl įgulos stokos to neįstengė įvykdyti šimtu nuošimčių tikslumu. Kada sąjungininkai pasiekė "Olterrą", jos viduje jie surado dar dvi apgadintas torpedas...

TORPEDOS ALEKSANDRIJOS UOSTE

Italų "gyvosios" torpedos nesiribojo vien tiktai savo veikla Gibraltaro uoste. 1941 m. gruodžio mėn. trys torpedos buvo įplaukusios į Aleksandrijos uostą. Čia jos penkiolikai mėnesių išvedė iš rikiuotės kovos laivą "Queen Elizabeth", padarė nemažų nuostolių karo laivui — "Valiant" ir pramušė vieną britų laivyno tanklaivį. Tur būt, niekada laivyno istorijoje šeši žmonės nebuvo padarę tiek daug nuostolių.

Ankstyvą gruodžio 19 d. rytą "Valiant" įgula pastebėjo du prie laivo plaukiančius italus: leitenantą de la Penne ir Biandi. Kapitonas Morgan įsakė užkelti juos ant laivo denio. Abu italai nesiteikė atsakyti nei į vieną jo klausimą. Morgan liepė nugabenti juos į laivo apačią, kur jo nuomone italai buvo prikabinę užtaisą po laivo dugnu. Dvi su puse valandos italai tylėjo sukandę dantis. Po to leitenantas de la Penne kreipėsi į kapitoną Morgan: — "Kapitone, aš noriu jus įspėti, kad jūsų laivas tuojau bus ištiktas sprogimo"...

Kapitonas, žinoma, mėgino kamantinėti de la Penne, norėdamas nustatyti, kurioje laivo dalyje jie yra padėję užtaisą. Abu italai vėl atkakliai tylėjo. Tada Morgan įsakė uždaryti apatinės laivo dalies vandens nepraleidžiančias plienines duris ir visai įgulai išeiti ant denio.

Už penkiolikos minučių "Valiant" supurtė smarkus sprogimas. Beveik tuo pačiu metu kitas sprogimas sukrėtė "Queen Elizabeth", trečiasis užtaisas išnešė į padangę greta stovėjusio tanklaivio propelerius...

Nei vienam iš šešių operacijose dalyvavusių italų nepasisekė pasprukti. Antrąją porą sulaikė Egipto policininkas. Trečioji, užėjusi į uosto kavinę, sukėlė įtarimą jos savininkui, kuris pašaukė karo policiją. Pasirodo torpedos buvo paleistos iš italų povandeninio laivo netoli Aleksandrijos uosto. Atgal sugrįžti jos negalėjo. Įgulų nariams buvo duotas įsakymas, atakai pasibaigus, torpedas paskandinti ir išlipti Egipto teritorijoje, iš kur jie turėjo būti išvežti kito italų povandeninio laivo.

1944 m. leitenantas de la Penne grįžo iš karo belaisvių stovyklos Indijoje į Italiją. Tiktai tada jis kreipėsi į kapitoną Morgan, kuris tuo metu jau buvo pasiekęs admirolo laipsnį, ir jam paaiškino, kodėl jis savo laiku nesutiko pasakyti, kur buvo padėtas užtaisas po "Valiant" laivu. Savo tylėjimui jis turėjo svarių priežasčių: jie neįstengė užtaiso prikabinti prie laivo apačios ir jį buvo nuleidę į jūros dugną. Laivo kapitonas, aišku, būtų nuplukdęs laivą į šoną, ir sprogimas laivui nebūtų padaręs jokių nuostolių...

ITALAI BRITŲ TARNYBOJE

Po karo paliaubų su Italija didelė dalis italų "gyvųjų" torpedų komandų pasisiūlė savanoriais į britų tarnybą. Leitenantas de la Penne buvo vienas iš pirmųjų. Jis dalyvavo visoje eilėje operacijų, nukreiptų prieš vokiečių laivyno tiekimo linijas.

Admirolas Morgan — tada jie abu jau buvo geri bičiuliai — jam norėjo iškovoti britų pasižymėjimo ženklus. Tačiau Italija, formaliai vis dar tebebuvo karo stovyje su sąjungininkais.

Tiktai 1945 m. Italijos sosto įpėdinis atvyko į Taranto apdovanoti sąjungininkų eilėse kovojusius italų jūrininkus. Medaliai buvo segami ir už praėjusius metus, kad italai skandino britų laivus. Leitenantui de la Penne už jo parodytą drąsą, atakuojant britų kovos laivą "Valiant" buvo paskirtas aukso medalis. Kron princas šypsodamasis pasikvietė admirolą Morgan: — Admirole, — šį kartą atėjo jūsų eilė, nes laivas buvo jūsų komandoje...

Admirolas žengė į priekį ir užkabino leitenantui de la Penne aukso medalį už tai, kad jis prieš trejus metus ir tris mėnesius buvo sužalojęs jo vadovaujamą kovos laivą "Valiant"...

Vyt. Kastytis.

Derybos dėl Schumano plano žada vaisių

Schumano plano Vakarų Europos anglies ir plieno pramonei sulieti pagrindinius bruožus jau priėmė 6 valstybės — Prancūzija, Vokietija, Belgija, Liuksemburgas, Olandija ir Italija.

Ilgiausia derybos užtruko dėl tarptautinio autoriteto, kuris galutinai spręstų tarptautinių fondų investavimą kurio krašto pramonei plėsti ir nustatytų kainas visai "Europos anglies ir plieno bendruomenei". Gaminių paskirstymui palikta didelės galios kraštų organams, o tarptautiniam organui — ministerių tarybai — tas klausimas pavedamas tik tų prekių didelio trūkumo atvejais. Jautrus darbininkų atlyginimas ir gyvenimo lygio suvienodinimo klausimas paliktas tolimesnei ateičiai.

Šiuo metu dar yra likęs vienas svarbus klausimas, tai trestų panaikinimo reikalas, kurio nenori priimti Vokietija. Atrodo, kad jis turės išsispręsti, kai bus nustatyta jos visos pramonės struktūros klausimas. Vad. dekartelizaciją siūlo JAV ir labai remia Prancūzija.

Investicijų kontrolė yra vienas svarbiausių reikalų, pavedamų tarptautiniam organui. Yra sutarta, kad kiekvienas kraštas iš anksto turės pranešti numatomus naujus pramonės įrengimus, o ministerių taryba spręs ar tas konkretus sumanymas yra naudingas ar nenaudingas visumai. Kas bus pripažinta naudinga, bus finansuojama iš bendro fondo, o kas nebus pripažinta — turės įsirengti savomis lėšomis kiekvienas kraštas ar jo firmos. Pirmai pradžiai tikimasi fondą sudaryti gavus $400.000.000 paskolą iš JAV, o pirmasis ministerių tarybos uždavinys bus nuspręsti kiek plieno gaminti Vokietijos Ruhre ir kiek Prancūzijos Lorraine. Tai liečia ir Belgijos pramonę, bet toji yra pajėgesnė ir gali lengviau išsiversti savais kapitalais.

Vokietija išreikalavo įrašyti, kad nebūtų draudžiama rūdos įsivežti iš Švedijos arba iš kitų kraštų, nepriklausančių šiai bendruomenei, nes jaučiasi galėsianti daugiau perdirbti negu iškasti. Taip pat Vokietijos labui nustatyta, kad, susitarimui pradėjus veikti nebebus daroma skirtumo kainose tarp Ruhro ir Lorraine plieno. Kadangi pereinamajame 5 m. laikotarpy dalis anglies kasyklų bus uždarytos, o kitos modernizuojamos ir jų gamyba susitrukdys taip pat, tai nutarta padidinti gamybą vokiečių ir gal dalies Olandų kasyklų. Belgija pasižada kas met pirkti 5000 to vokiečių kokso. Ši pastaroji išsiderėjo laikiną išimtį jai, kad nebūtų nustatyta eksportuojamos anglies kaina, nes jai labai padidėtų savo anglies gamybos išlaidos — ji nori pirkti pigiau. Galimas dalykas, kad jai bus leista laikinai nustatyti importo kvotas.

Plieno klausimas tokių didelių komplikacijų nesukelia. Tik Italija reikalauja sau teisės įsivežti pigią Alžiro rūdą, t.y. iš kraštų, kurio susitarimas neapima. Ji nenori rūdos pirkti šios bendruomenės kraštuose, nes tektų brangiau mokėti.

Plieno ir anglies eksporto į bendruomenei nepriklausančius kraštus klausimas dar tebėra neišspręstas, bet eksportą numatoma skatinti.

Derybų metu Vokietijai užtikrinta, kad Ruhro krašto pramonės tvarkymas bus paliktas jiems patiems, kad tarptautinė dabartinė kontrolė bus atšaukta. Ja be Prancūzų niekas ir nėra suinteresuotas, o Prancūzai pareiškė tam nesipriešinsią, kaip tik Schumano planas įsigalios.

Bendruomenes centras numatomas grynai tarptautinis iš vyriausybių paskirtų asmenų. O jų sprendimas bus galima apeliuoti tarptautiniam teismui. Kontrolė bus atliekama visų parlamentų skirtų specialių delegatų. O parlamentai gaus metinius raportus.

Per keletą derybų mėnesių, vadinasi, pažengtą gerokai pirmyn, bet dar daug ir neaiškių klausimų likę. Europos ūkiniame gyvenime tai būtų didelė naujovė. Tik kažin ar bebus įmanoma visus tuos pasirengimus ir planus laiku užbaigti?

— Vašingtonas. — Speciali JAV-bių komisija ruošia raportą dėl karių apginklavimo pagal Korejos karo patyrimą. Vienas pastebėtas aiškus dalykas, kad reikią daugiau automatinių smulkių ginklų.

Influenzos epidemija Europoje

Praeitą savaitę spauda paskelbė santrauką žinių apie influenzos epidemiją nuo gruodžio mėn. tebebauginančią Vakarų Europos kraštus, o kaikur net sutrikdžiusią visą gyvenimą.

Epidemija griežčiausia pasireiškė D. Britanijos pramoninėse srityse. Daugely miestų serga apie 20% visų gyventojų. Daug kur susirgusi ir didesnioji dalis sanitarinio bei medicinos personalo, taip, kad nėra nei kas pagalbos teiktų ar vaistų parūpintų. Epidemijai įsimetus į angliakasių tarpą, sutriko anglies iškasimas ir jos trūkumas dar labiau padidėjo. Per praeitą savaitę D. Britanijoje buvo 458 mirimai nuo epidemijos.

Iš kitų kraštų daugiausia sergančių Belgijoje. Tuo tarpu Vokietijoje epidemija pasireiškė tik Hamburge. Olandijoje ir Norvegijoje susirgimų yra, bet tai dar nelaikoma epidemija, o Švedijoje ir Danijoje ji laikoma pasibaigusi. Atrodo, kad epideminio pobūdžio susirgimai pasireiškė ir Prancūzijoje, ypač Paryžiuje.

Vienos tautos pavyzdžiu

Pilnai tikrą vertę turi tauta, kai ji yra savo namuose, gyvena nepriklausomai, savo valstybėj. Tik prisiminkime čigonus, žydus, klajojančias tautas, pavergtų tautų tremtinių mases.

Mums reikia tiksliai registruoti aukštos krikščioniškos kultūros (!) valstybių, kaip Belgijos ir Danijos, pasielgimus su mūsų tremtiniais. Jos ne viskuo yra didesnės ir aukštesnės už Lietuvą, su kuria nesenai palaikė draugiškus prekybinius ir kultūrinius ryšius, bet kaip jos pasielgė su lietuviais Lietuvos tragedijos metu?! Didelė gėda joms!

Kalbant apie Belgiją, kuri daugiausia nukenčia nuo to paties kaimyno, kaip ir mes, prisimena dar ano karo rusiška dainelė: "Belgija, Belgija, gaila man tavęs. Vokiečiai girti užgrobė tave..." Įdomu, kaip gi jausis ta karališkoji Belgija, kai Lietuva vėl bus laisva, savo namuose, nepriklausoma, kai reikės pasiuntiniais pasikeisti, prie derybų stalo susėsti?...

Visų laikų ir visų tautų politiniai emigrantai pergyveno tuos pačius nusivylimo ir tėvynės ilgesio jausmus. Tik dabar mes pilnai suprantame didelio Lietuvos sūnaus Adomo Mickevičiaus tremtyje parašytus posmus:

"Lietuva, Tėvyne mano, tu esi
kaip sveikata!
Kiek tave reikia branginti, tas
tik tai sužino,
Kas tavęs neteko. Šiandien gro
žį tavo pilnam pasireiškime
Matau ir aprašinėju, nes
ilgiuosi tavęs".

O didis muzikas R. Šopenas kartą Paryžiuje koncerto metu, kada Lenkijoje vyko sukilimas, skambino pianinu ne pagal programą, bet improvizuodamas sukilimo kovų vaizdus. Pagaliau ir vokiečių rašytojas Friedrich von Schiller kalba tartum į mus:

"Ans Vaterland, ans teure,
schliesse dich an,
Das halte fest mit deinem
ganzen Herzen!
Hier sind die starken Wurzeln
deinen Kraft,
Dort in der fremden Welt
stehst du allein,
Ein schwaches Rohr, das jeder
Sturm zerknicht."

(Iš Šveicarų laisvės kovų veikalo "Wilhelm Tell").

Ne vien didžiųjų tremtinių patyrimas, nuotaikos ir mintys ragina mus nepalūžti svetimoje padangėje. Ir mūsų iš Lietuvos išsivežtos vertybės yra didelė jėga neleisti mums pakrikti, pulti dvasioje, dingti svetimųjų jūroje be žymės gyvenus. Tik besidairydami aplink neužmirškime dažniau į save pasižiūrėti, save su kitais palyginti. Daug kuo už kitus mes aukščiau stovime. O doleriai ar sterlingai juk įgyjami dalykai, tik Dieve duok sveikatos, jėgų ir sumanumo.

Kaip tik paskutinieji žodžiai verčia mus imti pavyzdžiu vieną tautą, kuri net 19 šimtmečių buvo ne namie, neturėjo savo valstybės. Stebėtis tenka, kad ji, išsisklaidžiusi visame pasaulyje, vienur labai blogai, kitur blogai toleruojama, išsilaikė neišsigimusi, savo bendruomenėse išlaikė tautos būdą ir rasę, nors ne visur vienoda kalba kalbėjo.

Archaiška, bet gyvenimiška religija įgalino Izraelio tautą laikytis prie prekybos ir amatų, gyventi išimtinai miestuose, išnaudoti kitų tautų "apsileidimą" tose srityse laikytis aukščiau jų ir savo kartas auginti aukštoj "žydiškoj" moralėj, laikant kitatikius žemesniais padarais, besąlyginėj meilėj "išrinktajai" tautai, pavyzdžio neturinčioj vienybėj ir šykščiame taupume, nežiūrint kiek jiems teko patirti iš "gojų" paniekos ir persekiojimų.

Nesistebėkime todėl, jei šiandien Amerikos kapitalas yra jų rankose, jei taip nuostabiai iškilo Palestina, jei žydų DP stovyklose buvo geresnis maistas ir jei Amerikoje jų nematome greta savęs prie paprastų ir sunkių darbų... "Dainuok, Izraeliau, dainuok! Tu nesi daugiau DP!" — girdėjau aną vakarą dainuojant kine vieną Amerikos žydų meno trupę, kada teko matyti priedu filmą "Sons of Liberty", kuria pavaizduojama, kaip žydai padėjo Georg Washingtonui 1776 metais. (Tą patį vakarą teko matyti filmoj, kaip žydai iš Lietuvos ir iš Galicijos randa bendrą kalbą).

Ir kai matome lietuvius kompaktiškai įsikūrusius ir besikuriančius Amerikoje, Kanadoje ir kitur, kai vieni kitus palaiko ir nepavydi (?) tarpusavy, norisi matyti juose bent dalį "žydiškumo". Kad ir pavėluotai atvykę į įsigyvenusius kraštus, savo kaikuriais pranašumais dar galime rasti vietos geresnei egzistencijai susikurti. Kaip senieji, taip ir naujieji ateiviai, išvargę "prievoles" kasyklose, miškuose, kaimuose, jie glaudžiasi vienas prie kito miestuose ir bando verstis laisvai prekyboje, amatuosee.

Taip yra Čikagoje, Toronte ir kitur. Sveikintinas reiškinys! Tai kova dėl geresnio būvio. Naturali kova. Laisvuose kraštuose negali būti vergų ir pastumdėlių. Tik nenorėkime iš karto milijonieriais tapti, nes ir žydų milijonierių ne vienas pradėjo nuo adatų, degtukų ir silkių pardavinėjimo, nuo verslo skudurais ir pakulomis. Tas jų nežemino.

Ed. Karnėnas.

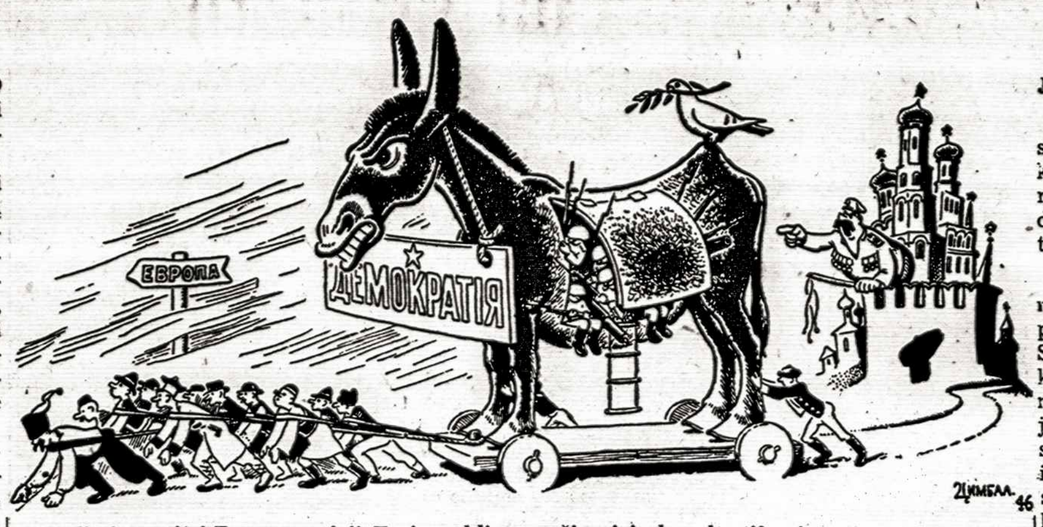

Satelitai tempia į Europą naująjį Trojos arklį su gražiausiais demokratijos ir taikos šūkiais.

Neramiame mūsų laikų pasaulyje

Mūsų karta ramių dienų, tur būt, jau nesusilauks. Į dvi nesusikalbančias dalis pasiskirstęs pasaulis, matyti, tik nuogu ginklu mano tegalėsiąs žmonijos sieloje atsiradusią nepagydomą atskalą pašalinti.

Nerimo gadynėje krikščioniui tiksliausia, turbūt, prisiminti Jobo žodžius: "Aš tavim, Viešpatie, pasitikiu, nors tu mane kerti!" Bet ir tikėdamas, kad piktas bus galiausiai nugalėtas, žmogus visgi nori patirti įvykių rezginio priežastis.

Tuo atžvilgiu mums gali būti įdomi neseniai pasirodžiusi Amerikos Kolumbija universiteto profesoriaus, Sir George Samsono knyga "The Western Wordl and Japan" — Vakarų pasaulis ir Japonija. Jis ją grindžia nuotaika, kad istorija turinti savo nuosaikią raidą, kuri mūsų akims atsidengia istoriniais įvykiais.

Profesorius pritaria tai istorikų pažiūrai, kuri skelbia pasaulio civilizacijoje buvimą ruožo, tinkamo pavadinti europišku, ir ruožo, kuriam tinka pavadinimas — rytietiškas. Tos pažiūros, kaip žinoma, laikėsi "istorijos tėvas", senovės graikų Herodotas, Europą priešpastatydamas Azijai, — ir daugelis kitų istorikų.

Kai kurie Rytų žmonės dabar tačiau sako, ši pažiūra esanti klaidinga. Civilizaciją, sako, reikia skirti ne pagal rytus ir vakarus, bet pagal žemės ūkį ir pramonę. Vakarai šituo padalinimu būtų industrinė civilizacijos dalis, o Rytai — agrarinė. Bet tada turėsime pripažinti, kad Europa tik praėjusiame 19-me amžiuje "iš Azijos", arba iš agrarinės civilizacijos įžengė į industrinę. Kai kurie Rytų Europos kraštai dar ir šiandien to žingsnio nėra pilnai žengę.

Tačiau istorikai žino, kad visados būdavo skirtumo tarp Europos ir Azijos. Europinė civilizacija, galima sakyti, tai miestų padarinys. Ją kūrė ir auklėjo miestai. Tiesa, ir Rytai turėjo didelių miestų, bet jie visi, kožkodėl, nebuvo tokie įspūdingi kaip Atėnai, Roma, Paryžius, Londonas, Naujorkas.

Įvardindami anuos miestus mes, tartum, spaudome europinės civilizacijos pianino klavišus, kurių kiekvienas savo toną turi. Kiekvienas miestas turėjo savo ypatingai stipraus skambėjimo laiką. Politikos istorikas, gyvenąs mieste, kurio tono skardumas, regis, palaipsniui dulsta, anglas Douglas Jerrold, savo neseniai išėjusioje knygoje "England, Past, Present and Future" — Anglija Praeityje, Dabartyje ir Ateityje — šitaip vaizdžiai prisimena kas buvo skardesniais laikais:

"Jau mes ateityje niekad daugiau neplaukiosim, jaunatvės nebojimu, plačių jūrų pasiryžę užkariaudinėti. Jau nebekeisime audros prieš tradicijomis sustiprintą ir autoritetu apsišarvavusią dogmą (čia prisimenama anglikonų atskilimas nuo Katalikų Bažnyčios). Politikoje mes teglamonėjame kompromisus. Jokio pašaukimo širdyse jau nebejuntame. Norai siaurėja, mūsų ribos jau ties namų kerčia, plačių akiračių jau nėra. Mus tvarko jau ne ūgis, bet reikalas gintis. Valstybėje mes taikome visus suderinti, vieton pasirodyti išmintingais. Nuotykingi pasirodymai — jau mums ne pažanga. Jų vietoje mes aukštiname priemonių priderinimą tikslams. Literatūra nusismailino į kritiką, menas į atsitraukimą nuo gyvenimo, drama virto kasdienių įvykių atpasakojimu, architektūra tetarnauja gyvenimui patoginti".

Kitoje knygos vietoje Jerrold tvirtina:

"Vadovybė jau perėjo į Šiaurės Amerikos rankas. Gal tai neišvengiamas istorijos dalykas. Bet supraskime, kad ta vadovybė, nors stipri ir mums nešykšti, visgi, vien savo buvimu, Vakarų Europos apgynimo klausimo neišsprendžia. O tos Europos neapgynus, nėra nei Anglijai apsigynimo".

Agrariniai Rytai pasijudino ir sudrebino industrinius Vakarus. Kaimas eina miesto griauti. Anglų "Manchester Guardian" korespondentas, penkius iš vienuolikos arabų kraštų Vidurio Rytuose aplankęs, rašo: "Klausimas, ar dabartinė žemės ūkio sudėtis čia atsilaikys spaudimui, kuris Kinijoj virto komunistinės diktatūros atsiradimu?"

Kaimas, sako jis, paprastai gyvena įsisenėjusiais papročiais ir įsigyvenusia tvarka. Ir gyvena dažniausiai neturte. Kol kaimas tamsus, jis neturtą kantriai kenčia. Bet įkyrus industrinių Vakarų lindimas paspartintomis susisiekimo priemonėmis ir raginimu visuotinai šviestis, kaime iššaukė troškulį. Apšvieta ir neturtas blogai sugyvena. Kaimas nori išeiti į žmones.

Korespondentas niekur nepastebėjo kaimui prošvaisčių — tik anglų valdomame Sudane (Egipte). Jis pasako ir priežastį — tai buvimas geros, teisingos valdžios ir **nebuvimas dvarponių.** Prieš dvidešimt penkis metus valdžia pasirūpino sukurti milijonui žemės akrų prieinamo vandens (irigaciją). Dvarponiai buvo priversti savo žemes paskolinti valdžiai keturiasdešimčiai metų. Šie milijonai gaivinančia sistema apvilgomų akrų buvo padalinti 25-iems tūkstančiams žemdirbių. Projektas žinomas Gezirą vardu. Jau dabar vienas kaimietis korespondentui pareiškė, kad gyvenąs šimtą kartų geriau negu prieš 25 metus.

Ceylono salos Colombo mieste sausio mėn. buvo susirinkę Indijos, Pakistano, Ceylono, Malajų, Singapuro, Šiaurės Borneo, Sarawako ir Borneo atstovai pasitarti kaip pakelti arti biliono Azijos kaimiečių ekonominę gerovę. Konferencijai pranešta, kad 73 milijonai žemdirbių apdirba 306 milijonus akrų žemės, kuomet Amerikoje 360-čiai milijonų akrų užtenka 8 milijonų darbininkų! Amerikoje nuo akro gaunama po tūkstantį svarų javų, Indijoje — tik po 600 sv. Medvilnės Amerikoje iš akro gaunama 313 svarų, Indijoje tik 66 sv. Bet — Amerika turi 2,400,000 traktorių, kuomet Indijoje vos tėra 10,000. Be to, amerikonai per metus į savo laukus sumeta 13 milijonų tonų visokių trąšų, o Indija pasitenkina tik su 300,000 svarų.

Industrinė civilizacija turi milžinišką gamybinį pajėgumą. Kada Japonija Ameriką puolė 1941 metų gruodžio 7 d., amerikonai teturėjo 1,157 kariškų lėktuvų ir veik tiek pat tankų. Bet trečiais karo metais — 1944 — Amerika jau buvo pagaminusi 187,000 lėktuvų, 68,000 tankų, 1,800,000 sunkvežimių, 2,800,000 visokių patrankų, trijų milijonų tonų talpos karo laivų ir 16-ka milijonų tonų krovininių.

Anglas rašytojas Carlyle, turbūt, bus vykusiai apibūdinęs istorijos eigą, kad paklausė: "Kas yra istorija?" ir atsakė: "Tai kaimietiškų klumpių bildesys jiems kopiant istorijos laiptais aukštyn". Mūsų gadynė, rodos, stato klausimą — kaip milžiniško industrinio pajėgumo Vakarai gali ateiti padėti milžiniško neturto agrariniams Rytams iškopti į žmones? Štai kodėl mūsų gadynė tokia nerami. Ir, gali būti, ji pasibaigs didele tragedija, nes Vakarai neras būdų įtikinti Rytus neiti istorijos metu visų barbarų eituoju keliu — plėšti ir sunaikinti miestus.

Vienas dalykas aiškus: Maskva rodo barbarišką kelią, Vašingtonas dar graibstosi tinkamo žodžio.

Vyt. Širvydas.

Telefonui sukako šimtas metų

(Kaip galima sukrauti milijonus apvagiant vargšus. Užmirštas Mister Grant ir nelabai graži Mister Bell asmenybė)

Sukakus šimtui metų nuo telefono išradimo atsimenamas florentiečio Antano Meucci vardas.

Nusibodus mokesčių rinkėjo prie Florencijos vartų neįdomiam ir menkai atlyginamam gyvenimui, Antanas Meucci išvyko į Ameriką ir apsigyveno Havana, Ill. Gimęs buvo 1808 metais, o į Ameriką išvyko turėdamas apie 30 metų. Ten mokesčių rinkimu neužsiėmė. Turėjo įgimto palinkimo į mechaniką, tačiau be pretenzijų prilygti Voltą ar kitą tolygų. Troško tik kaip nors užsitikrinti ramią senatvę. Vieną dieną dirbdamas prie miesto teatro sugavo mintį, kaip būtų galima tam tikrame atstume perduoti garsus. Tačiau tai įvykinti reikėjo nemažų finansinių išteklių, o jis jų neturėjo. Per didelį vargą susitaupęs pinigų įsisteigė žvakių dirbtuvėlę, kuri tačiau neturėjo nieko bendra su garsų perdavimu. Tačiau tai jam leido truputį patogiau gyventi ir vienumoje studijuoti. Po kantrių tyrinėjimų ir vargingančių bandymų surado būdą susikalbėti neribotame nuotolyje. Savo išradimo fizinę formulę jis išreiškė tokiais žodžiais:

"Mano išradimo turinys yra virpanti diafragma ir įelektrintas magnetas prijungtas prie spiraliniai susuktos vielos. Diafragmos virpėjimas daro įtakos elektros srovei. Tie srovės kitėjimai perduodami į kitą vielos galą pažadina atatinkamus virpėjimus ten esančioje kitoje diafragmoje ir taip girdimai sakomi žodžiai".

Taip buvo aptartas telefonas 1850 metais. Nežinia, ar po šimto metų šiandien yra fizikas mokslininkas, kuris būtų sukūręs aiškesnę ir tobulesnę formulę išreiškiančią telefono veikimo būdą. Šis išradimas padarė neužmirštamu Antano Meucci vardą, tačiau iš vargo jo neišgelbėjo. Kai išradėjas pradėjo ieškoti lėšų savo išradimą paskleisti ir atiduoti praktiškam naudojimui, visi jam uždarė duris. Jis labai apsivylė. Per didelį taupumą jam pavyko tik 1872 m. gruodžio 28 d. iškovoti savo išradimo patento kortelę. Kai draugų patartas su savo patentu kreipėsi į Amerikos Telegrafo bendrovės direktorių tulą Mister Grant, anas paprašė atsiųsti išradimo aprašymą. Išradėjas jam perdavė visus savo išradimo braižinius, visus projektus, visą savo sukurtą medžiagą. Penkis metus Grant nieko neatsakė. Galutinai pareikalautas sugrąžinti medžiagą, atsakė viską pametęs. Antanui Meucci tai buvo didelis smūgis! Dar skaudžiau, kad baigėsi jo įsigyto patento galiojimo laikas, o jį pratęsti jis nebeturėjo pinigų. Tada vieną dieną — 1876 m. vasario 6 d. vienas po kito du asmenys — Bell ir Gray — beveik tą pačią valandą Vašingtone mokesčių įstaigoje prisistatė gauti telefono išradimo patentą. Bell buvo pripažintas pirmas padaves pareiškimą ir gavo telefono išradėjo titulą. Apie Antaną Meucci niekas nė neužsiminė — pati įstaiga "pamiršo", kad prieš keturis metus jam buvo pripažintas tas pat patentas. Nežinia iš kur Bell tuojau rado reikiamų kapitalų... Netrukus jis įsteigė "Bell Company", kuri tapo didžiausia pasaulyje telefono reikmenų gamybos įmonė.

Meucci prislėgė visiška desperacija. Tačiau už jį sukilo protestui visi po Amerikos kontinentą pasklidę italai. Stipri jų grupė nuėjo į teismą apginti apvogto Meucci teises. Tačiau "Bell Company" paleido į darbą savo milijonus ir teismas pasisakė už Bell. Netrukus "Bell Company" padarė taktikos klaidą — pašaukė į teismą už skolas kai kuriuos nerangius savo skolininkus. Anie panaudojo šią progą apkaltinti Bell apgaule ir melu, kad jis klaidingai prisiekęs patentų įstaigoje būk jis pirmas išradęs telefoną, nes jau prieš kelis metus tas patentas buvo pripažintas jo tikrajam išradėjui Antanui Meucci, kuris neteko patento neturėdamas pinigų pratęsti jo galiojimą. Kilo didelis skandalas, kurį laikraščiai paskleidė po visą platų Amerikos kontinentą. Tačiau Bell vėl paleidžia į darbą milijonus, "laisvoji" spauda nutilo ir visas skandalas vėl visų užmirštas. Tik vieni Amerikos italai nenurimsta. Su jais kartu vėl sukyla visi padorūs Amerikos piliečiai. Telefono patento byla vėl tampa svarbiausia dienos sensacija. Tik bylai atsidūrus Vašingtono Aukščiausiame Teisme paaiškėjo, kad "Bell Company" yra pasižadėjusi kas metai visų savo pajamų 20% mokėti Amerikos Telegrafo bendrovei (teisingiau pasakius jos direktoriui Mister Grant, kuris "pametė" jam atsiųstus Meucci išradimo planus). Aukščiausias Teismas Vašingtone nusprendė Antaną Meucci pripažinti telefono išradėju. Telegrafo Bendrovei už apgaulę priteisė mokėti Antano Meucci naudai pensiją iki jo gyvos galvos.

Tai buvo tik moralinis laimėjimas žemišką gyvenimą bebaigiančiam išradėjui. Tačiau ta pergalė dar nors prieš mirtį praskaidrino prislėgtą išradėjo dvasią. Jis mirė Long Island — netoli New Yorko 1889 metais spalio 18 d.

(Iš Osservatore Romano, Nr. 284, 1950 m. gruodžio 3 d.).

IŠ LIETUVIŠKOJO PASAULIO

JA VALSTYBĖS

BALF vadovybė pastarajame seime išrinkta ta pati: pirm. prof. kan. Dr. J. Končius, sekret. Nora Gugienė, ižd. A. Trečiokas. Į direktorių kolegiją naujai išrinktas prelatas J. Balkūnas.

Amerikos Lietuvių Bendruomenės kūrimo klausimas, kad ir palengva, juda. Tam sudaryta Studijų komisija priėjo išvados, kad Kr. Bendruomenės sukūrimui JAV įstatymai neprieštarauja, o kadangi tam pritarė ir ALT suvažiavimas, tai nėra kliūčių ir iš lietuviškosios visuomenės pusės. Dėl to tai yra ruošiamas krašto statutas ir visa medžiaga bus perduota vykdymui.

Vasario 16 d. minėjimas Čikagoje ruošiamas vasario 11 d. Ashland Boulevard Auditorijoje.

Kun. L. Gižinskas, buvęs Rokiškio gimnazijos kapelionas, po operacijos sunkiai serga.

JAV Tremtinių Bendruomenės valdyba, išrinkta apylinkių atstovų suvažiavimo: St Dirmantas, Dr. Br. Dirmeikis, P. Gaučys, Dr. P. Mačiulis ir K. Kleiva. Revizijos komsiija: kun. A. Stašys, plk. Žilys ir Kojelis. Garbės teismas: Dr Meškauskas, gen. Musteikis ir Linkus.

Lietuvių Latvių Vienybė jau kuriasi Amerikos kontinente. Pirmasis skyrius susikūrė Clevelande. Jį suorganizavo rašytojas Em. Skujenieks ir Dr. inž. Algirdas Nasvytis. Registruojasi iš Europos atvykę nariai ir nauji įstoja.

L.L. Vienybė numato išleisti Pabaltijo žemėlapį — angliška legenda, bet originalių kalbų vietovardžiais.

Baletmeisteris Eug. Bandzevičius dirba Larrymore baleto mokykloje Lubbock, Texas, kur paruošęs net 16 numerių. Metų gale jo garbei buvo suruošta vieša programa.

Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos choras sausio 7 d. iškilmingai atšventė savo gyvavimo dešimtmetį. Ta proga buvo pastatyta operetė "Viengungiai", kurią režisavo op. sol. Vl. Baltrušaitis, o muzikinę dalį tvarkė muz. Ant. Skridulis. Sol. Janušauskienė padainavo solo, po to pasirodė moterų ir vyrų chorai.

Illinois v. tremtinių bendruomenės apylinkių atstovų suvažiavimas įvyko Čikagoje sausio 14-15 d. Suvažiavime pranešimą padarė ALT pirmininkas L. **Šimutis.**

Aldona Kepalaitė šiais metais baigs New Yorke Manhatten College Muzikos skyrių. Šių metų kovo mėnesį ji numato savo atsisveikinimo koncertą. Kepalaitė yra studijavusi Miuncheno ir Kauno konservatorijose.

Prof. inž. Kuodis, žinomas gelžbetonininkas, dirba Bostone Stone and Webster koncerne projektuotoju, yra gavęs pilietybę. Toje pačioje stambioje firmoje dar dirba inž. Budreika ir inž. Manys.

Clevelande sausio 14 d. Tremtinių Draugija surengė padėkos vakarą geradariams, padėjusiems atvykti į JAV ir čia įsikurti. Vakaras turėjo didelį pasisekimą ir, atrodo, bus palikęs teigiamų vaisių ateičiai.

BELGIJA

Belgijos L. Bendruomenės vadovybė naujai perrinkta pr. metų pabaigoje: Stp. Paulauskas, kun. Aranauskas, kun. J. Dėdinas, Pr. Sikmokas ir V. Banevičius. Garbės teismas: K. Banevičius, Vikt. Bulkaitis ir J. Vaina.

AUSTRALIJA

Australijos Lietuvių Bendruomenės atstovų suvažiavimas įvyko 1950 m. gruodžio 29-30 d. Sydnejuje. Jis išrinko ALB Tarybą: pirm. J. Vaičaitis, vicepirm. kun. P. Butkus, sekretorius A. Ustijanauskas, švietimo ir kultūros reikalų tvarkytojas Mauragis, iždininkas inž. M. Bogužas. Kandidatai Pulgis Andriušis, J. Žukauskas ir Saudargas.

Prašoma skubiai atsiskaityti

Dar yra asmenų, kurie neatsiskaitė už **kun. Kazio Mažučio** knygas **"Mažasis Žmoniškumo Manifestas"** ir **"Didžiosios Grumtynės".** Pinigus prašoma siųsti šiuo adresu: Bronius Strikaitis, 317 W. 4th St., So. Boston, Mass. USA.

Kas turi dar neišparduotų egzempliorių yra prašomas skubiai grąžinti, nes yra naujų pareikalavimų.

Taikos kongresas Sudbury

Sudburio INCO darbininkų unijos salė, kuri yra pastatyta darbininkų sudėtais pinigais, virto komunistų propagandos vieta. Tai yra dėl to, kad unijos vadovybė prokomunistinė. Čia kartais net oficialių darbininkų susirinkimų metu varoma propaganda prieš demokratinį pasaulį (O. Larson).

Nesenai Sudburio komunistai buvo sušaukę susirinkimą protestui prieš galimą karą. Sausio 9 d. toje salėje buvo sušauktas komunistų ir nekomunistų susirinkimas išklausyti pranešimų iš "Taikos kongreso" Varšuvoje. Kalbėjo du iš ten grįžę atstovai Rev. Endicott ir Misha Koroll.

Kas nors kiek pažįsta komunizmą praktikoje, tas iš anksto galėjo pasakyti ką jie kalbės. Taip ir buvo. Visos kalbos prieš demokratinį pasaulį ypač prieš JA V-bių vyriausybę, bet nei žodžio nepasakė apie Staliną bei jo vykdomus žiaurumus. Gal per klaidą, jie pasakė ir tiesos, Pav., Misha kalbėdamas apie tą kongresą pasakė, kad jam paruošti buvo panaudota tūkstančiai žmonių, kad lenkai dirba dieną ir naktį, kad Varšuvoje vaikai elgetauja gatvėse ir tt.

Stalino kunigas kalbėjo ir apie "tikrą" tikybos laisvę Sov. Sąjungoje. Pav. Čekoslovakijoje yra du milijonai komunistų. Pusė jų yra laisvosios bažnyčios nariai. O kad katalikų ir visos kitos religijos žiauriai persekiojamos — visai nepaminėjo.

Susirinkime buvo išdalinti lapeliai su devyniais taikos programos punktais, kuriuose surašyti devyni Stalino reikalavimai.

Abu atstovai kalbėjo, kad visi turi veikti vieni kitus bei krašto vyriausybę, kad nekariautų, kad karas žiaurus ir tt. Visai neminėjo, kad veikti ir į Sovietų Sąjungos vyriausybę, kad ir ji ne tik nekariautų, bet sustabdytų jos pradėtą karą.

Reikia stebėtis komunistų aktyvumu ir nachališkumu ir visų kitų pasyvumu. Šiaip ar taip, žmonėms, kurie komunizmo praktikoje nepažįsta, tokia propaganda turi įtakos.

Toks didelis demokratinių kraštų vyriausybių ir žmonių pasyvumas duos galimybės komunistinei pabaisai dar daugiau išaugti.

V.

Nuoširdi padėka ir prašymas

Šiuo reiškiu padėką visiems tiems tautiečiams, kurie taip nuoširdžiai atsiliepė į mano paraginimą sušelpti Šv. Kalėdų proga Vokietijoje likusius mūsų tautiečius ligonis, ypač džiovininkus. Iš įvairių Amerikos ir Kanados vietovių atėjo laiškai, prašantys adresų.

Nėra jokios abejonės, kad labai daug tautiečių be jokio raginimo, savo iniciatyva, nusiuntė savo pažįstamiems ligoniams siuntinėlius švenčių proga. Veiklioji artimo meilė, ačiū Dievui, mūsų tautiečių širdyse yra gyva. Tuo galima tik pasidžiaugti.

Reik manyti, kad **viešas ir organizuotas** šelpimas per BALFą bus mūsų tautiečių ir toliau duosniai remiamas ir palaikomas. Tačiau šis **privatus ir individualus** šelpimas yra labai gražus ir, kaip praktika parodo, taip pat labai sekminga akcija.

Nuoširdžiai dėkodamas sušelptųjų vardu visiems geradariams šiandien noriu patiekti štai kokią mintį.

Vokietijoje šiuo metu yra 293 džiovininkai. Dar vienas kitas atsiras kituose kraštuose. Yra apie tiek pat kitokių ligonių. Kaip būtų gera, kad **kiekvienas ligonis turėtų 1951 metams kokį globėją.** Ligonį globoti galėtų arba paskiri asmens arba paskiros organizacijos, mokyklos, klasės, chorai ir tt.

Bet gali pasitaikyti, kad vieną ir tą patį ligonį globos keli, kai tuo tarpu bus ligonių, kurių niekas negloboja, kurie liks tokiu būdu visų apleisti ir užmiršti. Todėl, atrodo, tam tikra registracija yra reikalinga.

BALFo Bostono skyriaus pavestas rūpintis privačia ligonių šalpa, maloniai prašau asmenis, kurie apsiima kurį nors ligonį globoti, pranešti man savo ir globojamojo pavardę bei adresą. O jei kas neturi pažįstamo ligonio, prašau kreiptis šiuo adresu:

Kun. Kazys Mažutis,
50 W. 6th St.,
So. Boston, Mass. USA.

Tenelieka 1951 metams nei vieno kur nors kenčiančio ir apleisto, bet pasiekiamo mūsų tautiečio be jokio globėjo, teikiančio jam vienokią ar kitokią paramą.

Kun. Kazys Mažutis.

Winnipeg, Man.

Lietuviai Winnipego radiofone

Visi keliai Lietuvos vardui priminti yra geri ir sveikintini. O spauda ir radio yra patys svarbiausi. Spaudoje winnipegiečiai sunkiau gali pasireikšti, nors keletas žodelių apie Lietuvą buvo tilpę didesniuose Wpg. dienraščiuose. Radio bangomis buvo nedrįstama reikštis, nors lietuvių choro dainos, diriguojant p. R. Simonavičiui (Wpg. lietuvių choro tėvui, pirmajam dirigentui ir nenuilstančiam dainos mėgėjui) Wpg. 75 metų sukaktuvinėje tautų dainų šventėje ir buvo transliuotos per radio. Prieš 4 mėn. atvykus į Wpg. naujam Dvasios Vadui kun. B. Mikalauskui OFM, ir atkūrus bendrą chorą, vadovaujant p. Šopagai, radosi proga pagiedoti lietuviškų giesmių per radio. St. Bonifaco radio stotis mielai sutiko leisti lietuviams įgiedoti į plokšteles 2 giesmes. Choras giesmes mokėsi visu uolumu.

Kun. B. Mikalauskas pranešė choristams, kad gruodžio 18 d. visi susirinktų į Šv. Povilo kolegijos patalpas iš kur choristai bus nuvežti į St. Bonifaco radiofoną įgiedoti į plokšteles paruoštų giesmių. Prieš išvykstant buvo padaryta trumpa repeticija. Choristams nuvežti buvo paprašyti pp. Pauplys, Jurg. Januška ir Galinaitis su savo mašinomis, neskaitant choro "mecenato" Tėvo Bernabo ir "Morris taxi" limuzino. Visų nuotaika pakilusi. Kuklioje radio stoties studijoje laukėme savo eilės. Prie piano ponia Yčaitė-Janek, o ant kėdės pats dirigentas p. Šopaga.

Pabandome. Gerai. Įjungiamas mikrofonas ir iš visų krūtinių nuskamba "Tyliąją naktį". Už kelių minučių girdime patys mūsų įgiedotą giesmę. Gerai. Antroji — "Linksmą giesmę" taip pat pavyksta. Džiaugiamės išeidami iš radio studijos atlikę vieną žingsnį Lietuvos vardo propagavimui. Sulipame į karus ir į namučius. Pirmąją Kalėdų dieną stotis transliuoja "Tyliąją naktį" kitų tautų kalėdinių giesmių pusvalandyje. Ne vienam lietuviui nuriedėjo per skruostą ašara, išgirdus tą giesmę. Atlikome didelį darbą nors ir kukliomis jėgomis. Didelė padėka tenka kun. B. Mikalauskui OFM, už pastangas organizuojant radio transliaciją.

Sausio 8 d. 7.30-8 val. pati stoties vadovybė pasiūlė lietuviams pusvalandį. Kadangi choras dainų nespėjo tokiu trumpu laiku paruošti, tai buvo panaudotos patefono plokštelės, o p. O. Yčaitė-Janek išpildė fortepionu St. Simkaus Scherso, o p. Šopaga pagrojo akordeonu "Siuntė mane motinėlė" ir "Jūreivių maršą". Visi lietuviai klausėsi transliacijos, kurioje prancūziškai buvo nusakyti Lietuvos vargai ir kančios okupacijoje. Didelė padėka ir čia tenka kun. B. Mikalauskui OFM, rūpestingai paruošusiam transliacijos programą. Tikėkimės, kad lietuviai ne paskutinį kartą lankosi radiofone, kur jau yra vieną kartą įkėlę koją.

St. B.

Padėka

Winnipego Lietuvių Šeštad. Mokyklos Kalėdų eglutei — vaikų vakarui suruošti daugiausia prisidėjusiems asmenims:

Kun. Mikalauskui,
p. Elen. Januškienei,
p. Pr. Šapogai,
p. Matulioniui,
p.p. Čingams,
p. Dilkai, o taip pat Winnipego Lietuvių Klubo Valdybai ir visiems tautiečiams, parėmusiems parengimą piniginėmis aukomis bei loterijos fantais mokyklos tėvų komitetas ir mokytojai nuoširdžiai dėkoja.

— Sausio 20 d. vakare Lietuvių klubo salėje įvyks bažnytinio komiteto rengiamas bankietas. Sausio 27 d. toje pačioje salėje įvyks L. Kat. Moterų Dr-jos Wpg. skyriaus rengiamas bankietas.

DĖMESIO! DĖMESIO!

Ruoškimės kaukių baliui,

kuris įvyks 1951 m. vasario mėn. 3 d. 6.30 val. "Dainavos" salėje.

Bus premijuojamos trys įdomiausios kaukės.
VAKARO PAIVAIRINIMAI
UŽGAVĖNIŲ BUFETAS
SILPNI IR STIPRŪS GĖRIMAI

Maloniai kviečiame Hamiltono ir apylinkės senuosius ir naujuosius lietuvius dalyvauti.

Grieš lietuvių orkestras.
HLK Mot. Dr-jos skyrius.

Hamilton, Ont.

Iš organizacijų posėdžio

Sausio 7 d. lietuvių parapijos salėje įvyko KLB Hamiltono apylinkės valdybos ir jos kviestų organizacijų bei kitų organizuotų vienetų atstovų posėdis, aptaręs visą eilę svarbių bendrųjų reikalų. Dalyvavo apylinkės valdybos 6 nariai ir šių organizacijų atstovai: sporto, ateitininkų, kat. moterų dr-jos, skautų, dramos mėgėjų, lietuviško orkestro ir socialdemokratų.

Sausio 21 d. numatoma surengti Klaipėdos krašto atvadavimo minėjimą, o vasario 18 d. — Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjimą. Bendruomenės valdyba, visoms organizacijoms talkininkaujant, vykdys tremtiniams šelpti rūbų ir piniginę rinkliavą. Iki Šv. Velykų šią rinkliavą numatoma užbaigti.

Kad nesutaptų kelių organizacijų parengimai tą pačią dieną, nutarta daryti parengimams kalendorėlį, kurį tvarkys bendruomenės valdybos narys parengimų reikalams p. K. Baronas. Parengimai su kultūrinėmis programomis turi pirmenybę prieš eilinius šokių vakarus.

Bendruomenės valdyba, numatydama savo svarbiausią dėmesį nukreipti į kultūrinę sritį, kreipėsi į organizacijas prašydama bendruomenei duoti 10% visų parengimų pelno. Nutarimas įsigalioja nuo š.m. sausio 1 d.

K.

Sutinkant Naujuosius Metus

Hamiltono lietuviai Naujuosius Metus sutiko "Dainavos" salėje. Nuskambėjus 12-tai valandai į savo parapijiečius ir visus Hamiltono lietuvius su sveikinimais prabilo lietuvių parapijos klebonas kun. Dr. J. Tadarauskas. Mielus tautiečius sveikino KLB Hamiltono apylinkės valdybos vardu inž. St. Naikauskas, lietuvių šeštadieninės mokyklos vedėjas J .Mikšys, katalikių moterų dr-jos — M. Vaitonienė, sporto klubo "Kovas" — V. Panavas, ateitininkų kuopos — K. Matkevičius, lietuviško orkestro — S. Jokubaitis.

Naujų Metų dieną bažnyčioje pamaldų metu pirmą kartą gražiai pasirodė lietuviškas orkestras, griežtamas kalėdines giesmes.

Tą pačią dieną vakare dramos teatras "Aukuras" "Dainavos" salėn susirinkusiems pasišokti visus linksmai nuteikė suvaidindamas "Artistai bedarbiai", iš vietos gyvenimo aktualijų. Šia proga malonu pastebėti, kad dramos mėgėjai rengiasi naujai premjerai "Aušros Sūnūs". Vienas veiksmas bus vaidinamas Lietuvos Nepriklausomybės šventės minėjime.

Spaudos kioskas

veikia kiekvieną sekmadienį po pamaldų lietuvių parapijos salėje po bažnyčia. Šiuo metu spaudos kioską tvarko J. Pleinys. Čia priimamos prenumeratos periodinės lietuviškos spaudos: "Tėviškės Žiburiai", "Aidai", "Draugas", "Ateitis", "Lietuvių Dienos", "Laiškai Lietuviams" ir tt.

Kioske yra daug įvairių žurnalų, vertingų knygų, žodynų, Lietuvos žemėlapių, Vyčių. Čia pat kas sekmadienį galima gauti ir "Tėviškės Žiburius".

Džiugu matyti, kad Hamiltono lietuviai labai mėgsta spaudą ir nuolat užsukdami į kioską įsigyja naujos spaudos.

Spaudos reikalams parapijos klebono kun. Dr. J. Tadarausko duotas net atskiras kambarėlis. Už tokį lietuviškos spaudos rėmimą ir platinimui palankių sąlygų sudarymą jam priklauso didelė pagarba ir nuoširdi padėka. Kiek atrodo, kitos lietuvių kolonijos šiam reikalui tokių palankių sąlygų neturi.

Kl.

Grieš lietuviškas orkestras

susidedąs iš 6 asmenų Hamiltono ateitininkų rengiamame pasilinksminimo vakare "Dainavos" salėje, 469 Bay St. N., sausio mėn. 27 d. 8 val. vakare. Bus įvairių gėrimų. Visi maloniai kviečiami atsilankyti.

Tautos Fondo Atstovybė Kanadoje

1950 m. VEIKLOS APYSKAITA
Balansas 1951 m. sausio mėn. 1 d.

Aktyvas		Pasyvas	
The Montreal City & District Savings Bank	$ 4,274.04	Aukotojai 1948-49 m.	$ 1,360.88
		Aukotojai 1950 m.	2,681.26
		Parengimų peln. 1950 m.	194.78
		The Montreal City & District Savings Bank 1948-49 m.	8.52
		1950 m.	28.60
Balansas	$ 4,274.04	Balansas	$ 4,274.04

Pajamos

Gauta Vasario mėn.	$ 63.26
„ Kovo mėn.	579.53
„ Balandžio mėn.	100.00
„ Gegužės mėn.	80.52
„ Birželio mėn.	2.00
„ Liepos mėn.	478.00
„ Rugpiūčio mėn.	33.09
„ Rugsėjo mėn.	585.46
„ Spalių mėn.	60.35
„ Lapkričio mėn.	618.50
„ Gruodžio mėn.	319.31
Viso pajamų 1950 m.	$ 2,920.02
Saldo 1950 m. sausio mėn. 1 d.	1,369.40
Viso pajamų	$ 4,289.42

1950 m. pajamos pasiskirstė:

Paskirų asmenų aukos	$ 2,725.24
Parengimų pelnas	194.78
Viso pajamų	$ 2,920.02

Lietuvių kolonijos Kanadoje

1. Toronto, Ont.	$ 567.00
Toronto, Ont. iš 1949 m.	390.00
2. Sudbury, Ont.	460.00
3. Hamilton, Ont.	275.00
4. Montreal, Que.	164.92
5. London, Ont.	147.22
6. Winnipeg, Man.	110.35
7. Sault Ste. Marie, Ont.	107.00
8. Tillsonburg, Ont.	100.00
9. Edmonton, Alta.	88.31
10. Lethbridge, Alta.	73.46
11. St. Catharines, Ont.	59.00
12. Welland, Ont.	53.26
Kitos kolonijos, surinkę mažiau $50.00	295.30
Viso pajamų	$ 2,920.02

Išlaidos

Pašto išlaidos ir rašomoji medžiaga	$ 14.88
Banko nuskaitymai	0.50
Viso išlaidų 1950 m.	$ 15.38

Ataskaita

Viso turėta pajamų	$ 2,920.02
Viso turėta išlaidų	15.38
1950 m. netto pajamos	$ 2,904.64
Saldo 1950 m. sausio mėn. 1 d.	1,369.40
Saldo 1951 m. sausio mėn. 1 d.	$ 4,274.04

PRIE APYSKAITOS

Bendra apžvalga. Tautos Fondo Atstovybės Kanadoje veiklos apyskaita paskutinį kartą buvo daryta 1950 m. liepos mėn. 1 d.

Apyskaitą priėmė VLIKo Finansams — Tautos Fondo Valdytojas prof. J. Kaminskas, įneš damas nuoširdžios koordinacijos reikalą tarpe lietuvių kolonijų Kanadoje. Apyskaita tilpo "Nepriklausomoje Lietuvoje", "Tėviškės Žiburiuose" ir ji buvo pasiųsta KLB LOK. Visuomenė apyskaitą priėmė su pasitikėjimu. Iš gautų sugestijų tenka minėti dvi: 1. Didesnis Tautos Fondo reikalų propagavimas, 2. Teisinė Atstovybės padėtis sąryšy su VLIKu.

1950 metų Atstovybės veiklos apyskaita norėtų atsakyti į klausimą, įrašytą kiekvieno lietuvio širdyje: kaip mes atlikome savo prievolę tėvynei, kada palikdami ją sunkiausiose jos gyvenimo valandose — užsidėjome pareigą dirbti jos labui būnant svetur. Atsakymo tenka ieškoti kiekvienam; ir senajam ir naujajam ateiviui, pavieniui ir organizuotai.

Tautos Fondo Atstovybė Kanadoje pati nedrįsta atsakyti į šį klausimą, gerai žinodama, kad į jį atsakymą suras kiekvienas lietuvis, kur jis bebūtų tarpe dviejų Atlanto ir Pacifiko vandenynų. Nes kiekvieno širdyje tebedega gyva meilė žemei, kuri išugdė, išauklėjo, davė patyrimą ir jėgas pakelti daugeliui vargų, davė energiją tvirčiau šiame kontinente pirmus žingsnius žengti.

Apyskaitos daviniuose matyti sumos. Jas galima lyginti su lietuvių skaičiumi Kanadoje. Galima padaryti palyginimą tarpe paskirų kolonijų. Malonu minėti metų laikotarpyje atsiradusią apyskaitoje ne vieną naują koloniją, jų tarpe ir Torontą. Kartu norėtųsi pasakyti, kad tie du miestai, didžiosios lietuvių kolonijos, Torontas ir Montrealis, kuriuose gimė lietuviškoji veikla ir jos išlaikymui ne kartą teko sunkius laikus bendrai pakelti — mokės ranka rankon dirbti spren džiant svarbius mūsų tėvynės reikalus!

Sektinas pavyzdys ne vienos iš mažesnių kolonijų: Sudbury, Ont., Sault Ste. Marie, Ont., Hamilton, Ont., London, Ont., St. Catharines, Ont. Winnipeg, Man., Lethbridge, Alta, Wawa, Ont. ir Arvida, Que., kurios būdamos nedidelės — surinko palyginamai nemažas sumas.

Tautos Fondas yra finansų telkimas kovai už laisvą, nepriklausomą, demokratinę Lietuvą. Jis veikia prie VLIKo Atstovybės kuriamos kiekviename krašte, kur tik randasi lietuvių. Atstovybės adresas Kanadoje: M. Arlauskaitė, 6642 3rd Ave., Rosemount, Montreal 36, Que. Pinigai yra laikomi The Montreal City & District Savings Bank Account No 8677. Sąskaita yra VLIKo nuosavybė ir pinigai galės būti pervesti ar išmokėti jam nurodžius. Atstovybė neturi paveldimo paaiškinti kuriam reikalui šie pinigai galėtų būti VLIKo panaudojami.

Kiekvienas lietuvis apsideda save laisvu noru, pagal išgales pastoviomis įmokomis Tautos Fondui.

Visuomenės kooperavimas. Atstovybė reiškia nuoširdžią ir gilią padėką visiems lietuviams pavieniu ir organizuotai aukojusiems Tautos Fondui ir organizacijoms rengusioms Tautos Fondui remti parengimus. Nuoširdi padėka priklauso čia nevardintiems asmenims, kurie prisidėjo savo darbu lėšas organizuojant. Visų pasišventimo dėka — gražių pastangų rezultate — šiais metais surinkta $ 2,920.02 ir iš viso nuo darbo pradžios $ 4,289.42.

Einamieji reikalai. Yra gautas formalus Tautos Fondo Valdytojo įgaliojimas M. Arlauskaitės vardu atstovauti Tautos Fondą Kanadoje, su pavedimu pirmininkauti sudarysimoj Atstovybės Tautos Fondo Valdyboj.

Tautos Fondo Valdytojo pageidavimu yra reikalinga paskirti du naujus atstovybės narius iš pagrindinių srovių ar visai joms nepriklausančius. Šiam reikalui yra duota eiga KLB-LOK. Visų sugestijos ir pasiūlymai yra laukiami.

Kiekvienoje lietuvių kolonijoje geresniam Tautos Fondui lėšų organizavimui Tautos Fondo Atstovybė Kanadoje kreipiasi į visas vietos organizacijas ir į LOK prašydama paskirti vieną atstovą Tautos Fondo reikalams koordinuoti. Geriausiai būtų iš dominuojančios organizacijos, ar visai nepriklausąs, išlaikąs tolerranciją ir turįs visuomenės pasitikėjimą asmuo.

Platesniam lėšų surinkimui VLIKas išleidžia "Lietuvos Pasą" ir į jį lipinti ženklelius. Tam tikras knygučių ir ženklų kiekis Atstovybės yra jau užsakytas ir gavus bus išsiuntinėti vietos atstovams (būsimiems) išplatinti organizacijų ir pavienių tarpe. Kiekvieno lietuvio pareiga įsigyti "Lietuvio Pasą" į kurį, kad ir mažomis sumomis galės lipinti ženklelius, ypač mažieji mūsų tautiečiai.

Atstovybė žino, kad ji turėtų būti veiklesnė. Tačiau reikia prisipažinti, kad po tiesioginių pareigų mokykloje ir reikalų, kurių kiekvienas gyvendami turime — lieka nedaug laiko. Jis sunaudojamas atskaitomybei vesti, ryšių palaikymui su vietos organizacijomis, aukotojais ir centru. Viltis tenka dėti į būsimą papildytą Atstovybę.

Dabarties problemos. Jei mes susumuosime 1950 metų lietuviškąją veiklą — pilnai pamatysime, kad žymiai sutvirtinome pagrindus, ant kurių jau drąsiau galime statyti mūsų bendrus reikalus.

Atstovybė norėtų matyti galimai greičiau suorganizuojant Kanados Lietuvių Bendruomenę, kas leistų ir Tautos Fondo veiklą išplėsti. Tačiau Atstovybė ir dabar pilnai pasitiki gera valia ir kiekvieno lietuvio širdies jausmais. Lygiai tokio pat pasitikėjimo Atstovybė laukia iš visų. Visų kooperavimas šiame mūsų tėvynei svarbiame reikale kiekvienam galimu, patogiausiu būdu Atstovybės yra laukiamas ir vertinamas su giliu dėkingumu.

Ateities problemos ir perspektyvos. Gyvename neramius laikus. Prasidėjus karui Korėjoje, laisvasis pasaulis pajuto tiesioginę grėsmę į jo laisvę. Pavergtų tautų laisvės šauksmas pradėjo daugiau atgarsio rasti laisvajame pasaulyje. Tuo pačiu atsirado proga Lietuvos laisvės reikalavimą daugiau iškelti. Su tuo yra susijusios lėšos. Todėl 1951 metams Atstovybė laukia iš kiekvieno įnašo Tautos Fondui pagal jo išgales.

Gal būt galima paskelbti ir 1951 m. Tautos Fondo Atstovybės šamatą, kurią tegalėtų pristatyti mums VLIKas imdamas dėmesin lietuvių skaičių Kanadoje. Atstovybė drįstų sakyti, kad kiekvienam lietuviui paskirti po $1.00 Tautos Fondui į metus tikrai nebūtų perdaug. Atstovybė mano, kad kiekviena, o ypač didesnės organizacijos būtų pajėgios padaryti po vieną parengimą, kurio pelną paskirtų Tautos Fondui. Šią provizorinę sąmatą Atstovybė siūlo visų rūpestingam dėmesiui. Beliktų šis klausimas kiekvienoje kolonijoje techniškai išspręsti, kad kiekvieno įmoka pasietų Tautos Fondą. O tai sudarytų gražią pinigų sumą.

Baigiant 1950-tųjų metų apyskaitą ir žengiant į naujus metus — naujus darbo barus — Tautos Fondo Atstovybė Kanadoje, reikšdama visiems gilią ir nuoširdžią padėką, nori visus patikinti, kad mūsų darbas, jungiant valią, širdį, protą — fizines jėgas ir materialinius išteklius, lydimas Dievo palaimos ir tvirtas tikėjimas galės laiduoti Lietuvai laisvę.

Marija Arlauskaitė
Tautos Fondo Atstovė
Kanadoje.
Montrealis, Kanada
1951 m. sausio mėn. 12 d.

IŠ PAVERGTOS TĖVYNĖS

90% Lietuvos ūkininkų kolchozuose

"Tėvynės Balsas" 1950. XI. 10 Nr. 46, aprašydamas spalio revoliucijos šventės iškilmes Lietuvos sostinėje, pažymi, esą Žemės ūkio ir kitų ūkinių ministerijų darbuotojai nešę plakatus su įrašais: "90% darbo valstiečių stojo į kolūkinį kelią". Kita proga bolševikų laikraščiai pažymi, esą Lietuvos žemės sukolchozinimas beveik visai baigtas.

Mėgina atželdinti miškus

Dabartinis LTSR "miškų ūkio ministras" A. Matulionis TB Nr. 44 skundžiasi, esą baigią nykti Lietuvos miškai. Visą kaltę dėlto jis suverčia visoms N. Lietuvos valdžioms. Antrasis didžiausias kaltininkas esąs hitleriniai okupantai, iškirtę daugiau kaip 10 milijonų kietmetrių geriausios medienos. Nutylėjęs visiems gerai žinomą tiesą, kad vis dėlto daugiausia Lietuvos miškų savo kiekvieną žiemą vykdomomis "paruošomis" išnaikino bolševikai 1944-1950 m. okupacijų metu, "ministras" šaukia, esą jau pats laikas susirūpinti Lietuvos miškų atželdinimu. Tačiau jaunųjų medelynų reikalams 1951 m. paskirta vos 200.000 rublių.

Atstatoma Virbalio stotis

Kaip praneša "Tiesa", dar tik šiuo metu Lietuvoje esanti atstatoma karo metu sunaikinta Virbalio geležinkelio stotis. Darbai atliekami talkos būdu, suvarant gyventojus iš Kybartų ir kitų apylinkių.

Rašytojai agitacijos darbe

Paskutinių rinkimų proga iš lietuvių rašytojų buvo sudaryta agitatorių brigada, į kurią įėjo Churginas, Jankauskas, A. Gricius, J. Paukštelis ir poetas Šalelionis. Rašytojai lankė Jurbarko, Kėdainių, Jonavos ir Kaišiadorių rajonus. Kaip pastebi 1950. X. 25 "Tiesa", "jie rinkėjams skaito savo kūrinius, skirtus didžiosios spalio revoliucijos istorinėms pergalėms". Šia proga bolš. spauda puola kai kuriuos kitus rašytojus, jų tarpe ir J. Grušą, kad jie permažai įsijungę agitaciniame darbe. Ir jaunieji Vilniaus rašytojai: A. Baltrūnas, V. Radaitis, V. Kubilius, A. Skinkys, A. Martinaitis, T. Rostovaitė nesą paslankūs agitaciniame darbe.

Degina lietuviškas knygas

Lenkų katalikų spauda tremtyje praneša, esą pastaruoju metu Lietuvos ir Latvijos įvairiose vietovėse iškilmingai buvusios deginamos lietuviškos ir latviškos knygos. Jau prieš kurį laiką bolševikų partinės bei propagandinės įstaigos sudarė draudžiamų skaityti knygų sąrašus, į kuriuos įėjo beveik visos gerosios knygos, išleistos nepriklausomoje Lietuvoje. Uždraustos lietuviškos knygos buvo išrinktos ne tiktai iš mokyklų ir kitų bibliotekų, bet ir privatūs asmenys jas turėjo sunešti į komunistų partijos paskirtas tokių knygų surinkimo vietas. Deginimų metu labai nukentėjusi Lietuvos religinė literatūra.

Propagandinė filma lietuviškai

Bolševikų įsteigta LTSR kronikinių — dokumentinių filmų kino studija baigė perdirbti sovietinę filmą "Jie turi savo tėvynę". Kaip žinia, ši filma yra sukurta Sovietų Sąjungoje ir yra nukreipta prieš anglus amerikiečius už tai, kad šie globoja tremtinius. Propagandos sumetimais, sumanyta šią filmą perkalbėti lietuviškai. Darbas buvo pavestas režisoriui S. Čaikauskui. Pagrindinius vaidmenis įkalbėjo Petraitis, Juodytė, Mironaitė, Derkintis, Lietuvaitytė ir kt. (TB Nr. 45).

Nearia dirvų

"Tiesa" 1950 m. Nr. 295 nusiskundžia, esą Vabalninko rajone nepaprastai delsiami dirvų arimo darbai. Iki šiol ten esą suarta vos 12% dirvų, gi "Tarybinio", "Pirmūno", "Aušros", "Bendrosios žemės", "Raudonojo Švyturio", "Rytojaus" kolchozuose arimas nė nepradėtas.

Anykščiuose, kaip rašo kom. spauda, praeitais metais esą pastatyta 148 namai, išaugę 4 naujos gatvės. Pušyno gatvėje, kur nebuvę nei vieno namo, pastatyta 14, po 20 Petro Cvirkos ir Vienybės gatvėse, 15 Dariaus ir Girėno gatvėje. Mokytoju čia esąs tulas Katinas.

Vytauto D. Universiteto vardas panaikintas, nes kom. spauda Kauno universitetą vadina tik valstybiniu.

Į rusų kalbą verčiami esą ir Lietuvos TSR grožinės literatūros leidykla išleisianti šias knygas: A. Guzevičiaus "Kalvio Ignoto teisybė", J. Dovydaičio "Dideli įvykiai Naujamiestyje", J. Avyžiaus "Palikimas". Taip pat ruošiamasi versti P. Cvirkos "Frank Kruk", V. Montvilos rinktinius raštus, A. Venclovos eilėraščius, T. Tilvyčio "Usnynę" ir Biliūno rinktinius raštus. Būsiąs išleistas rusiškai ir A. Jonyno ir J. Mackevičiaus parašytas "Lenino keliu" kolchozininkų laiškas Stalinui.

ŽUOZAS KRALIKAUSKAS

KRIOKLYS

(Tęsinys iš praeito nr.)

III.

ATSISVEIKINĘS su Pangoniais, Šalvėjus dar nėjo namo, nors buvo pakeliui. Jis grįžo atgal.

Mėlynojo Kėkšto centre buvo dideli, dviejų aukštų namai: pirmame aukšte — alinė, o antrame — viešbutis. Visoj kolonijoj dviejų aukštų tik šitie vieni namai. Aukščiausi ir brangiausi. Savo padėtimi jie čia primena bažnyčią toli palikusiame bažnytkaimyj. Taip pat aukščiausi, taip pat centrinėj vietoj. Kai kurie visą savo laisvalaikį pramirksta čia aluje: iš darbo, vos spėja pavalgyti — ir į alinę. Visa laimė — nuvargus po darbo sėdėti ir gerti alų. Gerti stiklą po stiklo, butelį po butelio, valandą po valandos. Sėdėti prie stalelio vienam prieš kitą, ir žiūrėti vienam į kitą, ir keistis pasakymais apie tuos pačius nusibodusius dalykus. Gerti, rūkyti, skendėti laiko sustojime ir nuoboduly.

Ir šį vakarą, kaip ir kiekvieną vakarą, dega alinės visi langai, visi pirmame ir antrame aukšte. Dideli šviesūs keturkampiai iškrito pro langus aplinkui namus: ant plačių lentinių takų, žalios tvorelės ir žalios aptvertos vejelės priešais du frontinius įėjimus. Vejelės vidury sukasi purkštuvas ir dulkia dideliu ratu, po karštos dienos gaivindamas trumpai kirptą žolę.

Šalvėjų maudė maudulys. Jis piktai nuspyrė pasitaikiusį ant kelio akmenioką. Jį pradėjo kankinti Pangonio žmonos linijos. Su kažkokiu nykumu, su melancholija atsimena jis šitos moters krūtinę, juosmenį, juoda medžiaga ankščiai apimtus klubus. Jame įsikurdinėjo ugnis su troškiais dūmais ir lūpas džiovinančia liepsna. Numeta nebaigtą rūkyti cigaretę. Peržengia šalikėlės griovį ir prieina prie topolioko. Atsisuka į Pangonių namelį. Tenai jau šviesūs abu langeliai. Tokia moteris! Jis yra praleidęs jau nebe vieną, bet visoms joms toli iki šitos.

Šalvėjus atsišlieja į topolioką. Kažkoks nuvargęs, pasilpęs, girtas šitos moters vaizdu. Prisiglausti tokią prie savęs, ranka kietai aplenkus tą juosmenį—ji nukrečia drebulys. Suduoda delnu sau per kaktą, atsisuka nuo namelio ir palieka topoliuką. Išeina vėl į kelią, išsigraibo iš kišenių cigaretę ir užsidega. "Perdaug! Kvailys!" burbteli pats sau, stengdamasis nusigalėti. Jam apgenda nuotaika. Pikta ir tiek, nors negalėtų pasakyti, nei už ką pikta, nei ant ko pikta.

Jis smarkiai patraukia duris, lyg tos jam būtų kliūtimi į Pangonienę. Pangonis yra visa kliūtis į ją, jis nusivedė ją į namus. Pervėlai susitikta? Kam reikėjo tokiai jaunai ištekėti ir jau vaiką užsikrauti.

MOTERŲ ŽODIS

Dėkok Dievui, kad nesi graži

Keista antraštė straipsneliui, netiesa? Ji, betgi, ne šių eilučių autorės išgalvota. Taip pavadintas straipsnelis pasirodė spalių mėn. "Reader's Digest". Gal kuri jau būsite ir skaičiusi. Minėto straipsnio mintis gali būti ir mūsų pamąstymo tema.

Laimingas gyvenimas nėra vienos dienos ar vakaro pasisekimas. Gražuolės atkreipia dėmesį ir susidaro garbintojų pulkus, bet tai tiktai... pramogų metu. Gal kalti garbintojai, kad prisakę komplimentų netesi? Ne! Reta gražuolė turi patrauklią asmenybę. "Graži, dilgina jusles, bet... neįdomi, nenuoširdi, egoistė ir, žinoma... neištikima" — atsakotie, kurie sako komplimentus, žavisi, bet "pasidžiaugę" palieka.

Minėtame straipsnelyje paduodami net statistiniai daviniai (amerikiečiai mėgsta skaičiais iliustruoti net ir psichologines tiesas) esą gražuolės jau mokyklos suole atsilieka nuo "eilinių" mergaičių; mokytojai ir tėvai skundžiasi, kad jos niekuo nesidomi; vedybiniame gyvenime jos, toli gražu, negarantuoja laimės.

Gi, iš pozityviosios pusės tie patys daviniai kalba už pasisekimą ne gražiausiųjų. Didžiosios artistės—tvirtina minėto straipsnelio autorius — beveik niekad nėra gražios moterys. Eleonora Duse, Helen Hayes, Ruth Gordon, Katharine Cornele ir Lynn Fontanne — patrauklios ir žavios asmenybės. Tiesa, viena kita iš jų savo sugebėjimu... sudarė gražios įspūdį, bet nė viena iš jų neišsiskyrė iš bendrojo mergaitės tipo savo mokykliniame, atseit jaunystės, periode.

Toms, kurios yra gražios — ar bent tokiomis jaučiasi — minėtos pastabos gali atrodyti žiaurios: prieš moters prigimtį. Bet, kokia paguoda toms, kurios perdaug kuklios, kad įrašydintų save į gražiųjų kategoriją, arba kurioms gamta tikrai pašykštėjo neužtarnautos dovanos.

Kodėl gražuolėms nesiseka išaugti į asmenybes? Juk būtų nuostabiai gražu būti ir įdomia ir gražia.

Ar žinote ką reiškia žodis asmenybė? Asmuo, tai filosofinis terminas aptarti žmogui kaip racionalinei būtybei. Šis terminas tinka kiekvienam — jaunam, senam, vyrui, moteriai, genijui ir net tik vidurkio žmogui, bet ir idijotui. Tai žodis, kurs pasako, kad žmogus skiriasi nuo kitų gyvių. Asmenybė yra, sakytume, laike ir erdvėje realizuotasis asmuo. Tai yra ne bet koks žmogus, bet tas, — konkretus, — žmogus. Dėl to asmenybė yra ir dinaminis terminas. Ji keičiasi su žmogaus amžiumi, ji formuojasi laike, priklausomai gyvenimo ir auklėjimo sąlygų.

Grįžtant prie mūsų temos — gražuolės asmenybė — tenka padaryti štai kokios pastabos: neišmintingi tėvai, ypačiai savo kūdikį besaikiai mylinčios motinos, matydami savo dukrelės grožį ar josios grakštumą, ją puošia, lyg lėlę, ir visokiais būdais ir visur ją iškelia "ant scenos". Kūdikis įpranta būti dėmesio centru. Gražutė jaunuolė laimi visa, ko jos širdis trokšta, dažnai ir mokykloje geresnį pažymį, be darbo, be pastangų. Taigi, ji įpranta pigia kaina įgyti pasisekimą. Skaitymas, apšvieta, pasiaukojimas, pasižeminimas, kitų virš savęs jautimas — atseit, visos herojiškosios dvasios savybės — jai nepažįstamos.

Gyvenimas, net ir kino artistės karjera, reikalauja labai daug darbo. Gražuolei trūksta valios atsparumo laimėti bet kokiai pozicijai; dėl to josios karjera ir baigiasi su flirto amžiumi, su pačia pirmąja jaunyste; jos meilių istorija — išvargusios sielos pastovios ir tyros meilės, kurios ji nepažino, nes negalėjo duoti, ilgesiu; jos asmenybė, jei ne klasine isterijos forma, tai, neabejotinai, amžinai "pavargusios", neatsparių nervų neurastenikės skundais.

Neturtas yra dorybė, tų, kurie ją myli ir moka ja pasinaudoti. Neturto dorybė gimdo šventuosius ir pasišventėlius kitų gerovei kelti. Moters didžiausias turtas — jos grožis. Bet, stoka ar ribotas jo kiekis, toms, kurios pajėgia savo dėmesį nukreipti į šalia esančias vertybes, atidaro kelią į dvasinį grožį, duoda galimybių išaugti ne lėlėmis, bet asmenybėmis.

Jei jaunuoliai, kurie mato tiktai tai, kas spindi ir žvilga ir dienos nuotykių mėgėjai—"donžuanai"—ir nusilenkia gražuolėms, subrendę ir gyvenimo kovos nuvarginti vyrai ilgisi sugebančios mylėti, atseit aukotis ir kelti, moters.

Ag. Šidlauskaitė.

PASAULINĖJE SCENOJE

Pasaulinės Katalikių Mergaičių Federacijos laikraštyje "Jeunesse Nouvelle" tilpo Lietuvių Katalikių Moterų 1950 m. liepos 1 d. suvažiavimo Toronte aprašymas.

"Lietuvės katalikės moterys ir mergaitės , nepaliaujamai dirbusios tarpe savo tautiečių DP stovyklose Vokietijoje, rūpinosi, kad lietuvių emigracija nukryptų į emigrantams palankius kraštus. Dabar jos vėl dirba norėdamos atkurti ryšį tarp grupių, kurios yra išsiklaidžiusios po įvairius kraštus. Pirmas centralizacijos suvažiavimas įvyko Toronte 1950 m. liepos 1 d."

Tame pačiame laikraštyje tilpo ir suvažiavimo dalyvių fotografija.

Magdalena Galdikienė, Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos steigėja ir ilgametė pirmininkė. Dabar gyvena Paryžiuje.

PROTINGAS ĮSTATYMAS

Supratus, kad pragaištinga literatūra yra viena iš priežasčių, dėl kurių jaunųjų nusikaltėlių skaičius vis didėja, Prancūzija priėmė 1949 m. rudenį įstatymą liečiantį jaunimui skirtus leidinius.

Štai šio įstatymo kaikurie nuostatai:

2 paragr. Jaunimui skirti leidiniai netalpins jokios iliustracijos, pasakojimo, rubrikos, kronikos ar šiaip straipsnio, kurie parodytų palankioje šviesoje plėšikavimą, melą, vagystę, tinginystę, neapykantą, paleistuvavimą ar kitus nusikalstamus, ar vaikus ir jaunimą, žemiau 18 metų, demoralizuojančius veiksmus.

13 paragr. Leidinių jaunimui, kurie neatitinka 2 par. nurodymams, importas, pardavimui ar dalinimui yra draudžiamas. Taip pat yra uždraustas eksportas tokių leidinių, jeigu jie buvo išleisti Prancūzijoje.

3 paragr. Įsteigta komisija Teisingumo ministerijoje leidinių priežiūrai ir kontrolei. Tos komisijos kompetencija yra labai didelė.

Mes esam Dievo vaikai: mes nešiojame savyje Dieviškąją gyvybę.

— Kai mes dirbam, mūsų darbas gali būti Dieviškojo darbo tąsa

— Kai mes mylim, mūsų meilė gali būti Dieviškosios meilės tąsa

— Kai mes kenčiam, mūsų kančia gali būti Dieviškojo Žmogaus kančios tąsa — tos kančios, kuri atpirko pasaulį.

Dirbdamos mes pasidarome Sutvėrėjo pagelbininkėmis.

Kentėdamos mes savyje papildome Kristaus Kančią.

Mylėdamos mes išplečiame Šventos Dvasios vienybės ir meilės darbą.

Kiekviena iš mūsų gali gyventi dieviškų gyvenimu.

Tai yra krikščioniškai gyventi.

Kiekviena iš mūsų gali įgyvendinti tam tikroj prasmėj Dievą, tai yra apaštališkai gyventi.

Ir viskas kita yra tik antraeilis dalykas. Kaip rašė Dr. Bloy: Mūsų vienintelis liūdesys yra, kad mes nesam Šventieji.

Virtuviniai reikalai

Varškės tortas

Imti 250 gr. varškės, ½ klg. kvietinių miltų, 200 gr. cukraus, 3 kiaušinius, truputį pieno, ½ citrinos ir bakino kiekį lygų pusei lietuviško pokelio.

Cukrų ir trynius ištrinti, įpilti išspaustą citrinos sunką, įtrinti citrinos žievės, sudėti pertrintą varškę, po truputį pilti pieno (jo kiekis pareina nuo varškės sausumo), įdėti išplaktus baltymus ir su bakinu sumaišytus miltus. Kepti 1 valandą. Duodant valgyti pabarstyti cukrum su cinamonu ir duoti į stalą su pasaldintu pienu ar uogų sunka.

Citrinos plokštainis (mozūras)

Imkime: 6 kiaušinius, 6 šaukštus cukraus, 6 šaukštus bulvinių miltų ir vieną citriną.

Trynius su cukrumi ištrinkime ligi baltumo, pridėkime nutrintą citrinos žievelę ir sunką. Sudėkime miltus ir išplaktus baltymus, atsargiai išmaišykime, pilkime ant paruoštos skardos ir statykime į nekarštą krosnį. Geriausia tam tinka keturkampiai pailga forma. Jie duodami į stalą nepiaustyti. Papuošiami tik jų kampučiai arba kraštai.

Įvertintas lietuvės katalikės moters darbas

Už nuopelnus Katalikų Bažnyčiai popiežius Pijus XII Šventaisiais metais apdovanojo garbės ordenais šias lietuves moteris:

Magdaleną Galdikienę, Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos steigėją, Seimo atstovę ir veiklią Katalikų Akcijos darbuotoją "Pro Ecclesia et Pontifice" ordinu, ir

Dr. Oną Labanauskaitę, nenuilstančią Lietuvių Katalikų jaunimo "Pavasario" Sąjungos organizatorę, pasišventusią lietuvių katalikiškos spaudos apaštalę, "Pro Ecclesia et Pontifice" ordinu.

— Amerikos lietuvės katalikės moterys yra susibūrusios į Amerikos Lietuvių Romos Katalikių Moterų Sąjungą. Jų mėnesinis organas — "Moterų Dirva". Jį gražiai redaguoja p. Sofija Sakalienė.

OBUOLIŲ VALGIAI

Obuoliai su vaniliniu padažu

6-8 vienodo didumo obuoliai nulupti, išimti sėklas ir išvirti pasaldytam vandeny. Kai atvės, prikimšti vidurį bet kurių uogų ar įdėti tų pačių kapotų obuolių su cukrum ir maltu cinamonu. Taip paruoštus obuolius sudėti į indą ir užpilti vaniliniu padažu ar grietinėle.

Kepti obuoliai

Obuolius nuplauti, drėgnus suvynioti į popierių ir kepti orkaitėj: jie netrūkinės ir ne taip raukšlėsis. Į stalą duoti su cukrum ir grietinėle.

Obuoliai baltymuose

Imti: 8 obuolius, 100 gr. cukraus ir truputį malto cinamono. Obuolius nulupti, išėmus sėklas išvirti ir apdžiovinus sudėti į užkepimo indą. Baltymus išplakti, sumaišyti su cukrum ir cinamonu, ir, apdėjus obuolius, prieš duodant į stalą, kepti nekarštoj krosnyj. Valgyti šiltus.

★

VILNONIŲ DRABUŽIŲ SKALBIMAS

Vilną sunkiausia išskalbti. Nemokant skalbti, susitraukia, susivelia, sukietėja, nustoja šilimos ir spalvos. Trinti, gręžti, muilintam vandenyje negalima. Nuo karšto vandens vilna susivelia, o nuo šalto — pasidaro šiurkšti, kieta ir išsitempia. Skalbimo vanduo turi būti minkštas. Skalbiant šviesius drabužius, kietą vandenį suminkštinti: pridėti 1 šaukštą borakso, o tamsiems — į vieną kibirą vandens vieną šaukštą amoniako. Šie padeda ištirpinti nešvarumą, iš drabužių pašalina nemalonų prakaito kvapą ir baltai vilnai boraksas teikia aiškią gražią spalvą.

Geriausia tinka "Lux" muilo drožlės. Jų dėti vieną šaukštą į vieną litrą vandens, išplakti ligi putų šaltam vandeny ir pilti į skalbiamą vandenį. Jei jos netirpsta, plakti karštam vandeny. Paskui skalbimo vandenį atšaldyti ligi drungnumo ir į tą skiedinį pamerkti 24 valandoms skalbiamą daiktą. Po to lengvai paglamžyti, išspausti ir išplauti drungnam vandeny įpylus truputį acto. Jis atnaujina spalvą ir būna minkštesnė vilna. Paskui suvyniojame į švarią drobulę, kad sugertų vandenį ir dar drėgną prosiname, uždengus skuduru, iš blogos pusės. Arba paklojus ant paklodės ir padėjus ant stalo ar grindų dar padžiovinti.

★

PABIROS MINTYS

Atimk iš savo širdies grožio meilę ir tu atimsi kartu gyvenimo džiaugsmą.

Niekas taip nesujudina vyro sąžinės ir nesukelia jo smalsumo kaip moters mirtina tyla.

Mano duonos riekelė priklauso man vienam tik tuomet, kai aš žinau, kad kiekvienas turi savo dalį ir kai nė vienas nebadauja, kai aš valgau.

Kada tu pateksi į dangų, rasi ten daug žmonių, kuriuos tu netikėjai pamatyti. Daugelis nustebs pamatę ten tave.

Buvusi ūkininkaitė dviejų mėnesių atostogas norėtų praleisti lietuviškame ūkyje, kur galėtų padėti darbu. Miss Merkis, 3351 Lacombe Ave., Montreal, Que.

P. STOČKUTĖ

SNIEGU ŽEMĖ ŽYDI

Ant tokio pilko liūdno žemės veido
Balta balta sniegulė nusileido;
Tyliai ant kelio, ant uolos nukrito —
Baltuoja visa žemė iš pat ryto.

Balti nudegusių namų griuvėsiai,
Išbalo pelenai senai išblėsę,
Balti kalnai ir kloniai, baltos upės,
O tylios snaigės vis dar supės, supės...

Ir plikos miško šakos baltu sniegu
Lyg kad taikos metu tvirtovė miega.
Ach, pamiršau likimo juodo ranką šaltą,
Danguj ir žemėj, ir širdy taip balta balta.

Atsigrįžtu. Į mano sunkią sunkią kojos pėdą
Tiek daug lengvų sniegulių jau nusėdę,
Kaip ašaros sunkių dienų ant veido,
Ant mano skruosto daug jų išsileido.

Nėra namų, mielų namų nė kelio,
Tik baltos snaigės linksmą puotą kelia...
Kaip nuotaka jauna balčiausiu šydu,
Mažytei mano laimei žemė žydi!

Prisimerkęs nužiūrinėja vietą atsisėsti. Tirštai auksakasiais apkirbę staleliai: apskriti, raudoni, vienakojai staleliai, tarytum ant kotų raudoni šungrybiai. Pamato pasieny liūdno veido Ratkelį, kiurksantį vienų vieną. Prieina ir tylėdamas atsisėda.

Tuoj prisistato alaus išnešiotojas: baltu švarku, juodom kelnėm, jau apšerkšnijusiais apyausiais.

— Keturius arkliukus prašau, — užsako Šalvėjus.

Jis žiūri į nueinantį prie baro alaus išnešiotoją, kurio pusė balta, pusė juoda. Ir prisimena praeitos nakties sapną. Regis, eina jis kažkokiom užuklonėm, padaržėm. Ir kadgi lėktuvų daug! Bet žiū— jie ne lėktuvai: tai tokie dideli gandrai sklendžia, nejudindami išskėstų sparnų. Viršutinė gandrų pusė visų balta — tokia balta, net blizganti, kaip sniegas nuo saulės. O apatinė visų gandrų — juoda. Tik staiga — smigo vienas gandrų ir įsismeigė snapu giliai jam į pakaušį. "Išsiurbs mano smegenis! Pražudys mane!" — išsigando ir išbudo...

Apšerkšnijusiais apyausiais žmogus — pusė baltas, pusė juodas — statė ant stalelio butelius.

Žerdamasis paliktąją grąžą, Šalvėjus tuoj vėl prisimena Pangonienę balta bliuzele ir juodu sijonėliu. Nuo to juosmens aukštyn ji — balta su brandžia, drąsia krūtine; žemyn — juoda su standžiais klubais ir nutekintom linijom, pilnom paslapties ir besikartojančio judesio jai einant. Atsiveria vėl nyki kančia su kažkokio ilgesio priemaiša. Pradeda mausti vėl kaip prie topoliuko, žiūrint į namelių du šviesius langelius.

Jis prisipila stiklą ir neatsikvėpdamas išgeria. Alus šaltas po karštos dienos, alus tikrai skanus šį vakarą. Šalvėjus geria antrą stiklą — junta savyje atgaivinančią vėsumą, kuri vaduoja iš ano nykaus kentėjimo ir ramina.

— Na, tai kaip? — paklausia Ratkelis.

— Kas? — prabunda Šalvėjus.

— Jinai. Kas gi daugiau? Pangonienė.

— Neklausk.

— Mačiau, kaip prilindai.

— Puiki medžiaga. Turiu akis, esu jau visą būrį jų per savo rankas praleidęs. Ne į akis ir blakstienas reikia, berneli, žiūrėti, jeigu nori pasakyti, ko moteris verta. Čia taip, medžiaga puiki.

Ratkelis tyli. Jo mergaitė likus Vokietijoj dar. Džiovininkų sanatorijoje jo Ramutė. Jai siunčia dažnai jis siuntinius. Dėl jos jis dabar dirba ir gyvena. Dažnai jis vis atsimena Alpių kalnus, kur abudu drauge yra buvę. Kiekvieną jos laišką daugel kartų skaitęs. "Tu nežinai, kaip tavęs aš pasiilgau. Pačiai man gėda prisipažinti, kaip labai tave myliu. Aš nežinau, kas ateityj manęs laukia. Gal mes jau niekad nesusitiksim. Bet vieną aš gerai žinau: nors tu ir su kita pro mane kada praeitum, aš prisilenkusi bučiuočiau ant kelio palikusias tavo pėdas". Tai nėra tik šiaip sau žodžiai — Ratkelis juk ją gerai pažįsta — Ramutė galėtų taip padaryti. Dėl to jam priešinga tokia Šalvėjaus pažiūra į moteris. Jį drumsčia ir erzina Šalvėjaus dažnas gyrimasis pergalėmis prieš moteris, tarnaujant kariuomenėj ir paskui gyvenant stovyklose. Nesigėdina net pasakoti, kur ir kaip jis jas paėmė, minėdamas ir jų pavardes. Ir pačia savo išvaizda šitas žmogus Ratkeliui primena bulių: sveiką ir stiprų bulių su buliška vidaus tuštuma. Kokios menkadvasės turėjo būti anos moterys, atsidavusios šitai mėsos krūvai.

— Tu savo mirtim nemirsi, aš manau.

— Kodėl?

— Kas nors, užtikęs pas savo žmoną, nuims tau galvą.

— Būna sviete ir taip. Bet kuo toks žmogus kaltas, jei jis negali be moterų gyventi?

— Ne iš kitokio molio ir aš. Bet nesuprantu, kaip taip negalima be moterų.

— Matai, buvai mokytojas, tai norėtum ir čia kitus mokyti. Šneki, lyg nežinotum...

— Bet svetimas šeimas griauti, kaip sau nori. Kas ten buvo, kas nebuvo su ta Pasiutusia Tigre, o dabar jau vėl prie ištekėjusios taikstaisi.

— Koks čia taikstymasis? Kur yra parašyta, kad negalima su ištekėjusiom nė pakalbėti?

— Man tu nesakyk, — nervinosi Ratkelis. — Man visai aišku, kad pradėti taikstytis prie Pangonienės, katra turi ir gyvą vyrą ir vaiką. Tokie sunkūs mūsų tautai laikai. O čia dar ir svetimam kraštė ir varge lietuvis lietuviui — vilkas. Pangonis geras žmogus.

Šalvėjus šyptelėjo ironiškai, tartum: Ar atsisakyti man jos dėl to, kad Pangonis geras žmogus? Paskui jis pasakė:

— Geras žmogus, sakai. Toks Maikas, toks ir Pangonis. Ar tai nepasiutęs senų vyrų egoizmas vesti tokias beveik pusės savo amžiaus? Ką darys paskui: nori po raktu išlaikyti tokias jaunas.

— Tegu jie sau, kaip jie nori. Jų dalykas. Kas tau darbo jų reikalai? — žiūrėjo į jį Ratkelis jau su neapykanta akyse. Balse girdėjosi ne tik priekaištingumas, bet ir didėjąs susierzinimas.

— Kas? Hm... Žinoma, — Šalvėjus nenorėjo daugiau Ratkelio nervinti. "Kas? Aš negalėsiu be jos išbūti, štai kas. Kartą čia tokia atvažiavo, kartą susitikom, nepraeis taip. Dar jokia moteris iš pirmo pamatymo manęs taip nepaveikė. Tiesiog degina ji mane. Ir jos akys, viskas joje, kiekvienas jos krustelėjimas svilina".

— Tremtyje trūksta oro, — nerimo sujudęs Ratkelio nervingumas. — Nėra kuo pilniau kvėpuoti. Vis sunkiau dūstame. Košmaras aplinkui.

— . . — Šalvėjus tylėjo. "Nervingas. Ir kuo toliau, darosi vis nervingesnis. Mokytojas. Pamokyti vis jam norisi. Svietą pataisyti. Bet pamokslai pamokslais, o gyvenimas savo keliu".

— Vietiniai parklupę ant pilvų prieš dolerį ir auksą, nieko kito nemato. O savieji suskilę kas sau, kas galva. Vieni riejasi, kiti nuo tikrovės slepiasi už kortų, treti buteliais užsistatinėja. Dar kiti veliasi į bet tik pasitaikiusį sijoną. Visi drauge nelaimingai praranda laiką. O pasakyk, koks begali būti dar baisesnis praradimas. kaip laiko praradimas? Surask tu didesnį nuostolį, kaip laiko praradimas.

— O sveikata?

— Sveikata! Nebent sveikata, — atlyžta Ratkelis, gal būt, atsiminęs savo Ramutę, besigydančią tolimojoje džiovininkų sanatorijoje. — Bet ir tai ne. Kai būna jau praėjęs žmogaus laikas, žmogaus gyvenimas, tai būna jau ir sveikata išsieikvojus. Laiko praradime yra didauge ir sveikatos praradimas. Bet ne tai yra blogiausia, kad mes esame tremtyje ir kad dieną po dienos vis į nuostolius nurašinėjame. Blogiausia, kad mes kasdien vis menkėjame ir vis giliau klimpstame į gėdą, tikriau sakant, į begėdiškumą.

— . . . — Šalvėjus nesikubino ką atsakyti. "Kas man ta gėda? Prieš ką gėda? Gal yra ir daugiau tvirtų tiesų, bet nėra kitos tokios nesugriaunamos, kaip ta, kad visi nori gyventi". Tada jis pasakė Ratkeliui. — Visi gyventi norime. Ir tavo mergaitė, ir tu, ir tie sijonai, į kuriuos, sakai, veliuosi ir tau gėdą darau. Moters nenusivesi, jei ji pati nenorės. Jos nepaimsi, jei ji pati nesutiks. Gyven ir jos nori. Jos dar labiau nori, kaip mes. Visi gyventi norime. Štai ir viskas. Nieko čia daugiau. Ir kas yra viskas prieš tą didįjį žmogaus norą gyventi?

Abu tylėjo.

Šalvėjus žiūrėjo į juodą arkliuką butelio etiketėjee. "Tarp jų gal koks penkiolikos metų skirtumas. Laiko praradimas iš tikrųjų baisus, šičia Ratkelio teisybė. Šis skirtumas padės man. Padės man įlįsti tarp jų. Padės man atsistoti prieš ją. Ji kaip tik maždaug mano amžiaus. Jei aš vyresnis, gal porą metų, nedaugiau. Penkiolikos metų skirtumas atiduos ją man į rankas, kaip pilną nuosavybę. Kada tai bus? Žinoma, reikės kiek laiko ir kantrybės. Bet bus viskas padaryta, kad tai atsitiktų kuo greičiau. Kurioj vietoj pasitaikys ta pirmoji proga? Kas žino: gal mėnesienoj prie polų, gal prie upės, o gal ir jos pačios namuose. Svarbiausia — siekti ir laukti pirmosios tikros progos.

Šis nusprendimas palengvino Šalvėjaus širdį. Jis surado atsakymą į savo nykią kančią. Atsidaro durys vėl į naują istoriją. Atsikelia vartai vėl į naujus nuotykius ir džiaugsmą, jaučiamą išplėšiant iš kito rankų šviežią moterį.

"Kai į juos žiūri iš šalies, atrodo, lyg Pangonis su dukterimi eina. Ne aš būsiu", — nusijuokia Balys Šalvėjus. — Na, geriam, berneli! Kam mums nosis nukabinti? Gyvenk, kol gyvas! O gyvenk — tai reiškia: kol jaunas — mylėk ir iš visko juokis: o kai pasensi — gerk ir vistiek iš visko juokis.

Kai jiedu, palikę alinę, pasisukančiu keliu praeidinėjo topoliuką, Pangonio nameliuose jau nebebuvo šviesos. Buvo tylu. Girdėjosi kur klelio nyki muzika. Girdėjosi ir tas amžinas krioklio ūžimas: silpnai, iš slėnio, o lyg iš dar toliau. Ties nameliais žibėjo tylios žvaigždės. Ir vėl įsivogė ta pati nyki kančia. Gyvena ten nameliuose šeima ant kalnelio. Miega. Ne, Šalvėjus matė ne namelio tamsią apybraižą. Matė pargrįžusią į vaizduotę Pangonienę su balta bliuzele ir juodu sijonėliu. Pusė balta, pusė juoda — alaus išnešiotojas, gandrai, Karolė...

(Bus daugiau)

IŠ PLATAUS PASAULIO

Kokia bus Eisenhowerio armija

Europos jungtinės kariuomenės iki 1953 m. būsią sudaryta bent 60 gerai ginkluotų divizijų. Eisenhoweris tikisi su jomis galėsiąs sulaikyti rusus, kurie jau dabar turi 175 divizijas, o po poros metų turės 200 divizijų. D. Britanija dar šiais metais sudarysianti 14 gerai ginkluotų divizijų, nors buvo numatyta sudaryti vos 6.

Šiuo metu Eisenhowerio komandon pereina Vokietijoj esančios okupacinės pajėgos: JAV 2 divizijos, Britų 2 div., Prancūzų 3 div., Belgų 1 div., o norvegų ir danų po 1 brigadą. Berlyno vakariečių įgula prilygsta 3 divizijom, atseit tuo tarpu Eisenhoweris galėtų operuoti su nepilnom 9 divizijom.

Eisenhoweris spaudžia

Lankydamasis Atlanto pakto valstybių sostinėse gen. Eisenhoweris su kiekviena valstybe konkrečiai susitaria, ką ji duos jo komandon. Beabejo daugiausia teko išspausti iš D. Britanijos. Ši pažadėjo savo karo biudžetą per 3 sekančius metus nuo 3.600.000.000 svarų pakelti veik iki 5 bilijonų svarų. Taip pat sutarta tuojaus užsakyti už 450.000.000 ginkluotės, o pramonę pakelti veik iki karo meto lygio, iki kovo mėn. galo į karo pramonę įjungiant 750.000 darbininkų. Britai be to, pažadėjo pašaukti trims mėnesiams apmokymui 100.000 atsarginių, lėktuvų ir tankų produkciją padvigubinti, suorganizuoti 4 naujas divizijas, o Vokietijoje laikyti ne 3, bet 4 divizijas.

Žinoma, visam tam dar reikės parlamento nutarimo.

Ir Belgija Europos armijai skiria 3 divizijas

Pirmasis kraštas, kurį aplankė naujasis Europos armijos vadas Eisenhaweris buvo Belgija. Čia jis buvo sutiktas iškilmingai. Jis buvo pasveikintas parlamento nutarimu karinės tarnybos laiką padvigubinančiu — vietoj vienų, du metai. Nutarimas pravestas prieš griežtą komunistų ir socialistų opoziciją. Dėl to Belgijos kariuomenės skaičius iš 74.000 pakilsiąs iki 150.000. Vyriausybė pareiškė esanti pasirengusi Eisenhowerio komandon pervesti 3 divizijas, t.y. lygiai tiek, kiek pervedė D. Britanija, Prancūzija ir Italija.

Atmetė rusų protestą

D. Britanija ir Prancūzija sausio 8 d. pasiuntė atsakymo notas Maskvai, protestavusiai dėl V. Vokietijos apginklavimo. Notos nėra vienodas, bet turinys panašus. Abi vyriausybės atmeta Sovietų priekaištą, kad jų priemonės gresia taikai. Jos sako, kad ir Vokietijos apginklavimas yra tik saugumo priemonė, lygiai kaip ir jų pačių ginklavimasis. Esą, ginklavimąsi iššaukė ta didžiulė disproporcija, kuri yra tarp Vakarų ir Rytų ginkluotų pajėgų Sovietų ir jų priklausomų kraštų ginklavimosi rezultate.

— **Augsburgas.** — Ilse Koch, "rudoji Buchenwaldo ragana", nuteista kalėti iki gyvos galvos. Byla tęsėsi 7 savaites. Jos advokatas pareiškė apeliuosiąs.

— **Viena.** — Austrijos prezidentas Karolis Renner mirė.

Pertvarkė Britų kabinetą

Ryšy su vidaus politikos pakeitimais, iššauktais ginklavimosi programos, Attlee pertvarkė savo kabinetą.

Sveikatos ministeris nuo 1945 m. A. Bevan paskirtas darbo ministeriu. Pensijų ministeris H. A. Marquand paskirtas Bevano vieton, o jo vieton pensijų ministeriu paskirtas buvęs darbo ministeris George Issacs. Daug buvo kalbama apie pakeitimą užsienių min. Bevino dėl jo nesveikatos ir karo ministerio John Strachey, kuriam prikišami ankstyvesnieji ryšiai su komunistais, dėl kurių juo, sako, nepasitikį JAV, bet jie abu liko savo vietose.

Š.m. biužetas didžiausias JAV istorijoje

Sausio 15 d. prezidentas Trumanas pateikė kongresui biudžetą, didžiausią taikos metu visoje JAV istorijoje — $71.594.000.000.

Karo meto didžiausias 1945 m. biudžetas siekė $98.703.000.000. Gynimosi reikalams 1952 fiskaliniams metams skiriama $52.510.000.000, o šiais metais buvo $27.044.000.000.

Kad sudarius tokias milžiniškas sumas, beabejo, teks padidinti mokesčius. Prezidentas jų prašysiąs apie $20.000.000.000 ir jo nuomone kraštui tai nebūsią nepakeliama.

Kainų kontrolė JAV

Prezidentas pareiškė, kad veikiantieji įstatymai įgaliną administraciją įvesti kainų kontrolę visoms prekėms, išskyrus maistą. Kainų kontrolės įvedimo klausimas esąs skubiai svarstomas ir jau ruošiamasi bei vykstą pasitarimai kartu su pramonės ir darbininkų atstovais. Kontrolė netrukus būsianti įvesta.

Sudarytas karo pramonės skyrius

Atlanto pakto valstybės yra nutarusios suderinti visų savo narių karo pramones ir tam reikalui įkūrė specialų skyrių. Jo pirmininku sausio 11 d. išrinktas belgas Henri Jeanne, o vicepirmininku kanadietis E. E. T. Gill. Abu veiks 6 mėn. Jau pirmame savo posėdy skyrius vienbalsiai priėmė JAV siūlymą gynimosi produkciją suderinti.

Vokiečių generolai už apsiginklavimą

Trys vokiečių generolai — Hitlerio 5 šarvuočių armijos vadas Manteuffel, feldmaršalo Rundstedto štabo viršininkas Blumentritt ir gen. leit. Zimmerman — ir admirolas Hansen padarė pareiškimus, kad Vokietijai vieninteliai išeitis prisidėti prie Europos gynimosi fronto. Tik dalyvaudami bendrame fronte jie galį tikėtis ir rytų sienas atgauti.

Sovietai vėl protestuoja

Gavę atsakymą į savo protestą dėl V. Vokietijos apginklavimo, Sovietai D. Britanijai ir Prancūzijai pasiuntė vėl naujas protesto notas, kuriose šiųjų atsakymo argumentų neliečia, bet vėl kartoja, kad V. Vokietijos apginklavimas esąs tų valstybių sutarčių su Sovietų Rusija laužymas, nors jų visdėlto nepaskelbia nebegaliojančiomis. Atlanto paktas esąs lygus Hitlerio-Mussolini-Japonijos antikominterno paktui. O prie to esą jungiamas atgaivinamas vokiškasis militarizmas. Visos jų priemonės esąs ruošimas agresijos prieš Sovietų Sąjungą ir jai draugingas valstybes.

Prancūzai ginklų nevienodina

Karo metu daug lengviau organizuoti tiekimą ir veikti fronte, jei kartu kariaujančios kariuomenės ginkluotos tos pat sistemos ginklais. Dėl to tai buvo dedama didelių pastangų, kad Atlanto sąjungos valstybės būtų apginkluotos vienodais ginklais. Tačiau pradėdami savų ginklų gamybos programą, prancūzai nusprendė gaminti savo tipo tankus, kurie esą geresni už amerikoniškuosius, o amerikiečiai jų gamybos perimti negalį. Tam reikią daug laiko.

— **Kairo.** — Egipto užsienių r. ministeris iš Londono grįžo, bet derybos su D. Britanija dėl Sueso ir Sudano dar nebaigtos ir apie jas nieko neskelbiama. Kairo studentai buvo surengę demonstraciją prie užsienių r. ministerijos, bet ministeris pasakė, kad tai ne jų reikalas ir kad viskas bus paskelbta, kai bus baigta.

Prancūzai Hanoi vargu ar atlaikys

Vietinių komunistų pirmuosius puolimus į Hanoi prancūzai atmušė. Bet tų žmonių šaltiniai neišsemiami, kaip ir kinų Korėjoje. Jie traukia į čia didesnes jėgas ir prancūzai vargu ar atlaikys, nes jų daug mažiau, o komunistai yra gerai ginkluoti. Tik artilerija jų prastesnė ir aviacijos nėra. Hanoi yra šiaurės Indokinijos sostinė. Prancūzai, jį praradę, pasitrauktų į Haiphong — 65 mylios į rytus.

MacArthur siūlas iš Korėjos pasitraukti

Karo korespondentas K. Beech praneša, kad MacArthuras Vašingtonui pasiūlęs iš Korėjos pasitraukti į Japoniją, išgabenant visus JT karius ir 100.000 pietų korėjiečių, kurie vėliau galėtų būti pagrindu naujai Korėjos armijai. Karą jis siūląs tęsti Kiniją bombarduojant iš oro ir blokuojant.

Pasak korespondento Vašingtonas dar nedavęs jokio atsakymo. Bet Vašingtone ir toks Mac Arthuro siūlymas neigiamas.

Pietų korėjiečiai nori ginklų

P. Korėjos prezidentas Sygman Rhee pareiškė, kad P. Korėja turinti 500.000 jaunimo, tinkamo karui, iš kurių pusė esanti net kariškai apmokyta, bet neturi ginklų. Jie dabar bėgą į pietus, nes žiną, kad pakliuvę komunistams būsią nužudyti. Ginklų jiems turį duoti JT, o tada jie kovosią. Pusano gyventojai priėmė masinę rezoliuciją, atsišaukimą į JT, prašydami ginklų. Tuo pačiu klausimu beabejo pasisakys Korėjos parlamentas, kuris sausio 15 d. pradėda posėdžius Pusane.

Domisi Japonija

Iš Tokio pranešama, kad komunistinis pasaulis pradėjo rodyti didelio susidomėjimo Japonija. Pastebėta, kad komunistai fotografai uoliai fotografuoja svarbiąsias susisiekimo linijas. Maskvos radio pradėjo kas dieną transliuoti specialią programą Japonijai net trimis kalbomis: japonų, kinų ir korėjiečių. Iš Peipingo taip pat transliuojama programa Japonijai.

— **Vašingtonas.** — JAV šiais metais vien tankų gamybai numato išleisti $4.000.000.000.

Prasidėjo derybos su S. Rusija dėl skolos

Prieš sausio 15 d. prasidėjusias derybas dėl S. Rusijos skolos pagal skolinimo-nuomojimo įstatymą, siekiančios apie 11 bil. dolerių, JAV paskirtieji pareiškė, kad šį kartą nuolaidų nebūsią daroma ir, jei rusai vilkinsią, būsią pareikalauta grąžinti karo metu duotas pagr. pramonines reikmenis, viešai būsią paskelbta, kad rusais negalima pasitikėti ir kreipiamasi į tarptautinį teismą.

JAV reikalauja sumokėti $11.000.000.000, tučtuojaus grąžinti 186 laivus, kurių tarpe 2 ledlaužius ir atlyginti 6 amerikoniškom firmom už patentus, kuriais sovietai naudojosi naftos rafinerijose.

S. Rusija karo metu gavo iš JAV 14.700 lėktuvų, 7000 tankų, 52.000 džipų, 35.000 motociklų ir 375 sunkvežimių.

Prancūzų vyriausybė reagavo

Prancūzijos vyriausybė pirmą kartą griežčiau reagavo į komunistų ekscesus. Visi valstybės tarnautojai, kurie išėjo iš tarnybų dalyvauti komunistų demonstracijose prieš gen. Eisenhoweri, atleisti. Demonstracijose dalyvavusių 200 svetimšalių suimti ir ištremiami iš krašto.

Vyriausybė žada visiškai apsivalyti nuo penktosios kolonos veikimo. Didesnę problemą sudaro tik komunistai valdžios įstaigose, kurių kaikuriose yra net 50%. Kariuomenės vadovybė nuo jų jau apvalyta. Krašto apsaugos ministerio Moch pareiškimu, kariuomenėje nebesą nei vieno generolo nei pulkininko komunisto ir tik 2 ar 3 pulk. leitenantai dar tebesą. Na, žinoma ir daugybė žemesniųjų karininkų.

Atpažino kaltininką

Britų gydytojai pagaliau paskelbė, kad influenzos epidemiją sukėlęs virusas jau atpažintas. Tai esąs virus A. Epidemijai nugalėti dabar reikia tik paruošti atitinkamus skiepus. Bet liga nelaukia, kol jų pakankamai bus pagaminta.

Nuteisė 3 vyskupus

Bratislavoje komunistinis teismas Romos katalikų vysk. M. Bazalka ir unitų vyskupą, Slovakijos unitų primą, P. Gojdic nuteisė kalėti iki gyvos galvos, o R. kat. vysk. Vojtassak kalėti 24 metus. Pirmasis turi 65 m. amžiaus, antrasis 62, o tretysis 73. Visi trys buvo kaltinami špionažu ir tuo, kad nuo 1939 m. dalyvavo nuo čekų atskiros Slovakijos kūrime.

Bombarduoti Kiniją arba trauktis iš Korėjos

Buvęs valstybės sekretorius J. F. Byrnes, pradėdamas gubernatoriavimą pareiškė, kad reikia bombarduoti Kiniją, o jei JT tokio nutarimo nepadarytų, JAV kariuomenė turinti pasitraukti iš Korėjos. Europos gynimas esąs pirmasis uždavinys, nes tai pirmoji linija pasaulio kultūrai apginti. Kad Kinijos bombardavimas iššauktų karą su Rusija, jis netikįs.

— **Berlynas.** — JAV į Berlyną atvežė 22 naujus tankus.

— **Berlynas.** — Vokietijos Rytų zonoje sudaryta net 4.300 komisijų, kurios patikrins visus kompartijos narius. Kada nors turėję ryšių su vakarais arba ne visai ištikimi Maskvai būsią išskirti, o likusieji gausią naujas partijos knygutes. Dabar partija turi 1.750.000 narių.

— **Maskva.** — Užvirus karštoms kovoms šiaurės Indokinijoj dėl Hanoi, Maskvos spauda pradėjo šaukti, kad JAV Indokinijoje ginkluojančios kinus nacionalistus, ten pabėgančius po to, kai Čiangkaišekas buvo išvytas iš kontinento, nes Indokinija esanti laikoma tinkamiausia bazė Kinijai pulti.

— **Hongkongas.** — Britų karinės pajėgos ir policija pradėjo pratimus kolonijai nuo galimo kom. kinų puolimo ginti.

— **Belgradas.** — Tito pirmą kartą po karo pakvietė savo kariuomenės manevruose dalyvauti vakarų valstybių karo atache.

— **Hamburgas.** — Vietos Baushule studentų 81% pasisakė prieš Vokietijos apginklavimą.

Sudbury, Ont.

— Sausio 7 d. KLB Sudburio apylinkė išsirinko naujus valdomuosius organus. Naujon valdybon išrinkti: R. Bagdonas — pirmininku, J. Striška — vicepirm., G. Lumbienė — sekr., V. Povilaitis — ižd. ir J. Dženkaitis — kultūrinių reikalų vadovas. Kontrolės komisijon išrinkti: V. Žižys, Al. Juozaitis ir Al. Semaška.

Susirinkimo metu buvo surinkta 35 dol. vienai gausiai šeimai paremti, kurios tėvas jau trečia savaitė buvo be darbo. Toks į vargą patekusių atjautimas yra gražus lietuvių solidarumo ženklas, kurs čia pasireiškia nebe pirmą kartą.

Buvo iškeltas Tautos Fondui ir kitiems lietuviškiems reikalams aukų rinkimo reikalas. Tais reikalais jokio nutarimo nepadaryta. Reikia manyti, kad naujoji valdyba pati imsis iniciatyvos toms aukoms rinkti, ypač Tautos Fondui. Lešos, jei jų bus pakankamai, bus naudojamos ir kitiems lietuviškiems reikalams.

— Pasklidus gandams, kad "Liaudies Balso" skaitytojai policijoje užregistruoti, kaikurie Sudburio lietuviai komunistai bei jiems prijaučią nuo prenumeratos atsisakė. Yra vienas kitas, kurs tą laikraštį perka paviešniais egzemplioriais. Reikia manyti, kad ir tokie pavienių egzempliorių pirkėjai policijai yra taip pat gerai žinomi.

Sudburio lietuvių komunistų ir jiems palankių skaičius mažėja. 1944 m. komunistų reikalams aukojo apie 80%, čia gyvenusių lietuvių. Dabar gi tam tikslui aukoja apie 30% visų Sudburyje gyvenančių senųjų lietuvių. O skaitant kartu su tremtiniais išeitų tik apie 6%. Tas rdo, kad ir senai gyveną Kanadoje lietuviai jau ima suprasti, koks žiaurus yra komunizmas praktikoje ir jį remti atsisako.

Delhi, Ont.

Kanados Lietuvių Bendruomenės Delhi Apylinkė sausio 27 d. šeštadienį, 7.30 val. vakaro, Delhi miestelyje, Main Str., Lenkų salėje rengia šokių vakarą.

Šokiams grieš geras vietos lenkų orkestras. Vietoje veiks bufetas su alumi ir minkštais gėrimais.

Maloniai prašoma visi lietuviai atvykti ir linksmai praleisti šeštadienio vakarą.

Parengimų Komisija.

Val d'Or, Que

— Paskutiniu laiku daugeliui bendruomenės narių ir valdybos pareigūnų išvykus į didesnius miestus, Val d'Or lietuvių bendruomenės gyvenime pasireiškė šiek tiek apsnūdimo.

Ypatingai visų pasigendamas yra p. St. Bakšys, praėjusį rudenį išvykęs į Hamiltoną. Tai buvo vienas iš pirmųjų Val d'Or apylinkės lietuvių pionierių, didelio darbštumo ir pasiryžimo žmogus. Nuo pat Val d'Or skyriaus įsisteigimo 1949 m. balandžio mėn., buvo valdybos narių, ėjo pirmininko, vicepirmininko ir sekretoriaus pareigas. Po sunkių darbo valandų aukso kasykloj, daug laiko skirdavo platinimui lietuviškos spaudos, surengimui lietuviškų koncertų, pasilinksminimų, gegužinių ir ypatingai visuomet gerai pasisekusių rinkliavų Val d'Or gatvėse Vokietijoje pasilikusiems džiovininkams. Mes, pasilikusieji Val d'Or, linkime p. St. Bakšiui didelio pasisekimo tolimesniam tautiškam darbe taip pat ir asmeniškam gyvenime.

— Pusiau iškrikusi bendruomenės valdyba 1950. XII. 3. iškviečiant paskutinius kandidatus, šiaip taip iki sekančio visuotino susirinkimo — vasario 16 d. — sulipdyta. Ji, nors ir mažai narių turėdama (dirbančiųjų apie 40), tuoj griebėsi aktyvesnio darbo. Tautiečiui Armaliui ir jo šeimai atsidūrus sunkioj padėty pasiuntė $20 iš bendruomenės iždo. Prieš pat Kalėdų šventes savo narių tarpe suruošė rinkliavą Ambergo sanatorijoje sergantiems džiovininkams. Nuoširdi padėka priklauso visiems aukotojams, supratusiems ir atjautusiems mūsų brolių lietuvių nelaimingą likimą.

Aukojo: po $5:

Černiauskas J., Jokubilius S., Kiršinas A., Milkeraitis M., Naudžiūnas A., Špringelis B., Rutkauskas J., Vizbaras P., Želvys A.

$4 Povilaitis T.

Po $3: Mickus V., Oželis V., Pakalniškis V., Stankus J.

Po $2: Čepukas J., Gedvilas P., Gerčas J., Gipas J., Grabušas A., Grabušas L., Grigelevičius P., Jonynas F., Katkauskas F., Lenčiauskas V., Rudzianskas V., Stankus A., Stanius J., Tamašauskas S., Važkauskas E., Vičiulis P., Vilimas J., Žemaitis J.

Po $1: Giedraitis J., Lazdutis M., Lukošius P., Silius V., Uigšys J.

Viso suaukota $102.

— Kanadoj išeinančius lietuviškus laikraščius — "Tėviškės Žiburius" ir "Nepr. Lietuvą" — platina ir prenumeratas atnaujina pp. Vizbaras ir Rutkauskas Val d'Ore ir p. Čepukas Malartic'e.

— Lietuvių radijo pusvalandį kiekvieną sekmadienį 10.30 val. per Val d'Or ir Amos stotis jau antri metai įdomiai veda p. J. Vilimas, kartais jį pavaduoja p. Vizbaras.

— P. El. Špringelienė, gail. med. sesuo, jau pusė metų kaip atlieka vienų metų stažą Montrealio Homeocopatic ligoninėje ir ruošiasi egzaminams kanadietės gail. sesers diplomui įsigyti. Tai ne tik gabi ir gerai pasiruošusi savai profesijai sesuo, bet taip pat ir gerai žinanti žodžiu ir raštu penkias svetimas kalbas. Gyvendama Val d'Or buvo aktyvi bendruomenės narė, tautiškų šokių šokėja. Naujų Metų trumpų atostogų proga aplankė savo vyrą, dirbantį Sullivan aukso kasykloj ir pažįstamus Val d'Or.

— Nelaimingų atsitikimų darbe mes taip pat neišvengiame. Sunkiau sužeisti buvo p. Vičiulis "Sigma" aukso kasykloj, kuriam buvo sulaužyti kojos kaulai, o p. Silius "East Sullivan" metalo kasykloj prieš tris mėnesius neteko dviejų kairės rankos pirštų. Jis yra jau antrą kartą sunkiai sužeistas toje pačioje kasykloje. Prieš du metus, grynai dėl kasyklos vadovybės apsileidimo, buvo pritrenktas krentančio balkio ir be sąmonės nuvežtas į ligoninę su sutriuškinta koja.

Skaitytojas.

LIETUVIŲ DIENOS

MODERNIŠKAS ILIUSTRUOTAS PASAULIO LIETUVIŲ MAGAZINAS

Kaina: $3.00 metams, $1.50 pusei metų. Adresas: 9204 S. Broadway Los Angeles 3, Calif. USA.

HOLLYWOOD CLOTHING

Nauji ir dėvėti vyriški žieminiai PALTAI ..... $5-$50

Vyriškos SKRYBĖLĖS po $5

Pasirinkimas iš 8 spalvų

500 dėvėtų ir naujų kostiumų specialus išpardavimas nuo $ 8 ligi $ 40

270 Queen St. W. (prie Beverly) Toronto

Tabako ūkiai pardavimui

Turiu naują sąrašą įvairių ūkių su mažais "cash" įnašais nuo $4.000

CHARLES POCIUS INSURANCE AND REAL ESTATE BROKER

Tillsonburg, Ont. Telefonas 829 J.

NAUJA MODERNI LIETUVIŠKA

Vyriškų rūbų krautuvė

Prašo pasinaudoti proga ligi š.m. vasario 10 d. ir nusipirkti gatavus arba čia pat užsisakyti pasiūti paltus, kostiumus ir pan.

Turime apie 600 rūbams pavyzdžių.

NUOLAIDOS LIETUVIAMS 10%

Prašom paskubėti, kol neišsisems geresnių pavyzdžių medžiagos. Gavus naujus pavyzdžius apie vasario 10 d. dėl vilnų pasaulyje trūkumo, kainos bus labai daug aukštesnės.

DERBY MEN'S SHOP

2576 YONGE ST. TORONTO Telefonas HY 9624

LUNA Foto studija

575 WELLINGTON ST. W. TORONTO, TEL. PL 5717

GERIAUSIAI INFORMUOTAS DIENRAŠTIS

Plačiausiai skaitomas ir didžiausias lietuvių dienraštis šiuo metu yra

"DRAUGAS"

★

Korespondentus

"Draugas" turi Aliaskoje, Argentinoje, Austrijoje, Australijoje, Belgijoje, Brazilijoje, Čilėje, Italijoje, Ispanijoje, Kanadoje, Kolumbijoje, Portugalijoje, Prancūzijoje, Šveicarijoje, Uragvajuje, Venecueloje. Jie plačiai informuoja apie viso pasaulio lietuvius.

Didesniuose užsienio politikos centruose:

Paryžiuje, Strasburge, Londone, Berlyne, Romoje "Draugas" turi specialius korespondentus — patyrusius laikraštininkus.

Žinios iš Lietuvos

per radiją, iš Kaune ir Vilniuje leidžiamų laikraščių bei iš atbėgančių žmonių renka 3 "Draugo" korespondentai Vokietijoj

Mokslo, meno, literatūros, architektūros

klausimias "Draugas" yra sutelkęs specialistus profesorius, dailininkus, inžinierius, rašytojus, kurie užpildo specialų kultūros priedą, leidžiamą kas šeštadienį. "Draugas yra vienintelis lietuvių laikraštis, kuris reguliariai kas šeštadienį leidžia tokį 8 puslapių priedą.

Jau daugiau kaip 800

bendradarbių, korespondentų ir informatorių rašo "Draugui".

"Draugas" turi specialius jaunimo ir dar šiuos skyrius:

1. Lietuvių kalbos—vedamas iš Lietuvos atvykusių kalbininkų
2. Sveikatos — vedamas patyrusio gydytojo,
3. Teisės patarėjas — vedamas advokato,
4. Statybos patarėjas — vedamas inžinieriaus architekto.

Pigiausias lietuvių dienraštis

yra "Draugas". Adresas: "Draugas", 2334 So. Oakley Ave., Chicago 8, Ill. USA. Metams Kanadoje 7 dol.

★

Atsiųskite savo adresą ir persiuntimo išlaidoms 50 ct. (galima pašto ženklais) ir mes jums vieną mėnesį dienraštį siuntinėsime susipažinimui.

Lietuvis radio mechanikas

L. KOCIUS

949 Dundas St. W. netoli lietuvių bažnyčios. Tel. WA 1691

priima pataisymui visų rūšių radio aparatus. Darbas atliekamas gerai ir sąžiningai. Kreiptis nuo 9 iki 2 val. popiet.

Pataisymus palikti galima bet kuriuo metu

Jūsų patogumui nauja

LIETUVIŠKA KIRPYKLA

atidaryta nuo 9 val. ryto iki 7 val. vak. išskyrus pirmadienius. Skubų ir gerą patarnavimą atlieka prityrę Lietuvos kirpėjai

867 DUNDAS ST. W. (prie Manning Ave.) TORONTO

Telefonas EL 6954 Sav. Br. Pakėnas

Duona, pyragaičiai, tortai
pristatomi į namus, skambinkite: LL 7445
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave. Toronto

MARGIS DRUGS
JONAS V. MARGIS Phm B.
19 St. John's Road (prieš 3131 Dundas St. W.)
Parduodama Penicilin, Streptomicin ir kiti moderniški vaistai.
Paruošiami vaistai pagal receptus
Kosmetika: Yardley"s, Richard Hudnut — Max Factor ect.
LAIKOMOS PALANGOS
Telefonas MU-9543 TREJOS DEVYNERIOS Telefonas MU-9543

UKRAINIEČIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
įsikūrę prieš 27 metus
CARDINAL & SON
366 Bathurst St. Toronto Telefonas WA 9954

LONDON FURNITURE CO
Pilnas baldų pasirinkimas. Minkšti baldai—parduodami nauji ir atnaujinami seni. Kalbame europ. kalbomis
875 Queen St. W. Toronto. Tel. 2010

TIKRAI LIETUVIŲ NĖRA KALĖDŲ ŠVENČIŲ BE LIETUVIŠKOS KNYGOS
Knygyne NEMUNAS Jūs gausite visas knygas išėjusias Amerikoje ir Vokietijoje tremties metu. Turime daug puikių knygų ir iš Nepriklausomosios Lietuvos laikotarpio. Jei jūs iš anksto nesate pasirinkę knygų, paprašykite mūsų knygų katalogą. Iš 500 pavadinimų tikrai rasite sau mėgiamų ir brangių knygų
Švenčių proga nepamirškite ir apie mūsų knygyno NEMUNAS išleistas ir leidžiamas knygas.
A. Vilainis, Žmogus, kuris amžinai keliavo ..... $ 3.50
Chicagos parapijos ir draugijos gausiai iliustr. leid. $ 2.50
Garsiųjų Šnipų paslaptys ..... $ 2.00
Debesyla, Magdalenos Makackutės byla ..... $ 1.00
A. Fuld, Mirusiųjų karalius, romanas ..... $ 2.00
Tuoj rašykite:
KNYGYNAS NEMUNAS
3143 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

Kas nori namus arba bizni pirkti
arba parduoti, kreipkitės į mus.
Rasite teisingą ir nuoširdų patarnavimą
Kalbame lietuviškai — klauskite Peter
ROBERT P. RICE REAL ESTATE
656 BLOOR ST. W., TORONTO. TEL. LA 1277.

TEL. EL 6597 849 DUNDAS ST. W. TORONTO
Canada Chrome Furniture
Pilnas pasirinkimas elektrinių reikmenų. Chromo stalai ir kėdės
Lengvos išsimokėjimo sąlygos

Pritvręs kvalifikuotas lietuvis laikrodininkas
STINSON'S JEWELLERY
2186 DUNDAS ST. W. TORONTO
Taiso ir parduoda laikrodžius, žiedus ir visokias brangenybes
Garantuotas darbas ir prieinamos kainos
Krautuvė atidaryta kasdien iki 8 val. vakaro.

Lietuviška Baldų Krautuvė
"ATLANTIC CITY UPHOLSTERING CO"
Sav. J. Kamishaitis
899 BLOOR St. W. TORONTO Tel. LO 1438

"Reiškite jausmus gėlėmis" — skambinkite AD 1618
THE VICTORY FLORIST
Vestuvių puokštės, vainikai, dekoratyvinės gėlės bei vazonai
Sav. A. MERKER 576 QUEEN ST. W. TORONTO

Užsisakykite anglis
PARLIAMENT FUEL CO.
Savininkas lietuvis Augustinas Undraitis (A. Underhill)
Telefonas RA 4414 304 Sackville St. Toronto

Visų rūčių laikrodžius, puošmenas ir brangenybes rasite 10-15% pigiau, negu kitur, pas
LAIKRODININKA
turintį 30 metų profesinę praktiką
Kalbu lenkiškai
M. MALINA — 1187 DUNDAS ST. W. TORONTO

LIETUVIŠKAI KALBĄS KAILININKAS
Sausio mėnesio IŠPARDAVIMAS papigintos kainos
Parduodami gatavi ir siuvami pagal Jūsų užsakymą kailiai.
Kailinių taisymas ir persiuvimas.
Duodama lengvam išsimokėjimui
BERGMAN FUR CO TORONTO
197 Spadina Ave. Prieš ateidami skambinkite: EL 6509

AKIŲ SPECIALISTAS
L. LUNSKY, R.O.

Pritaiko akinius visiems akių defektams. Ištiria akių nervus, kurie dažnai sukelia galvos skaudėjimą ir nervingumą
Kalba slavų kalbomis
470 College St. W. Toronto
Tel. RA 3924

SHIFF'S
VALYMAS — PROSAVIMAS — PATAISYMAS —
Kalbame lietuviškai
909 Dundas St. West. Toronto
Telefonas ELgin 0649

Dr. Chas. OKUN
DANTISTAS
838 Dundas St. W. Toronto
(kampas Euclid Ave.)
Priima vakarais pagal susitarimą. Tel. WA 9822

DR. F. TICKETT
Gydytojas ir chirurgas
Priėmimo valandos 2-3 ir 7-9 po pietų
11 Gore Vale Ave. Toronto
Telef.: WA 3754

KIRPĖJA MOTERŲ PLAUKŲ
Austra Šmits
164 Mutual St., Toronto
Telef. WA 8819.
Priima ir vakarais.

BR. BUKOWSKA, R.O.
AKIŲ SPECIALISTĖ

Tikrinu akis ir pritaikau akinius suaugusiems ir vaikams. Priėmimo valandos: kasdien nuo 10 val. ryto iki 9 val. vak. Sekmadien. pagal susitarimą.
55 St. John's Rd. W. Toronto
kampas 94 Laws St.
Tel. LYndhurst 0052

DANTISTAS
J. A. GORCHYNSKI
B.A., D.D.S.
312 Bathurst St.
Bathurst Medical Building
Telef. AD 6373 Toronto

STANLEY SHOE STORE
Aukščiausios rūšies moterų, vaikų ir vyrų batai, normalaus dydžio ir platūs (EE—EEE)
1438 Dundas St. W. Toronto
(prie Gladstone)

Dr. WILLIAM J. ZINCHESIN
B.A., M.D., L.M.C.C.
GYDYTOJAS ir CHIRURGAS
Priėmimo valandos 2-4.30 ir 7-9 po pietų
386 Bathurst St. Toronto
Tel. WA 1344

D. HOLOTA REAL ESTATE
Pirkimo — pardavimo tarpininkas
496 Queen St. W.
(prie Denison Ave.)
Tel. WA 5232 Toronto

GERRY & DAVIDSON
Indai ir geležies reikmenys
Skubiai pristatome į namus
848 Dundas St. W.
PL 1849
Kalbame rusiškai

"EUROPA" FOTO STUDIO
Tel. WA 6849
615 Queen St. W. Toronto
Mūsų specialybė vestuvinės, šeimų nuotraukos ir spalvoti portretai
Darbas pirmos rūšies

DANTISTAS
Dr. ELIAS WACHNA
Priėmimo val. 10-12, 2-6
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais priima taip pat 7-9 popiet
386 Bathurst St. Toronto
Tel. EL 6515

ATSILANKYKITE! NESIGAILĖSITE!
"PARK RESTAURANT"
1002 Dundas St. W. (pora minučių kelio nuo lietuvių bažnyčios)
Čia tikrai erdviausioje Toronte lietuviškoje valgykloje
Jūs gausite pigiai, sočiai ir skaniai pavalgyti dideliu pasirinkimu lietuviškų ir kanadiškų valgių ir nusipirkti išsineštinai krautuvių kainomis įvairių maisto gaminių naujai atidarytame delikatesų skyriuje. Čia gausite ir nakvynę.
Atidaryta nuo 6 val. ryto iki 11 val. vakaro. Tel. ME 0023
Su pagarba sav. A. Šmigelskis

TEL. WA 6812 587 QUEEN ST. W. TORONTO
QUEEN WEST FURNITURE CO
Didelis pasirinkimas naujų ir vartotų baldų:
Dirbame pagal užsakymus baldų — chesterfield ir studio — komplektus ir parduodame kilimus.
- lovų komplektai,
- siuvamos mašinos,
- krosnys ir tt.

Kalbame rusų kalba

"TŽ" skaitytojams JAV

Paskutiniu laiku dėl svyruojančio Kanados dolerio kurso JAV paštas nepriima pašto perlaidų Kanadon. Gerb. mūsų skaitytojus prašome prenumeratos mokestį mums siųsti banko čekiais, kaip dauguma praktikuoja. Skaitytojai, kurie banko čekių negali pasiųsti, prašomi pinigus įmokėti arba pasiųsti paštu artimiausiam "Tėviškės Žiburių" platintojui Amerikoj, pažymint, kad tai "Tėviškės Žiburių" prenumerata. Skelbiame dalį "TŽ" platintojų JAV:

Binkevičius, Edm.
329 Wharton St.
Philadelphia 47, Pa.

Bražėnas A.
1210 Dragoon St.
Detroit 9, Mich.

Bagdonas P.
3348 So. Lowe Ave.
Chicago 16, Ill.

Rev. Katarskis V.
1922 Leo St.
Dayton 4, Ohio

Keblinskienė K.
31 Farrington St.
Brockton, Mass.

Kepalas A.
110 Hall St.
Brooklyn 5, N. Y.

Kriaučiūnas J.
1514 So 48 St.
Cicero 50, Ill.

Dr. Skaudys J.
Cynthiana, Ind.

Rimašauskas J.
1847 E. 86th St.
Cleveland 6, Ohio

Pažemeckas J.
2 Ridge St.
New Haven, Conn.

Vilutis E.
3736 Pulaski St.
East Chicago, Ind.

Valaitis V.
22 Schuyler St.
Asterdam, N. Y.

Bradūnas K.
114 W. Saratoga St.
Baltimore, Md.

Prižgintas V.
2704 St. George St.
Los Angeles 27, Calif.

Visus Gerb. skaitytojus, kurie dar nėra atsiskaitę už praeitus metus, maloniai prašome tai padaryti artimiausiu laiku.

"TŽ" Administracija.

Kurios Europos tautos išmiršta?

"Osservatore Romano" kadaise skaičiais pailiustravo Europos tautų gyventojų augimą ar jų mažėjimą. Pagal tuos davinius pastarajam dešimtmety daugiausia gyventojų padidėjo Sovietų Sąjungoje, Italijoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Ispanijoje, Jugoslavijoje, Olandijoje, Portugalijoje, Graikijoje ir Bulgarijoje. Tuo tarpu Vokietija, Vengrija, Airija ir Norvegija beveik stovi vietoje, o gyventojų sumažėjo Prancūzijoje, D. Britanijoje, Belgijoje, Austrijoje, Šveicarijoje ir Švedijoje.

Tautos išmirimas būdingas kaip tik aukštesnės kultūros kraštams. Ar tai ištikrųjų reikštų civilizuotų tautų agonijos artėjimą? Galima tai visaip aiškinti, bet jeigu Prancūzijos gyventojų skaičius per 10 metų sumažėjo visu milijonu, o D. Britanijos liko tas pats, yra ko susirūpinti Europai.

JAUNUOLI, JAUNUOLE,
jei nori sukurti sau laimingą šeimą ir to linki savo draugui-ei, skaityk ir platink "LAIŠKUS LIETUVIAMS"
Kaina tik 1 doleris metams.
Adresas: "Laiškai Lietuviams"
5541 So. Paulina St.,
Chicago 36, Ill.

Paieškojimai

Birutės Lukošienės - Svilaitės ieško Ona Karosaitė, gyv. Muenchen, Freiman Funk Kas. 15-110, US Zone, Germany.

Leokadiją Česėkaitę, lankiusią Scheinfeldo lietuvių gimnaziją, į Kanadą atvykusią 1949 m., prašo atsiliepti Beatričė Večerkaitė — 238 Drinkwater St., Sudbury, Ont.

Nikodemo Gailiaus, kilusio iš Gaurės valsč., Tauragės apskr., atvažiavusio Kanadon prieš du metus miško darbams ieško Br. Norkus, 254 Hallam Str., Toronto, Ont.

NAT FREEDMAN CLOTHES
Moterų ir vyrų rūbai siuvami pagal užsakymą ir importuotą anglišką medžiagą.
551 BLOOR ST. W.
Tel. LL 0041

WILLIAM'S SHOE STORE
Moterų, vyrų ir vaikų geriausi batai. Pigiausia kaina.
Visų rūšių avalynė įvairaus dydžio kojoms.
750 QUEEN ST. W.
Telef. TR 1701

DIDŽ. BRITANIJOS LIETUVIŲ DĖMESIUI

Jūsų patogumui "Tėviškės Žiburiai" D. Britanijoje atidarė savo atstovybę, kurios adresas: Mr. Bal. Brazdžionis, 24 Reginald St. Marshfields, Bradford, Yorks.

"TŽ" prenumeratos kaina D. Britanijoje: metams 32 šil., pusmečiui 17 šil., atskiras numeris 9 pen. Metiniai prenumeratoriai gaus nemokamą priedą kišeninį kalendorių 1951 m.

Mūsų gerb. Atstovas laukia platintojų iš visos D. Britanijos vietovių. Visais "TŽ" reikalais prašome kreiptis į atstovą, per kurį bus vedama ir visa atskaitomybė. Pinigus galim asiųsti atstovui neregistruotu laišku iki dviejų svarų.

"TŽ" administracija.

Kai norisi nusišypsoti...

Piršlybos

Sako, Anglų mokslininkas Samuel Johnson, piršdamasis panelei Potter parašęs:

"Panele Potter, esu paprastas žmogelis, turto neturiu; vieną mano dėdę pakorė. Ar norėtum būti mano žmona?"

Panelė Potter atsakiusi:

"Pone Johnson! Aš taip pat neturiu turto. Tiesa, iš mano artimųjų nepakorė nei vieno, bet jų tarpe yra bent 20 tokių, kurie būtų verti to. Sutinku būti tamstos žmona".

Arklys laimėjo

— Na, kur šį rytą buvai, bičiuli?

— Jodinėjau.

— Gražų rytą pasirinkai.

— Tikrai galėjo būti malonu. Bet mano arklys užsispyręs. Aš noriu joti viena kryptimi, o jis vis kitą pasirenka.

— Na, ir katras laimėjote?

— Jis mane numetė.

Geras tėvas

— Viskas baigta!... Pasakiau tavo tėvui, kad negaliu be tavęs gyventi.

— Na, ir ką jis?

— Pažadėjo padengti laidotuvių išlaidas.

Sąžiningumo vaisius

Panelė Brown švenčia savo 95 gimtadienį. Vienas akiplėšų reporterių ją klausia:

— Kodėl tamsta iki šiol vis dar panelė?

— Matai, kai buvau 20 metų buvau labai ligota. Buvo pasiūlymų tekėti, bet nenorėjau nei vieno vaikino padaryti perankstyvu našliu.

Sutaria

Petras sako bičiuliui Jonui:

— Moterys manęs neinteresuoja. Man geriau patinka vyrų kompanijoje būti.

— Žinai, ir mano kišenės jau tuščios.

Per išpažintį

— Nusidėjau tuštybe, dvasiškas tėve.

— Kuriuo būdu?

— Kas rytą priėjau prie veidrodžio ir vis gerėdavausi: "kokia aš graži"!

— Tai ne tuštybė, mano vaike. Tai klaida.

Patenkinta

— Ar patenkinta savo sužadėtiniu?

— Nepaprastai. Žinai, jis turi puikių draugų.

Reliatyvumo teorija

— Ar kiaulė naudinga?

— Tai priklauso nuo to ar tai gyvulys ar... žmogus...

Negalima

Mažoji Marytė:

— Žaiskim, kad esam vedę.

— Negalima. Mamytė liepė netriukšmauti.

O karvutė sau ramiai gromuloja

Brampton, Ont., apylinkės pasižymi ūkiais, kurie verčiasi pieninininkyste. Vienam tokiam ūky — J. E. Houck & Son — yra pasaulinį rekordą sumušusi karvė, per metus davusi 35.314 svarų aukščiausio riebumo pieno, iš kurio buvo pagaminta 1.260 svarų sviesto. Kaip tik sužinos apie ją maisto pramonės ministerija Maskvoje, tuojaus tokia karvutė "atsiras" ir Sovietų Sąjungoje. Šiaip pasaulyje tokios dar nebuvo.

Neseniai Bramptone įvyko šios rekordininkės karvutės pagerbimo iškilmės. Ją apžiūrėjus, 200 žmonių susirinko į puotą, kurios metu karvutės garbei pasakyta kalbų ir kelta daug taurių. Sako, kanadiečiai buvę tiek jautrūs, kad puotos metu jautienos nevartoję — valgę kalakutus. O karvutė dėl to visai nesijaudinusi — gromulojusi galvutę pakreipus ir tiek.

YARMEY CLINIC
314 BATHURST ST., TORONTO
Gydytojai:
Dr. W.J. YARMEY, gimdymas, genekologija ir bendroji praktika
Dr. C. ROTENBERG, radiologistas
Dr. J. I. LESIK, dantų gydytojas
Technikinis personalas:
Dr. W. DEBARA, Rentgeno kabinetas
Dr. Maria NOWOSAD, Klinikos laboratorija
Pranešame, kad mūsų telefono numeris pasikeitė į EMpire 4—7146

Spausdiname
laikraščius, žurnalus, knygas ir įvairius smulkius spaudinius: pakvietimus, atvirutes, blankus, pažymėjimus, vizitines korteles, vokus ir kit.
Darbą atliekame lietuviškomis raidėmis ir švariu linotipo rinkimu.
„ŽIBURIŲ" Spaudos Bendrovė
941 DUNDAS ST. W., TORONTO. Telefonas AD 4265

W. A. LENCKI, B. A.
Advokatas — Notaras
73 Adelaide St. W.
Room 322
Telefonas EL 3161
Toronto

Gėlėmis geriausiai parodomas dėmesys ir papuošiami namai
GĖLIŲ KRAUTUVĖ "LOTUS"
354 Bathurst St. (vienas blokas į šiaurę nuo Bloor gt.)
Pasiūlo didelį pasirinkimą įvairių skintų žiedų: rožių, lelijų, callijų, gvazdikų, tulpių, narcizų ir tt. Taip pat nuolat turtingas pasirinkimas ir ilgai žydinčių gėlių vazonuose: hiacintai, akacijos, Alpių žibuoklės ir tt. Taip pat dekoratyviniai paparčiai ir vijokliniai augalai.
Paruošiame puošnias puokštes nuotakoms ir parengiame gėlių krepšius.
Telefonas KE 3884. Telefonas KE 3884

LIETUVIŠKA MOTERŲ PLAUKŲ KIRPYKLA
JANET'S BEAUTY SALON
Skambinkite: GE 6620
346 Broadview Ave. Toronto
Sav. J. Viliūnienė
Atidaryta kasdien 9-9 val.

RUTH FROCKS
Moteriškos suknelės, kostiumai, paltai, apatiniai, kojinės ir kt.
Duodame lengvam išsimokėjimui
1637 Queen St. W. (prie Roncesvalles) Toronto. Tel. LO 7882

TORONTO, Ont.

Vasario 16 d.

iškilmės Toronto LOK ruošia vasario 17 d., šeštadienį. Minėjimas ir koncertas įvyks Eaton auditorijoje. Tikimasi, kad koncertuos "Dainavos" ansamblis iš Čikagos, kuris sekmadienį taip pat pasirodys su religinės muzikos koncertu. Su ansambliu kartu atvyktų ir žymi Amerikos lietuvių pajėga Čikagos operos solistas baritonas Brazys, o akompanuos prof. Jokubėnas. Tikimasi, kad pamaldos vasario 17 d. įvyks Toronto katedroje.

Smulkesnė šventės programa bus paskelbta sekančiame "TŽ" numeryje.

Lietuviška radio valanda

Šį šeštadienį, sausio 27 d., pradedama nuolatinės šeštadienio lietuviškos transliacijos per CK TB stotį, banga 620, nuo 2 iki 3 val. p.p. Tomis pačiomis valandomis bus transliuojama kiekvieną šeštadienį.

Informacijų ir visais programos reikalais galima kreiptis į p. J. R. Simonavičių, 702 Dundas St. W., tel. EM 4—0315.

Pranešimas

Būdami įsitikinę, kad kiekvienas tautietis jaučia pareigą bent keliais centais paremti Maž. Lietuvos Tarybos vedamą Vokietijoje tautinę bei kultūrinę kovą su "kulturverbandu" ir dėl lietuviškumo išlaikymo, taip pat sušelpti apleistus ir paramos reikalingus mažlietuvius Vokietijoje, Toronte visiems tautiečiams sudarėme tam palankias sąlygas, būtent restoranų: "Atlantic", "Baltic", "Europa", "Park Restaurant", "Tulpė" ir p. Kairio savininkai mielai sutiko priimti mūsų aukų lapus ir iš tautiečių primti aukas.

MLB dr-jos Toronto sk. V-ba

SPAUDOS BENDROVĖS SUSIRINKIMAS

Vasario 10 d., šeštadienį, 7 val. vak. "Tėviškės Žiburių" redakc. patalpose kviečiamas "Žiburių" Spaudos Bendrovės šėrininkų susirinkimas.

Dienotvarkė:

a. Susirinkimo atidarymas.
b. Prezidiumo rinkimas.
c. Valdybos pranešimas.
d. Statuto persvarstymas.
e. Valdybai įgaliavimų suteikimas.
f. Revizijos komis. rinkimas.
g. Einamieji reikalai.

Šėrininkų dalyvavimas būtinas. Negalį į susirinkimą atvykti, prašomi savo vietoje įgalioti raštu kitus asmenis.

Prieš susirinkimą bus išduodami šėrų oficialūs dokumentai.

Bendrovės Valdyba.

Spaudos Bendrovė gavo visus dokumentus

Pastarosiomis dienomis "Žiburių" Spaudos Bendrovės valdyba gavo per savo advokatą galutinį visų dokumentų komplektą: 1. Ontario kompanijų tvarkymo įstaigos dokumentą apie Bendrovės inkorporavimą (čarteris), su oficialia data 1950 metų lapkričio mėn. 23 d., 2. Toronto miesto savivaldybės leidimą įrengti spaustuvę, 3. mokesčių įstaigos leidimą spaudos verslui, ir 4. Unemployment Inshurance įstaigos leidimą laikyti tarnautojus. Šiomis dienomis taip pat jau išspausdinti šėrai. Toronto mieste šėrai bus išduodami šėrininkams Bendrovės susirinkimo metu, š. m. vasario 10 d. 7 val. vak., "TŽ" redakcijos patalpose. Į kitas vietoves šėrai bus siunčiami per vietos platintojus.

Dabar pats laikas "Tėviškės Žiburių" prenumeratą pratęsti 1951 metams

"TŽ" naujas telefonas

Ryšy su penkių skaičių šaukimo įvedimu nuo sausio 22 d. "TŽ" redakcijos, administracijos ir spaudos bendrovės telefonas yra: EM 3-4265.

Klebonijos telefonas

Ryšium su Toronto mieste telefonų sistemoje įvedimu šaukimo penkiais skaičiais, lietuvių parapijos klebonijos telefonas nuo sausio 22. d yra: EM 4-7646.

Užgavėnės

Kan. Liet. Kat. Moterų Draugijos Toronto skyrius vasario 6 d. 7 val. vakaro Italų salėje rengia tradicinį užgavėnių pasilinksminimą. Ši priešgavėninė prramoga Lietuvoje turėjo daug vardų, kaip: Užgavėnių balius, Užgavėnių blynai, Kaukių balius, Ponėkų ir Spurgų balius ir tt., bet visų jų buvo viena prasmė. Tai paskutinis pasilinksminimas prieš ilgą ir rimtą gavėnios metą. Šį paprotį lietuviai palaiko ir svetur, atsinešė jį su savim ir katalikės moterys, kurios tą dieną Lietuvoje taip jaukiai ir šeimyniškai sujungdavo didelius būrius žmonių. O kad taip įvyko praeitais metais ir čia, nepamiršo nei vienas, kas tik dalyvavo. Buvo jauku, linksma ir gera. Beabejo ir šįmet taip bus.

Spurgos ir braškučiai bus gaminami pačių ponių ir panelių.

Padėka

Gerb. kleb. kun. P. Ažubaliui už mūsų mylimos mamytės Magdalenos Stočkuvienės lankymą ligos metu ir už gražų jos laidojimo apeigų pravedimą, kun. Dr. J. Gutauskui už palydėjimą į amžinos ramybės vietą, Kan. Liet. Kat. Mot. Draugijos Centro Valdybai, KLK Mot. Dr-jos Toronto skyriui ir Abromaičiams už gėles, visiems bičiuliams bei pažįstamiems taip gausiai ir nuoširdžiai ją lankiusiems ir dalyvavusiems bendroje maldoje laidojimo namuose bei lydėjusiems į kapus, organizacijoms ir pavieniams, užjautusiems mus asmeniškai ir visus kartu, reiškiame nuoširdžiausią padėką.

Vėlionės vaikai.

SLA kuopos vakaras

Praeitą šeštadienį ukrainiečių salėje 404 Bathurst St. įvyko SLA Toronto kuopos vakaras. Programoje buvo suvaidinta trumpa vieno veiksmo komedija "Teodolinda", kurią režisavo p. Jagėla. Vaidino Toronto Teatro Mėgėjų grupė. Po vaidinimo vyko šokiai. Pats vakaras reikia laikyti gerai pavykusiu, nes publikos buvo apypilnė salė.

Filma

Sekmadienį 3 ir 5 val. parapijos salėje rodoma muzikali filma "Big City" su Margaret O'Brien.

KINO "CENTRE" 772 Dundas St. W. Toronto

Kasdien nuo 6 val. vak. **Jaukiai apšildyta — grynas oras**

Ketvirtadienį — Šeštadienį, Sausio 25-27 d.
1. NOOSE HANGS HIGH — su Abott & Costello
2. ONE MILION B. C. — su Victor Mature ir Carol Landis

Pirmadienį — Trečiadienį, Sausio 29-31 d.
1. ADAM'S RIB — su Spencer Tracy ir Katherine Hepburn
2. ANGELS WITH DIRTY FACES—su J. Capgnei ir A. Dworak

LINKSMI IR ĮDOMŪS PRIEDAI KIEKVIENOJ PROGRAMOJ
Prie kiekvienos programos rodoma nauja "Savaitinė apžvalga"

KRIMINALINĖ AR CIVILINĖ BYLA?

MES SUTEIKIAME JUMS

TEISINĘ-KALBINĘ PAGALBĄ

Tvarkome įmigracijos, pilietybės, palikimų bylas; sudarome darbo, buto garantijas, dokumentus, patvirtintus vertimus; tarpininkaujame nuosavybę perkant, parduodant; atstovaujame įmonėse, įstaigose; teikiame visokeriopą informaciją; giname Kanados ir kt. kraštų lietuvių interesus. Jums patarnavimus atlieka teisininkai ir kalbininkai, studijavę Amerikos ir Europos universitetuose.

JONAS J. JUŠKAITIS

907 Dundas St. W., Toronto, Ont., Canada. Telefonas PL 4880

VISI ATVYKITE!

1951 m. vasario 6 d. 7 val. vak., Italų salėje (kampas Grace ir Dundas prieš lietuvių bažnyčią)

rengiamas Tradicinis Užgavėnių Pasilinksminimas

Senieji prie pončkų ir krustų, pasidžiaugsite paskutinėmis mesiedo valandėlėmis, o kad jaunimui šokant nedulkėtų, palaistysite skaniu alučiu.

Šokius paįvairins gėlės, balionai, kaukės ir tt.

Kad tikrai puiki muzika, patvirtinsite ir jūs. **Įėjimas tik 75 centai.**

LKMD Toronto skyriaus valdyba

BSF Valdybos pranešimas

Toronto Lietuvių RK Bažnyčios Statymo Fondo Valdybos pravestoje aukų rinkliavoje sąrašais pas Toronte gyvenančius lietuvius talkininkavo:

Skautai (vadovavo tuntininkas psktn. J. Gaižutis):

Aukų lapas Nr. 1 rinkėjai L. Kalinauskas ir J. Mačiulis	$	46.—
2. nenaudotas		—
3. L. ir S. Šileikytės		15.—
4. V. Sendžikas ir A. Žiobakas		159.50
5. Br. Grabauskaitė		32.—
Viso	$	252.50

Sportininkai (vadovavo pirmininkas p. Sapočkinas):

6. dar renkamos aukos		—
7. Juozas Balsys	$	52.—
8. St. Mackevičius ir Pr. Gvildys		95.—
9. dar renkamos aukos		—
10. dar renkamos aukos		—
Viso		$147.—

Ateitininkai (vadovavo pirmininkas p. Abromaitis):

11. S. ir V. Aušrotai	$	50.—
12. dar renkamos aukos		—
13. R. ir P. Bražukai		12.—
14. Vanagaitė ir Kaknevičius.		83.—
15. dar renkamos aukos		—
16. Apanavičiūtė ir P. Jurėnas		35.—
17. Augustaitė ir Kudulis		33.—
18. dar renkamos aukos		
19. dar renkamos aukos		
20. Razgaitis		71.—
Viso		$284.—

Šv. Jono Krikštytojo Draugija (vadovavo pirm. p. Čirūnas):

Nr. 21, 22, 23, 25, 26 dar renkamos aukos		—
24. Z. Braškėtis	$	4.—
27. Augutis ir Mackevičius		203.—
28. Žekonis ir Jarošiūnas		101.—
29. Jarošiūnas ir Žekonis		136.—
30. K. Dargis		23.—
Viso		$467.—

Kat. Moterų Draugija (vadovavo pirmininkė p. O. Jonaitienė):

Nr. 31 ir 35 nenaudoti		
32, 33 ir 34 rinkėja p. O. Jonaitienė		208.50
Viso surinkta		$1359.—

Šios rinkliavos metu daug pasišventimo parodė aukų rinkėjai, o taip pat ir beveik visi aukotojai juos maloniai sutiko savo aukomis. Kiti, kad ir ne stambia suma, bent nuoširdžiu ir viltingu žodžiu parodė, kad Toronto lietuvių religinis ir tautinis vieningumas yra tvirtas, kad mes galime net ir didesnį darbą padaryti. BSF Valdyba nuoširdžiai dėkoja visiems aukų rinkėjams, organizacijų vadovams, aukotojams ir visiems kiek nors prisidėjusiems prie šios rinkliavos sekmingumo.

BSF Valdyba atsiprašo tų, kurie nebuvo aplankyti namuose dėl neturėjimo adresų, ar buvo nerasti, ar pakeitę gyvenamąjį butą ar pan. Visus tuos geros valios tautiečius prašome pasinaudoti BSF aukų vokeliais daromose aukų rinkliavose bažnyčioje kiekvieną pirmą mėnesio sekmadienį. Taip pat galima aukas siųsti paštu BSF Valdybos vardu 941 Dundas St. W. Toronto.

BSF Valdyba.

Išnuomojami 2 kambariai su virtuve 48 Beatrice St. Tel. KE 7215. (3 min. nuo lietuvių parapijos bažnyčios).

Išnuomojami 4 kambariai. Teirautis telef. WA 7565.

Išnuomojamas kambarys vienam arba dviems asmenims. 18 Golden Ave. Kreiptis vakarais telefonu LO 8346.

Išnuomojamas mebliuotas frontinis kambarys vienam ar dviems asmenims. 45 Fennings Str. Telefonas LL 8656.

Išnuomojamas butas iš 2 kambarių ir virtuvės. Skambinkite telefonu ME 7265

...garsiai šaukim! Kodėl tylime?

Bažnyčios kalėdinis laikotarpis skiriasi iš kitų metinių laikotarpių savo gražiomis giesmėmis. Kai sekmadienį per Šv. Mišias choras užgieda ...į padanges garsiai šaukim!, nuaidi per visą bažnyčią... garsiai šaukim! Ir tas aidas sklinda tolyn, gilyn ir platyn žmogaus širdyje... garsiai šauksim! Ir nebegalima kitos maldos kalbėti, kaip tik gimusiam pasaulio Išganytojui džiaugsmo ir padėkos giesmę giedoti kartu su visa Bažnyčia. O juk į bažnyčią kiekvienas ateina tik melstis Dievui daug už ką dėkoti ir taip pat daug ko prašyti.

Taip pat labai gražu ir malonu, kai ypatingomis šventėmis ir Tautos himnas giedamas. Tada gieda visi vieningai dideli ir maži, seni ir jauni. Visi garsiai šaukiame, kad visas pasaulis girdėtų mus, kad tėvynės meilė dega mūsų širdyse — tegu meilė Lietuvos dega mūsų širdyse...

Bet kodėl tylime, kai bažnyčioje po parapijinių skelbimų kunigas kalba už mūsų brangius ir mylimus tautiečius, mirusius, kenčiančius ar sergančius, Tėve mūsų ar Sveika Marija? Juk turi taip pat visa Bažnyčia atsakyti. Kodėl šita graži, katalikiška pareiga paliekama tik vienai kitai moterėlei, ar vienam kitam vaikui? Kodėl tylime? Kitų tautybių katalikai šitas maldas kalba visi vienbalsiai kaip ir kitas giesmes vienbalsiai gieda. Mes lietuviai galime taip pat garsiai ir gražiai giedoti, tat kodėl tylime, kai reikia bažnyčioje Tėve mūsų ar Sveika Marija garsiai kalbėti. Kodėl tylime?

Jus gerbianti

Parapijietė.

"TŽ" Moterų Žodžio redaktorei

P. ŠTOČKUTEI,

mylimai mamytei mirus, reiškia nuoširdžiausią užuojautą

Hamiltono Liet. Kat. Moterų Dr-ja.

Padėka

Pradėjus veikti M. Lietuvos Bičiulių dr-jos Toronto skyriui iš M. Lietuvos Tarybos buvo gauta sąrašai 47 asmenų bei šeimų, iš kurių vieni ligoniai, kiti našliaičės su daugeliu vaikų, seneliai, studentai ir pan., kuriems būtinai reikia padėti maistu. Tikėdamiesi susirasti pagalbos, tarp kitko, kreipėmės į Toronte esančių krautuvių bei restoranų lietuvius savininkus, kad paaukotų pakietėliams sudaryti masto, svarbiausia riebalų arba tam tikslui paaukotų pinigais. Susilaukta nemaža paramos. Taip maisto krautuvių savininkai paaukojo daugumoj riebalų:

1. Grubevičius vertės $5.—
2. Germanavičius su Miliušiu 5.—
3. Jankauskas su Demikiu 4.—
4. Kazlauskas 3.—
5. Kairys pinigais 1.—

Restoranų savininkai paaukojo

1. "Atlantic" sav. Preikšaitis ir Bleizgys $10.—
2. "Baltic" sav. Budrevičius ir Šenferis 10.—
3. "Charl's" dalininк. Dr. J. Kaškelis 10.—
4. "Tulpė" sav. Grigaičiai ir Stepaičiai 10.—
5. "Europa" dalin. Pikšilingis 5.— kitas dalin. Sutkaitis 1.—
6. "Park Restaurant" sav. Šmigelskis — 10 svarų taukų.

Be to, draugijos narys p. Traškevičius pats pasiuntė 8 dol. vertės maisto pakietėlį.

Šiaip Maž. Lietuvos Tarybos tautinei bei kultūrinei veiklai remti ir varge esantiems Vokietijoje mažlietuviams šelpti įvairiomis progomis paaukojo šie asmenys:

1. V. Gylys $5.—
2. P. Lelis 4.—
3. L. Šalna 3.—
4. Ašoklis, Andriukaitienė, Berzenas, Ivaškienė, Jagėla, Jagelavičius, Jurkevičius, Kavaliauskienė, Liaudinskienė, A. Masionis, J. Masionis, J. Preikšaitis, Tamošauskas, Užupis po 2.—
5. M. Abromaitis, Anužis, Augaitis, Augustaitė, Aušrotas, Bagdonavičius, Barkauskienė, Burzdienė, Čeputis, Dalinda, Diržys, Dragašius, Gaižutis, Gulbinas, Grigaliūnas, Gudaitis, Jackevičius, Januševičius, Jurkšaitis, Juodis, Kantvydas, A. Kuolas, Liutkus, Lukošius, Narbutas, Norkus, Sidaras, Simonavičius, Skirgaila, Šernienė, Šernas, Žaldokas, neįskait. parašas po 1.—
6. Kežinaitienė 0.25

Visiems aukojusiems viešai reiškiame nuoširdžiausią padėką tikėdamiesi, kad ir visa Toronto lietuviška visuomenė parems mūsų pastangas.

Sausio 14 d. laike Klaipėdos krašto atvadavimo sukaktuvių minėjimo ukrainiečių salėje Toronto geraširdžių tautiečių dėka buvo suaukota 87.05 dol. Mažosios Lietuvos lietuvių šalpos reikalams. Tam reikalui šios aukos ir bus sunaudotos. Tautiečiams už duosnumą reiškiame nuoširdžią padėką.

MLB Dr-jos Toronto sk. V-ba.

Šokių vakaras

M. Liet. Bičiulių dr-jos numatytas sausio 27 d. ukrainiečių salėje 404 Bathurst St., nukeliamas į vasario 3 dieną.

Ukrainiečių šventė

Ukrainiečiai savo nepriklausomybės paskelbimo 33 m. sukakti mini sausio 28 d. Massey Hall 2.15 val. p.p. Bus paskaita ir koncertas.

Pasiruoškite tradiciniam latvių studentų karnavalui

NAKTIS LOTYNŲ KVARTALE

kuris įvyks vasario 2 d. Toronte 53 Queen St. E. Purdy auditorijoj
Puošnūs salės dekoravimai, įvairūs gėrimai, spaudos fotografas
Geriausios kaukės bus premijuojamos.
Gros A. Krumkoka šokių orkestras. Staliukus, nurodant asmenų skaičių, prašome užsisakyti tel. RI 4586 nuo 6 iki 10 val. vakaro.
Visus maloniai kviečiame pasinaudoti šia reta karnavalo proga, gyvenimo rūpesčiams praskaidrinti.
Kaukės, kepurės, serpentinai ir kt. galima bus gauti karnavale.
Pelnas skiriamas stipendijų fondui.
Toronto latvių studentų kuopa.

RADIO DESPATCHED
A·B·C TAXI

TEL. EM 3-2131

Budime 24 valandas

Pirmos eilės lenkiška rankinė **Telefonas EM 3-0360**

SKALBYKLA — WOODBINE HAND LAUNDRY

Rūbų valymas

Mes paimame iš namų ir pristatome. Darbas garantuotas.
Kainos neaukštos
205 Euclid Ave. (prie Dundas St.), Toronto, Ont.

MONTREAL, Que.

Skautų vyčių 2-jų metų sukaktis

Nors praeito sekmadienio popietė buvo gana vėsoka, bet, tc nepaisant, gausus lietuvių būrys susirinko paminėti Montrea lio skautų Vyčių dviejų metų gyvavimo sukaktį. Vakaras įvyko Aušros Vartų parapijos salėje. Kelius įžangos žodžius pasakė sk. vytis Sabalys, o vėliau sekė įvairūs kitų sveikinimai. Vyčiai buvo pasveikinti, bei palinkėta ištvermės vietinių prancūzų skautų atstovo, latvių skautų, LOKo atstovo, bei vietinių skauči ųsesių. Taipgi porą žodelių pasakė p. Parojus, sk. Vyčių būrelio įkūrėjas, inž. Naginionis ir kt. Galiausiai buvo paskaityti sveikinimai iš Toronto skautų ir pradėta meninė dalis. Kaip visi žinom, skautai moka gerai palinksmenti publiką, taigi ir šį kartą jos neapvylė. Tad visiems besidomint programa, bei kartais pritariant lietuviška daina — atėjo laikas ir šokiams. O šokiai, iš tikro, buvo puikūs! Čia turbūt tai nuopelnas garsėjančios "Melodija". Vakaras užsitęsė beveik ligi 10.30 val. **AGP.**

"TŽ" platintojai Montrealyje pas kuriuos "TŽ" galima užsisakyti telefonu:

1. Pr. Rudinskas, 350 7th Ave., Ville Lasalle, Telef. HE 2938.
2. K. Toliušis, 664 2nd Ave., Verdun, Tel. YO 1659.
3. L. Balzaras, 6427 Briand Str., Ville Emard, Tel. TR 3134.

Atidaromas spaudos kioskas

Greitu laiku Aušros Vartų parapijos bažnyčios salėje atidaromas lietuviškos spaudos kioskas. Kiosko tikslas — palengvinti lietuviškos neperiodinės ir periodinės spaudos platinimą Montrealyje. Ateityje numatoma platinti ir rinktines angliškos knygos lengvam pasiskaitymui. Kiosko organizatoriais yra Domas Jurkus ir Pranas Rudinskas.

Kiosko patarnavimais suinteresuotus periodinių ir neperiodinių lietuviškų leidinių leidėjus prašoma rašyti adresu: Aušros Vartų parap. kioskas, 377 Villibrord Street, Verdun, Que.

KANADOS ŽINIOS

St. Laurent pareiškimas

Su kliūtimis skridęs iš Paryžiaus, buvęs priverstas sustoti Islandijoje, premjeras St. Laurent sausio 16 d. atvyko į Otavą ir padarė pareiškimą spaudos atstovams. Pasak jo, Commonwealtho konferencijos nuomonė iš esmė nesiskyrusi nuo JAV užsienio politikos linijos. Jei Kinija pasiūlymo sustabdyti karo veiksmus nepriimsianti, greičiausia teliksiąs vienas kelias, ją paskelbti agresore.

Neįsileidžia komunistų

Kanados imigracijos departamentas atvirai paskelbė nedavęs sutikimo įvažiuoti britų komunistui Campbell, kurį norėjo pasikviesti į savo sausio 25-28 d. suvažiavimą Toronto Progresyvių-jų Darbo Partija.

Komunistai dėl to beabejo šauks ir gins D. Britanijos piliečių teises įvažiuoti į Kanadą be vizos. Yra būdinga, kad pernai "Raudonajam Dekanui" kliūčių nebuvo daroma kaip tik dėl to, kad jis britų pilietis. Dabar padėtis pasikeite. Kažin ar tai nebus pirmas britas, kurio dominija neįsileidžia? Nemalonus dalykas ir Britų vyriausybei.

Imigrantai į Kanadą veržiasi

Kanados imigraciniai organai praneša, kad kandidatų emigruoti į Kanadą esą daugybė visuose kraštuose, o ypač Anglijoje, kur būsią apie 25.000. Taip pat daug norį emigruoti olandų. Jų pirmas transportas — 1200 žmonių — jau atvyksiąs vasario pradžioje.

Kaip informuoja komunistai

Ukrainiečių kilmės, buvęs Ivan Boičuk, dabar John Boyd, dalyvavęs Varšuvos "taikos" kongrese, Dancigo lenkų laikrašty išspausdino informacinį straipsnį apie Kanadą, kurio jau turi išsiginti.

Pasak jo Kanados specialioji brigada esanti sudaryta iš "suvedžioto jaunimo" ir visuomenės atmatų. Bėtgi vyriausybės užsimojimas pateikti imperialistiniams agresoriams patrankų mėsos nevisai tenusisekęs. Iš numatyto 10.000 skaičiaus belikę apie 5000, nes 3000 pasprukę iš poligonų apmokymų metu, o 2000 pasprukę sprendžiamuoju momentu, kai brigada buvusi išsiunčiama.

Nupasakodamas torontiečiams gerai žinomą sprogimą bombos ukrainiečių namuose Bathurst gatvėje, Boyd sako, kad 2 vaikai buvę užmušti, o 12 dalyvių buvę sunkiai sužeisti.

Ir jau didžiausių nuopelnų pasaulio kultūrai turėję rusai, kurie ir Kanados vakarinius krantus atidengę, perplaukdami Ramųjį vandenyną.

Boyd šaukia, kad Kanadoje nesą demokratijos ir nesą tvarkos. Gal jis ir teisus, jei Kanados piliečiai gali šitaip informuoti pasaulį apie savo kraštą ir grįžęs nemalonių pasikalbėjimų turi tik su žurnalistais, gali kalbėti viešuose mitinguose ir važinėti po kraštą su pranešimais. Įdomu, kaip būtų pasielgta su iš užsienio grįžusiu žurnalistu, paskleidusiu ten tokių melagingų šmeižtų, laisvės šalyje — Sovietų Sąjungoje.

Sekmadienio vakare Massey Hall vad. Slavų kongreso mitinge, jo sekretorius, Boyd šaukė: "Reikalaukime sulaikyti karą Korėjoje, tą žudymą nekaltų žmonių. Kanadiečiai turi grįžti namo. Azijos tautos tegul pačios savo likimą sprendžia... Sulaikyti nacių ginklavimą!".

Būdamas Lenkijoje jis nerašęs jokio straipsnio, bet tik davęs pasikalbėjimą. Jis nesakęs, kad Kanados specialioji brigada esanti sudaryta iš visuomenės atmatų, bet sakęs tik, kad iš suvedžiotų.

Slavų tautos niekad nebuvę agresorės, bet pačios puolamos. "Mūsų slavų jaunimas gali rezervuoti sau teisę atsisakyti bombarduoti Maskvą, Varšuvą ar Kijevą, kaip iš Škotijos, Airijos ar Anglijos kilę kanadiečiai galėtų atsisakyti bombarduoti Edinburgą, Belfastą ar Londoną", kalbėjo Boyd.

Reikalingas prityręs mesininkas

Darbas nuolatinis. Geras atlyginimas

878 DUNDAS ST. W.

Telef. WA—9456

MOTERŲ RŪBŲ SIUVĖJA

N. ŠALKAUSKIENĖ

persikėlė į 69 Essex St.

Bloor ir Ossington gatvių rajone

Vienintelis Lenkų Kino Teatras Toronte **LA SALLE**

— 526 Dundas St. W., netoli Spadina —

Sausio 25 — 27 d.
BOMBA THE JUNGLE BOY, THE CUCKOO
Sausio 29 — 31 d.
FORGOTTEN WOMEN, INNOCENT AFFAIR

Savininkai: A. ir Wl. Mislowski ir K. Dublanski

Vertimai – Pamokos – Konversacijos

Surašomi ir verčiami įvairaus turinio raštai į anglų kalbą. Duodamos anglų kalbos pamokos ir konversacijos pažengusiems

A. BAJORINAS

53 Oakwood Ave. Toronto, Ont. Tel. MElrose 89-1
Kreiptis vakarais nuo 5.30 iki 6.30 val., išskyrus sekmad. ir švent.